

T.C.

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ EĞİTSEL KULÜP
UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ –
ÖĞRETMEN – VELİ ve YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**HAZIRLAYAN
İHSAN ONAY**

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. İSMAİL GELEN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAMSUN - 2012

**ILKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ EĞİTSEL KULÜP UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNE
İLİŞKİN ÖĞRENCİ – ÖĞRETMEN – VELİ VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İHSAN ONAY 2012

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ EĞİTSEL KULÜP
UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ –
ÖĞRETMEN – VELİ ve YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

HAZIRLAYAN
İHSAN ONAY

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. İSMAİL GELEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARALIK - 2012

KABUL VE ONAY

İhsan ONAY tarafından hazırlanan “İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Öğrenci – Öğretmen – Veli ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 03/02/2012 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN

Üye: Yrd. Doç. Dr. İsmail GELEN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Hacı Bayram YILMAZ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

— / — / —
Prof. Metin EKER
Müdür

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinde, proje aşamasından sonuçlanmasına kadar olan süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi; tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

02/02 /2012

İhsan ONAY

ÖZET

Öğrencinin Adı Soyadı	İhsan ONAY
Anabilim Dalı	İlköğretim Sınıf Öğretmenliği
Danışmanın Adı	Yrd. Doç. Dr. İsmail GELEN
Tezin Adı	İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ EĞİTSEL KULÜP UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ – ÖĞRETMEN – VELİ ve YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırmada, ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin öğretmen, öğrenci, veli ve yönetici görüşlerinin ortaya çıkarılması ve bu görüşlerin bazı değişkenler açısından karşılaştırılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın kapsamını Samsun Şehir Merkezi'ndeki ilköğretim okulları ve bu okullardaki eğitsel kulüp uygulamaları oluşturmaktadır.

Araştırmada ilişkisel araştırma çeşitlerinden nedensel karşılaştırmalı araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; öğretmen ve yöneticilere görüşme formu, öğrenci ve velilere ise beşli likert şeklinde düzenlenmiş anket formları kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme araçları araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup geçerlik ve güvenilirliklerinin sağlanması yapılmıştır. Öğrenci anketi güvenilirlik analizi sonucunda alpha güvenilirlik değeri .89 olarak bulunmuştur. Veli anketi güvenilirlik analizi sonucunda alpha güvenilirlik katsayı değeri .82 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizleri sonucunda öğrenci anketinde 4 faktör, veli anketinde ise 3 faktör bulunmuştur. Öğretmen ve veli görüşme formlarının geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili olarak öncelikle hem görüşleri alınmış hem de Miles ve Huberman'ın geliştirmiş olduğu formül kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması ve analiz edilmesinde ise nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında elde edilen veriler nicel analiz yöntemleriyle analiz edilerek yorumlanmış ve nitel kısmında ise anketlerden elde edilen verilerin derinlemesine incelenmesi sağlanmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın nicel kısmını öğrenci ve velilere uygulanan anket formları; nitel kısmını ise öğretmen ve yöneticiler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler oluşturmaktadır. Öğrenci ve velilerden toplanan verilerin analizi için SPSS 17 nicel veri analiz programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin dağılımı normal olmadığından analizlerde parametrik olmayan veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Öğretmen ve yöneticilerden toplanan verilerin analizlerinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Buna bağlı olarak içerik analizinde veriler analiz edilirken kodlamalar yapılmış, temalar oluşturulmuş ve bu temalara ait frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Analizde

kullanılan tema ve kodlamalar önceden oluşturulmamış, mevcut verilere bağlı olarak araştırma esnasında geliştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkin olarak faaliyet gösteremediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak eğitimin önemli paydaşları olan öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticilerin eğitsel kulüplere ilişkin tutumlarında cinsiyet değişkenine göre farklılaşma gözlenmemiştir. Ancak, okulun şehir merkezi veya kırsalda olması; öğrencilerin sınıf seviyesi, sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenler bakımından gruplar arasında farklılaşma olduğu görülmektedir. Eğitsel kulüplerin etkin bir şekilde çalışmamasında çevre, okulun imkânları ve paydaşlardan kaynaklanan birçok neden olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, eğitsel kulüp uygulamalarının daha etkin hale getirilebilmesi amacıyla, eğitsel kulüplerin uygulayıcıları olan öğretmen ve yöneticilerden öneriler alınmıştır. Araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde ise öğretmen ve yöneticilerden elde edilen bulguların birbirilerini destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eğitsel Kulüp, İlköğretim Okulları, Sosyal Etkinlikler, Eğitsel Faaliyetler

ABSTRACT

Student Name-Last name	İhsan ONAY
Department	Primary School Teaching
Supervisor	Asst. Prof. Dr. İsmail GELEN
Thesis	EVALUATION OF STUDENT- TEACHER- PARENT AND ADMINISTRATOR VIEWS ABOUT THE EFFICIENCY OF STUDENT CLUB PRACTICES IN PRIMARY SCHOOLS.

This study aims at finding out ideas of teachers, students, parents and administrators about the efficiency of student clubs in primary schools and evaluating these ideas in terms of some variables. Primary schools in the center of Samsun and student club practices in these schools constitute the scope of this study.

In this study one of the relational research models, casual comparative research model, is used. Data collection instruments consist of interview forms for teachers and administrators and questionnaires arranged in Likert scale format for students and parents. The scales used in this study are developed by the researcher and their validity and reliability are provided. Reliability result of the student questionnaire is .89. For reliability of the parent questionnaire Crobach Alpha is found .82. The result of factor analysis indicates that there are four factors in the student questionnaire and three in the parent questionnaire. For reliability of the interview forms, opinions of the experts are asked and then reliability formula developed by Miles and Huberman is used. Both qualitative and quantitative research methods are used for collecting and analyzing data. Quantitative data are analyzed via quantitative analysis methods and interpreted accordingly. In qualitative analysis, the data collected from the interviews are analyzed in detail. In another way, student and parent questionnaires are used for quantitative analysis and semi-structured interviews with teachers and administrators are used in qualitative analysis. SPSS 17 is used to analyze the data collected from student and parent questionnaires. Since the range of collected data is not normal, non-parametric data analysis methods are used. Content analysis is used in order to analyze the data collected from teachers and administrators. In content analysis, the data are coded, themes are found and frequency and percentage distribution are calculated. Themes and codes are not determined previously but developed throughout the study considering the existing data.

The results of the study indicate that student club practices in primary schools are not effective. Attitudes of teachers, parents and administrators- essential shareholders of education process- towards student clubs do not differentiate in accordance with sex variance. On the other hand, the results change intergroup according to some variables such as, the location of the school, in the city center or rural area, grade of the learners and socio-economic status. Environment, opportunities provided by the school and shareholders play significant role in student clubs' not working effectively. Moreover, in order to increase the efficiency of student clubs, guide teachers and administrators are asked for some suggestions. When the results of the study are examined in general, it is realized that the findings obtained from teachers and administrators are consistent.

Key words: Educational club, primary schools, social activities, educational activities, student club.

ÖNSÖZ

Bilgi ve tecrübeleri ile danışmanlığı süresince yapmış olduğu aydınlatıcı rehberliği, samimi ilgisi ve sabrından dolayı danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. İsmail GELEN'e;

Araştırmaya istekle katılan, düşüncelerini içtenlikle ve dürüstçe paylaşan, görüşleriyle araştırmama enginlik katan öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilere;

Bu çalışmamda da hayatımın tüm evrelerindeki gibi beni yüreklendiren ve her türlü maddi - manevi desteği sağlayan aileme;

Ayrıca araştırmamı hazırlarken her zaman yanımda olan ve desteğini esirgemeyen tüm saygıdeğer öğretim üyesi hocalarıma ve arkadaşlarıma;

Göstermiş oldukları gayretlerin boşa gitmediğini düşünerek en samimi duygularıyla teşekkür ederim.

İhsan ONAY

Aralık 2012

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Problem Cümlesi	7
1.3. Araştırmanın Genel Amacı	7
1.4. Araştırmanın Alt Amaçları	7
1.5. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	8
1.6. Sayıltılar / Varsayımlar	10
1.7. Sınırlılıklar	10
1.8. Tanımlar	11
1.9. Kısaltmalar	11
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	12
2.1. İnformal Öğrenme	12
2.2. Aktif Öğrenme	12
2.3. Örtük Program	13
2.4. Ders Dışı Etkinlikler	17
2.5. Okul Dışı Etkinlikler	18
2.6. Koçluk Sistemi	19
2.7. Eğitsel Kulüpler	19
2.7.1. Eğitsel Kulüplerin Yapısı	21
2.7.2. Eğitsel Kulüplerin İşlevi	21
2.7.3. Eğitsel Kulüplerin Uygulaması	22
2.7.4. Eğitsel Kulüplerin Değerlendirilmesi	23
2.8. Problemlerle Davranışlarla Başa Çıkmada Eğitsel Kulüpler	23
2.9. Sosyolojik Sorunların Önlenmesinde Eğitsel Kulüpler	23
2.10. İlgili Araştırmalar	24
3. YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem	31
3.3. Veri Toplama Araçları	33

3.3.1. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Anketi	35
3.3.1.1. Öğrenci Anketi Güvenirlik Analizi	36
3.3.1.2. Öğrenci Anketi Geçerlik Analizi	37
3.3.2. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Veli Anketi	38
3.3.2.1. Veli Anket Formu Güvenirlik Analizi	38
3.3.2.2. Veli Anket Formu Geçerlik Analizi Sonuçları	39
3.3.3. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formu	40
3.3.4. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formu	41
3.4. Verilerin Toplanması	42
3.4.1. Pilot Uygulama Verilerinin Toplanması	42
3.4.2. Asıl Uygulama Verilerinin Toplanması	44
3.5. Verilerin analizi	45
3.5.1. Öğrenci ve Veli Anket Verilerinin Analiz Edilmesi	45
3.5.2. Öğretmen ve Yönetici Görüşme Formlarının Analiz Edilmesi	46
4. BULGULAR	
4.1. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin <i>Öğrenci</i> Anketi Bulguları	48
4.1.1. Okul Konumuna Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	50
4.1.2. Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	50
4.1.3. Öğrenim Türü Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	52
4.1.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	52
4.2. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin <i>Veli</i> Anketi Bulguları	54

4.2.1. Velilerin Okul Konumuna Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	56
4.2.2. Velilerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	56
4.2.3. Velilerin Sosyo-Ekonomi Düzey Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	57
4.2.4. Velilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği	58
4.3. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formu Bulguları	60
4.4. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Anketi Bulguları	72
5. TARTIŞMA ve YORUM	
5.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulguların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	78
5.2. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Veli Görüşlerine İlişkin Bulguların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	80
5.3. Araştırmanın İkinci Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulguların İncelenmesi	82
5.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Yönetici Görüşleri Bulgularının İncelenmesi	88
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	
6.1. Sonuçlar	91
6.1.1. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri İle İlgili Sonuçlar	91

6.1.2. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin <i>öğretmen</i> görüşleri ile ilgili sonuçlar	92
6.1.3. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin <i>veli</i> görüşleri ile ilgili sonuçlar	95
6.1.4. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin <i>yönetici</i> görüşleri ile ilgili sonuçlar;	96
6.2. Öneriler	97
6.2.1. Yapılabilecek Uygulamalara Yönelik Öneriler	97
6.2.1.1. Kısa ve Orta Vadeli Uygulama Önerileri	97
6.2.1.2. Uzun Süreli Uygulama Önerileri	99
6.2.2. Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	99
7. KAYNAKLAR	100
8. EKLER	108

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Veri Toplama Araçlarının Uygulandığı Okullar ve Uygulama Sayıları Tablosu	32
Tablo 2	Veri toplama araçlarının ölçülen alt boyutlara göre dağılımını gösteren belirtke tablosu	34
Tablo 3	Öğrenci Anketi Güvenirlik Analizi Tablosu	35
Tablo 4	Öğrenci anket formu geçerlik analizi sonuçlarına göre maddelerin faktörlere dağılımları	37
Tablo 5	Veli Anketi Güvenirlik Analizi Sonuçları	38
Tablo 6	Veli anket formu geçerlik analizi sonuçlarına göre maddelerin faktörlere dağılımları	39
Tablo 7	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırmaya katılan öğrencilerin okullara ve cinsiyete göre dağılımları	48
Tablo 8	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflara göre dağılımları	49
Tablo 9	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim türlerine göre dağılımları	49
Tablo 10	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrencilerin okudukları okulların konumuna Mann-Whitney-U testi analiz sonuçları	50
Tablo 11	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrencilerin sınıf seviyelerine göre Kruskal-Wallis H testi analiz sonuçları	51
Tablo 12	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrencilerin sınıf seviyelerine göre Mann-Whitney-U testi analiz sonuçları	51
Tablo 13	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrencilerin öğrenim türlerine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları	52
Tablo 14	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrencilerin cinsiyetlerine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları	53

Tablo 15	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırmaya katılan velilerin okullara ve cinsiyete göre dağılımları	54
Tablo 16	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin velilerin eğitim düzeylerine göre dağılımları	55
Tablo 17	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin velilerin sosyo-ekonomik düzeye göre dağılımları	55
Tablo 18	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin velilerin ilgili oldukları okulların konumuna Mann-Whitney U testi analiz sonuçları	56
Tablo 19	İlköğretim okullarında uygulamakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrenci velilerinin eğitim düzeylerine göre Kruskal-Wallis H testi analiz sonuçları	56
Tablo 20	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin velilerin eğitim düzeylerine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları	57
Tablo 21	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrenci velilerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre Kruskal-Wallis H testi analiz sonuçları	58
Tablo 22	İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin velilerin cinsiyetlerine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları	58
Tablo 23	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Kulüp çalışmalarınızı okul yöneticileri destekliyor mu? Destekliyorlarsa nasıl?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	60
Tablo 24	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğiniz oluyor mu? Nasıl?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	61
Tablo 25	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüpleri çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	62
Tablo 26	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüpleri oluştururken nelere dikkat ediyorsunuz?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	63
Tablo 27	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüpler arasında iş birliği yapılıyor mu? Nasıl?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	64

Tablo 28	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Yılsonu yapılan değerlendirmelerde, eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyi hakkında neler söylersiniz?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	65
Tablo 29	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinde gönüllü olarak katılım sağlayabilmeleri için neler yapıyorsunuz?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	66
Tablo 30	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden nasıl faydalanıyorsunuz?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	67
Tablo 31	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	69
Tablo 32	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici görüşme formunda yer alan “ <i>Okul içerisinde eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için neler yapıyorsunuz?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	72
Tablo 33	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici görüşme formunda yer alan “ <i>Sosyal etkinliklerin daha verimli geçmesi amacıyla okul paydaşlarından nasıl faydalanıyorsunuz?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	73
Tablo 34	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüp çalışmalarında ne tür sorunlar meydana gelmekte ve siz bu sorunların çözülebilmesi için neler yapmaktasınız?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	74
Tablo 35	Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici görüşme formunda yer alan “ <i>Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?</i> ” maddesine verilen cevapların tema, frekans ve yüzde değerleri	76

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik No	Grafik Adı	Sayfa No
Grafik 1	“Kulüp çalışmalarınızı okul yöneticileri destekliyor mu? Destekliyorlarsa nasıl?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	60
Grafik 2	“Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğiniz oluyor mu? Nasıl?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	61
Grafik 3	“Eğitsel kulüpleri çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	62
Grafik 4	“Eğitsel kulüpleri oluştururken nelere dikkat ediyorsunuz?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	63
Grafik 5	“Eğitsel kulüpler arasında iş birliği yapılıyor mu? Nasıl?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	64
Grafik 6	“Yılsonu yapılan değerlendirmelerde, eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyi hakkında neler söylersiniz?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	65
Grafik 7	“Öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinde gönüllü olarak katılım sağlayabilmeleri için neler yapıyorsunuz?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	66
Grafik 8	“Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden nasıl faydalanıyorsunuz?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	68
Grafik 9	“Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılısaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	70
Grafik 10	“Okul içerisinde eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için neler yapıyorsunuz?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	72
Grafik 11	“Sosyal etkinliklerin daha verimli geçmesi amacıyla okul paydaşlarından nasıl faydalanıyorsunuz?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	73
Grafik 12	“Eğitsel kulüp çalışmalarında ne tür sorunlar meydana gelmekte ve siz bu sorunların çözülebilmeleri için neler yapmaktasınız?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	75
Grafik 13	“Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılısaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?” maddesine verilen cevapların tema ve frekans dağılımları grafiği	77

EKLER

- Ek 1:** İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Anket Formu
- Ek 2:** İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Anket Formu
- Ek 3:** İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Veli Anket Formu
- Ek 4:** İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formu
- Ek 5:** İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Anketlerin Uygulanmasına İlişkin İzin Belgesi
- Ek 6:** Öğrenci Anketi Faktör Analizi Sonuçları
- Ek 7:** Veli Anketi Faktör Analizi Sonuçları
- Ek 8:** Öğretmen Görüşme Formuna Ait Kavramsal Kategorilerin Listesi
- Ek 9:** Yönetici Görüşme Formuna Ait Kavramsal Kategorilerin Listesi

KISALTMALAR LİSTESİ

- MEB:** Millî Eğitim Bakanlığı
M.E.M.: Millî Eğitim Müdürlüğü
EKÇ: Eğitsel Kulüp Çalışmaları
B.D.: Bilim Dalı
M.İ.O.: Merkez İlköğretim Okulları
K.İ.O.: Köy İlköğretim Okulları
SPSS: Statistical For Social Sciences
vd.: Ve diğerleri
vb.: Ve benzeri

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ EĞİTSEL KULÜP UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ – ÖĞRETMEN – VELİ ve YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

GİRİŞ

Günümüzde insanların sahip olduğu iletişim, ulaşım ve teknolojik imkânlar artmış ve buna bağlı olarak toplumsal etkileşimlerde de hızlı bir gelişme ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeler sayesinde bilgi paylaşımı ve kültürel etkileşimler önemli oranda hızlanmıştır. Hızla artan bilgi paylaşımı ve teknolojilerden kişilerarası etkileşiminin en yoğun olduğu yerler olan eğitim kurumları öncelikli olarak etkilenir duruma gelmiştir. Dolayısıyla gelişen ve değişen imkânların eğitsel açılardan ele alınması ve eğitim ortamlarında eğitimin kalitesini artırmak amacıyla kullanılabilir hale getirilmesi iyi bir eğitim için daha önemli hale gelmiştir.

Türk eğitim sisteminin temel amacı, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, millî birlik ve bütünlük içinde, iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır (1739 Sayılı Mili Eğitim Temel Kanunu). İlköğretim programı genel amaçları incelendiğinde öğrencilerin; kültürel değerlere saygılı, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilen, teknolojiyi etkin kullanabilen, görev ve sorumluluklarının farkında olan, hoşgörülü bir zihin yapısına sahip, öğrendiğini uygulayabilen ve okul dışındaki öğrenme fırsatlarını değerlendiren birer birey olmalarının sağlanması olarak görülmektedir (MEB, 2006: 8)

Eğitim, insanların yaşam boyu içinde bulunduğu bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç içerisinde insanlar, sadece zamanlarının sınırlı bölümlerini eğitim amacıyla kurulmuş kurumlarda geçirirler. Buna karşılık eğitim, okul içerisinde belli plan ve programın içerisine sınırlandırılmayacak kadar geniş bir kavramdır.

Eğitim kurumlarının en önemli işlevlerinden birisi de çocuğun iyi bir insan olarak yetişmesini sağlamaktır (Erden, 1996: 4). Oğuz, Aktay ve Ayhan'a (2010: 71) göre ise eğitim kurumlarının hedefi ruh sağlığı yerinde, iyi özellikleri bünyesinde barındıran, belirli değerleri içselleştirmiş erdem sahibi şahsiyetler yetiştirmektir. Eğitim kurumları bu işlevi yerine getirirken yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, değerlerini, kurumlarını tanıyarak toplumda kendilerine düşen roller ve bu rollerin gerektirdiği davranışları yine toplumun kendisine sağladığı imkânları kullanarak yerine getirir. Bu şekilde mutlu, sağlıklı ve üretken bireylerin sayısı toplumda artar.

Eğitim, bireylerin birbirilerini daha yakından tanımalarını, farklı kültür, dil ve anlayışlar içerisinde etkileşim sağlayarak başarılı uygulamaların, bilgi, tecrübe ve deneyimlerin paylaşılmasını ve yaygınlaştırılmasını sağlar. Bu açıdan bakıldığında eğitim hem ulusal hem de evrensel özellikleri içinde barındırır. Eğitim sisteminde temel esas, ulusal sistemleri bir yana bırakarak sadece evrensel sistemin benimsenmesi de değildir. Buradaki asıl amaç, her sistemin kendi özelliklerinin korunmasını sağlayarak farklı kültürler, değerler, inanışlar ve farklı yaşam biçimleri paralelinde düşün birliği oluşmasını sağlamaktır (Tuzcu, 2006: 66–67; Demirel, 1996: 15). Bunun paralelinde eğitimin küresel değişimden etkilenmesi ve onu etkilemesi de kaçınılmazdır.

Eğitimin amacı; etkin, demokratik, katılımcı, sorgulayan, değerlendiren, ulusal ve insani değerlerle donanmış, görevleri konusunda sorumluluk sahibi başarılı bireyler yetiştirmektir (elikten, 2004: 2).

Öğretim, ğrencinin kazanımlarında değişiklik meydana getirmek için yapılan faaliyetleri ifade ettiğinden, kazanımlarla meydana getirilecek değişiklikler öğrencilerin gelişim özelliklerinin ve bireysel farklılıklarının farklı açılardan iyi tanınmasını gerektirmektedir (Kaf Hasırcı, 2005: 4). Yine bu süreçte öğretmenin öğrencileri iyi gzlememesi gerekmektedir. Bu açıdan, sınıf ortamında olsun ya da olmasın öğrenmeyi anlamlı kılacak olan öğretmendir ve bilginin anlamlı kılınmasında öğretmenin gayretleri ve bilgisi ğretim sürecini başarıya götürmede önemli rol oynamaktadır. Öğrenmenin anlamlı kılınması, ğretim faaliyetlerinin öğrenen kişinin algı, istek, ilgi ve ihtiyaçları gibi özellikleri dikkate alınarak, eğitim sürecinin onun yaşamının bir parçası haline getirilmesi anlamına gelmektedir. Bu da ğretim sürecinin farklılaşan ğrenci özelliklerine göre düzenlenmesinin gerekliliğini ifade etmektedir.

Bir toplumdaki eğitim ve ğretim faaliyetlerinin statik yapıda olması düşünülemez. Çünkü toplum sürekli değişmekte ve bu değişim düşünce, strateji, inanç, kültür ve ihtiyaçların da değişimini beraberinde getirmektedir (elik, 2011: 43–52; elikten, 2004: 1). Bu açıdan okullarda yönetici konumunda olan kişilere toplumun beklentilerini göz önünde bulundurmalarıdır. Okul yöneticileri aileler, ğretmen, öğrenciler ve diğer paydaşlar arasında iletişimi sağlayarak ve kültürel değer ve normları da içselleştirerek; birer kültürel lider konumuna gelirler.

Günümüz dünyasında insanların sahip olduğu iletişim, ulaşım ve teknolojik imkânlar hızlı bir şekilde artmaktadır. Bu artış insanlar arası ilişkilerin hızlanmasına ve birbirinden uzak ortamlardaki kişilerin birbir etkileşim kurmasına olanak sağlamaktadır. Buna bağlı olarak insanların ilgileri, beklentileri ve yaşam şekilleri

önemli oranda farklılaşmaktadır ve bu farklılaşma ile birlikte kişiler günlük yaşamda birçok seçenekle karşı karşıya kalmaktadırlar. Dolayısıyla karşılaştıkları bu seçenekler içerisinde seçim yapmak zorunda kalan bireyler bu seçimlerini yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme bilgiye ulaşmada ve kullanmada etkili olma, sorgulama ve eldeki olanakları da iyi kullanma gibi önemli becerilere sahip olmak durumundadırlar (Gelen, 1999: 39–40).

İlköğretim çağı, çocukların ilerideki yaşamlarına yönelik tutum ve inançların geliştiği en önemli yıllardır (Özgüven, 1999: 134). Yapılan araştırmalara göre çocukların 13 yaşına kadar oluşturdukları algı ve tutumların bu yaşlardan sonra değiştirilmesi oldukça güç bir durumdur (Erden, 1996: 53). Bu nedenle ilköğretim çağı kişinin kimliğinin oluşmasında önemli bir yere sahiptir ve buna bağlı olarak da bu yaşlardaki çocuklara yönelik uygulamalı, ilgi ve ihtiyaçların dikkate alındığı ve bu yaş gruplarının gerektirdiği özellikler ön planda tutularak ilgili yaş grubuna yönelik eğitim faaliyetlerini kapsayan özel eğitsel programlar uygulanmalıdır.

Öğretmen, ders içi ve ders dışı faaliyetler yoluyla çocuğun kendi yeteneklerini, ilgilerini ve çevresini iyi tanıyıp anlamasına yardım etmektedir (Tan, 1995: 135). Öğretmenler öğrencilerinin ilgi ve yetenek alanlarına uygun öğretme ve öğrenme ortamları oluşturmak durumundadırlar. Bu amaçla var olan programlar öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmek amacıyla zenginleştirilebilir ya da farklılaştırılabilir (George, 1996). Bunun için öğretmenler, öğrencilere aktif katılabileceği çok boyutlu öğrenme olanakları sunabilmelidirler. İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüpler bu amaca yönelik olarak öğrencilerin ilgi ve isteklerini de göz önünde bulundurmakta ve eğitsel etkinlik çalışmaları yapmaktadırlar.

Bu bölümde araştırma problemi, problem cümlesi, araştırmanın amacı ve alt amaçları, araştırmanın önemi ve gerekçesi, sınırlılıkları, varsayımları, araştırma içerisinde geçen bazı kavramların tanımları ve araştırmada sıklıkla kullanılan kavram ve kelime gruplarının kısaltmaları bulunmaktadır.

1.1. Problem durumu

Günümüz dünyasında bilim, teknoloji, ulaşım ve iletişimin hızlanmasına bağlı olarak insanlar arasındaki etkileşim ve sosyal paylaşımlar da artmıştır. Bu etkileşim ve sosyal paylaşımı en fazla yaşayan ise çocuklar ve gençlerdir. Bu yüzden eğitim sistemimizin yaşanan etkileşim ve sosyal paylaşımları göz önünde bulundurması ve

çocuklarımıza böyle bir eğitim sistemi içerisinde öğrenme imkânları sağlanması tartışılmaktadır.

İnsanın içerisinde geliştirilebilecek birçok farklı özellik bulunmaktadır. Bireysel yetileri uygun ölçüler içerisinde ortaya çıkararak gelişmesini sağlamak eğitimcilerin öncelikli görevlerindedir. Bu yetileri geliştirmedeki temel amaç kişiliğin ortaya çıkmasını sağlamaktır (Kant, 2009: 22).

Eğitim, kişileri içinde yaşadığı toplumun ve dünyanın aktif bir üyesi haline getirerek onları gerekli bilgi, beceri ve yeteneklerle donatmayı amaçlar. Bu kişilerin toplumda ve dünyada meydana gelen değişikliklere ayak uydurabilmesi anlamına gelmektedir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005: 209). Burada öğretmen ve öğrencilere önemli sorumluluklar düşmektedir.

Okullarda gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin asıl amacı öğrencilerin her yönden sağlıklı, topluma faydalı, verimli, üretken olmasını sağlamak ve öğrencileri tüm yönleriyle geleceğe hazırlamaktır. Okullarda, derslerde ulaşılamayan ancak öğrencilerde olması istenen yetenek ve kişisel gelişimlerini sağlamak buna bağlı olarak sonuçta kendine güvenen bireyler meydana getirmek amacıyla ilköğretim ve ortaöğretim okullarında sosyal etkinlik çalışmaları yapılmaktadır (Tetik, 2008: 6). Bu çalışmalara bağlı olarak eğitim amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için okullarda yönetici ve öğretmenlere; okul dışında ise velilere çok büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluklar genel olarak öğrencinin sosyal ve kültürel eğitimine katkı sağlayacak eğitsel amaçlı faaliyetlere katılmasıyla gerçekleşebilir.

Aile, çocukların sosyalleşmesi sürecinde birinci derecede önemli yer tutmaktadır. Okul ise, bu süreçte önemli diğer tamamlayıcı faktördür. Öğrencilerin toplumsallaşmasında, sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin iyileştirilmesinde, sınıf arkadaşlarına karşı olumlu duygular beslemesinde, bir gruba aitlik duygusunun gelişmesinde ve sorumluluk duygusunun kazanılmasında okul önemli bir faktördür (Aslan ve Arslan Cansever, 2009: 4). Oğuz ve Aktay ve Ayhan'a (2010: 13) göre her bireyin yaşama hazırlanabilmesi için kendi sorumluluklarını üstlenebilecek olgunluğa gelmesi gerekmektedir. Bunu sağlayacak temel gereklilikler; çocuğa her yaş düzeyinde taşıyabileceği sorumluluklar vermek gerekir. Burada en önemli görevi anne-baba ve sosyal kurumlar üstlenmektedir.

Öğrencilerin okul dışı boş zamanlarını etkili ve olumlu bir biçimde geçirebilmeleri için uygun ortamın bulunması gerekmektedir. Okul dışında öğrencinin özellikle nüfusu az yerleşim birimlerinde gidebileceği, kendi yaşlılarıyla ilgi duydukları

konularda oturup konuşabileceği, oyun oynayacağı ya da bir uğraşı gerçekleştirebileceği yerlerin -gençlik merkezi, sosyal eğitim merkezleri ya da toplum merkezleri gibi merkezlerin- yetersiz olması öğrencinin istenmeyen yerlere gitme alışkanlığı kazanmasına yol açabilir. Öğrencilere yönelik boş zaman faaliyetleri, ders dışı zamanlar, planlanmış faydalı sosyal aktiviteler planlı ve örtük bir şekilde gerçekleştirilebilir (Akar, 2006: 30).

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp etkinlikleri öğrencilerin bağımsız iş yapabilme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2005). Bu amacı gerçekleştirmede öğretmen ve ailelere sorumluluklar düşmektedir.

İlköğretim okullarında öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamak, derslerin etkililiğini artırmak, öğrencilerin farklı yönlerini de geliştirmek ve öğrencilerin zamanlarını etkili geçirebilmelerini sağlamak amacıyla okullarda eğitsel kulüpler oluşturulmuştur (MEB, 2005). Öğrencilerin eğitsel etkinliklerle geçirdikleri süre, öğretmenlerin de öğrencileri ile ders dışında birlikte zaman geçirmelerini sağlamaktadır. Öğretmenler öğrencilerinin öğrenim hayatlarının devamını sağlamak ve öğrendikleriyle gerçek yaşam arasındaki ilişkiyi kurabilmek için eğitsel ve sosyal etkinliklerin uygulanmasına katkıda bulunmak durumundadırlar. Eğitsel ve sosyal etkinliklere yönlendirme, öğrencilerin okuldan ayrılmasının önlenmesinde önemli bir role sahiptir. Eğitsel çalışmaların bu rolü “koruyucu faktör” olarak adlandırılır (Gordon, 2010: 21–22).

Dewey (2010: 136-137)’e göre eğitim faaliyetleri, çocuğun sahip olduğu yetiler üzerine odaklanmalıdır. Çocuğun sahip olduğu özellikler eğitimin yapıtaşlarını oluşturur ve eğitim teorileri de bu özellikler üzerine kurulur. Bir eğitim kurumu olarak okul da çocuğun özelliklerini dikkate alarak işbirliği ve etkileşim içerisinde çocukların düzeylerine göre eğitsel amaçlı toplumsal etkinliklere katılmalarına olanak sağlar.

Son zamanlara kadar eğitimin daha çok davranışsal ve bilişsel boyutları üzerinde durulmuştur. Oysa eğitimin sosyal, duygusal, psikomotor gibi birçok yönü vardır. Çoğu zaman eğitimin bu yönleri ihmal edilmekte, okulların doğal ortamları öğrencinin eğitimi ve sosyalleşmesi için yeterli görülmektedir. Sayısal olarak derslerde başarılı olan öğrenciler başarılı görülmekte, diğer alanlardaki başarılar önemsiz görülmektedir. Bu durum ise farkında olunmadan öğrencilerin diğer yönlerden olumsuz etkilenmelerine neden olmaktadır (Denizel Güven, 2005: 8). Bu amaçla, ilköğretim okullarında sosyal kulüp etkinliklerine ağırlık verilmelidir. Sosyal kulüp etkinlikleri çerçevesinde

öğretmen bir rehber rolü üstlenerek öğrencilerin; ilgi, istek ve ihtiyaçları ölçüsünde yetişmelerini sağlamalıdır (Tetik, 2008: 6-20).

Çelik'e (2011: 54-70) göre okul sosyal ve kültürel bir sistemdir. Bu açıdan okul, öğrencilere eğitim ve öğretim sağlanan bir yer olmanın yanında kendi kültürünün oluşturan topluma açık, etkilenen ve etkileyen bir sistemdir. Okul kültürünün oluşturulması ve sürdürülmesi aşamasında okul yöneticileri ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu görevlerden biri de okul yöneticileri ve öğretmenlerin kültürel bakış açısını yakalayabilmeleridir.

Okul yöneticileri bir kurum liderleri olarak okullarda gerçekleştirilecek sosyal etkinlikleri planlamalı ve planlanan etkinliklerin uygulanmasında iş bölümü yaparak herkesin süreç içerisinde bir görev üstlenmesini sağlamalıdır. Okul yöneticilerinin sosyal faaliyetlerdeki etkililiğine, öğretmen ve öğrencileri bu faaliyetlere ne kadar yönlendirdiğine ve bu süreçte maddi-manevi ne kadar destek sağladığına bakarak karar verilebilir (Tetik, 2008: 20). Okul yöneticilerinin etkililiği sayesinde okullarda planlanan fakat planlama aşamasından kurtulamayan sosyal faaliyetlerin önemi anlaşılacak eğitim paydaşlarının işbirliğiyle uygulamaya konulacak ve kağıt üzerinde kalmaktan bu şekilde kurtulabilecek, sonuçta sosyal etkinliklerin amacına ulaşması sağlanabilecektir.

Eğitsel kulüpler öğrencilerin fiziksel kişisel ve ruhsal gelişimlerine katkı sağlamakta ve gelişimlerini bütün olarak kapsamaktadır. Koçinali'ye (2008: 24) göre eğitsel kulüpler sayesinde öğrenciler okulda veya okul dışı yaşamlarında öğrendiklerini uygulama imkânı elde ederler. Yapılan etkinlikler sayesinde öğrencilerin sosyal, iletişim becerileri ve özgüvenleri geliştirirler. Ayrıca, bu etkinlikler sayesinde öğrencilerde demokrasi bilinci ve birlikte iş yapma yeteneği de gelişmektedir (Canbay, 2007: 2).

Yukarıda açıklanan problemlerden dolayı bu araştırmada, eğitsel kulüp faaliyetlerinin etkililiğinin öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticilerin bakış açılarıyla ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Dolayısıyla eğitsel kulüplerin kuruluş amaçları doğrultusunda, eğitsel kulüp uygulamalarından beklenenlerin ne kadar gerçekleştirebildiği, gerçekleştirilemeyenlerin ise neden gerçekleştirilemediğini paydaşların görüşleriyle ortaya çıkarmak hedeflenmiştir.

1.2. Problem cümlesi

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin öğrenci–öğretmen–veli ve yönetici görüşleri nelerdir ve bu görüşler bazı kişisel özelliklere göre farklılaşmakta mıdır?

- 1-İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin **öğrenci** görüşleri nelerdir?
- 2-İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin **öğretmen** görüşleri nelerdir?
- 3-İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin **veli** görüşleri nelerdir?
- 4-İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin **yönetici** görüşleri nelerdir?
- 5-Öğrenci (okulun konumu, sınıf seviyesi, öğrenim türü, cinsiyet) ve velilerin (okulun konumu, öğrenim durumu, sosyo-ekonomik düzeyi, cinsiyet) bazı kişisel özellikleri bakımından ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Genel Amacı

İlköğretim okullarında 2005 – 2006 eğitim ve öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretim programında eğitsel kulüp uygulama ve işleyişinde farklılıklar gerçekleştirilmiştir (MEB, 2005). Eğitsel kulüplerin kuruluş şekilleri, amaçları ve yöntemleri tekrar gözden geçirilmiş ve iyileştirilerek daha etkili hale getirilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı, eğitsel kulüplere ait uygulama, plan ve yönetmeliklerde öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilere yönelik sorumluluklar ile bu sorumlulukların yerine getirilme düzeylerini ortaya çıkararak eğitsel kulüplerin etkililik düzeylerini belirlemektir.

1.3.1. Araştırmanın alt amaçları

Araştırmada;

1. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin **öğrenci** görüşlerini belirlemek,
2. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin **öğretmen** görüşlerinin ne olduğunu belirlemek,

3. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin *veli* görüşlerini belirlemek,
4. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin *yönetici* görüşlerini belirlemek,
5. Öğrenci (okulun konumu, sınıf seviyesi, öğrenim türü, cinsiyet), öğretmen (okulun konumu), yönetici (okulun konumu) ve velilerin (okulun konumu, öğrenim süresi, gelir düzeyi, cinsiyet) bazı kişisel özellikleri bakımından ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği ile ilgili görüşlerinin tespit edilerek ortaya konulması amaçlanmıştır.

Böylece, ilköğretim okullarında gerçekleştirilmekte olan eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğinin ve işlevselliğinin eğitimin paydaşları olan öğretmen, öğrenci, veli ve yönetici görüşleri doğrultusunda ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Dolayısıyla bu paydaşlardan alınan veriler sayesinde eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği konusunda karşılaşılan problemler ortaya konulmuştur.

1.4. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Günümüzde bilgiye verilen önemin artmasıyla birlikte bilgi öğrenme ihtiyacı artmış ve gelişen ve değişen imkânlar sayesinde de bilgi edime yollarında öncelikler farklılaşmıştır. İnsanlar, sürekli gelişen ve büyüyen bilgi birikimini takip etmekte zorlanmakta, buna bağlı olarak da (eğitsel ve sosyal etkinlikler gibi) sosyal öğrenme yolları önem kazanmaktadır. Sosyal öğrenme ise olumlu ve olumsuz öğrenmeleri beraberinde getirir. Bu açıdan ilköğretim okullarında sosyal etkinlikler çerçevesinde kurulan eğitsel kulüplerin sosyal öğrenme ve aktarımlarda olumlu öğrenmelerin teşvik edilmesi ve olumsuz öğrenmelerin en aza indirilmesi açısından önemi çok büyüktür. Buna bağlı olarak araştırmada eğitsel kulüplerin bir “amaca yönelik işleyip işlemediği” ortaya konulması ve tartışılması açısından önemlidir.

İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüplerin temelinde öğrenci bulunmaktadır. Bu kulüplerin öğrenci özellikleri ve ihtiyaçlarının ön planda tutularak hazırlanmasını gerektirmektedir. Çünkü eğitsel kulüp etkinliklerinde amaç öğrencilerin eğitsel yollarla öğrenmelerini sağlamak ve bu öğrenme sürecinde de muhtemel istenmeyen öğrenmelerin gerçekleşmesini önlemek olmalıdır. Bu açıdan eğitsel kulüpler öğrencilerin istek, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda kurulmalı, öğrencilerin kulüplere katılımı da yine bu şekilde gerçekleştirilmelidir. Araştırmada ilköğretim okullarında

eğitsel kulüplerin kurulması ve uygulamasına yönelik olarak “öğrencilerin görüşlerine” yer verildiği için önemlidir.

İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüpler okul içerisinde görev yapan öğretmenlerin gözetim ve denetiminde faaliyet gösterir. Dolayısıyla öğretmenler eğitsel kulüplerin işlevselliğinde çok önemli bir yer tutarlar. Eğitsel kulüplerin oluşturulması ve işleyişi sürecinde her bir öğretmen ilgilendiği kulüple ilgili olarak kulübün bir üyesi gibi davranmalıdır. Kulüp içerisinde bir danışman, arkadaş veya yol gösterici gibi davranmalı, kulübün her üyesiyle aktif iletişim içerisinde olmalıdır. Bundan dolayı eğitsel kulüplerin işlevselliğinde öğretmenlerin konumu ve tutumları çok önemlidir. Araştırmada ilköğretim okullarında oluşturulan eğitsel kulüplere yönelik öğretmen görüşlerine yer verilmiş ve tartışılmıştır.

Eğitim sürecinin her aşamasında özellikle de ilköğretim kademesinde aile faktörü son derece önemlidir. Aileye düşen görev çocuklarının eğitimleriyle yakından ilgilenmek, süreci yakından takip etmek ve gerekli yerlerde istenen imkânların sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Özellikle de gelişen teknoloji, imkânlar ve farklılaşmakta olan sosyal çevre şartlarına uyum sağlama sürecinde çocuğun bu çevre şartlarından olumsuz etkilenmesini engellemek amacıyla doğru yönlendirmelerde bulunmalıdır. Bu açıdan okul içerisinde uygulanmakta olan sosyal etkinlik çalışmalarını velilerin yakından takip etmesi ve çalışmalara gerekli önemi vermesi gerekmektedir. Burada veliye düşen görevlerden biri de sosyal etkinlikler kapsamında ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel çalışmaların etkililik düzeylerinin artırılmasını sağlayarak çocuklarının bu etkinliklerde faydalı bilgi ve becerileri eğlenceli bir şekilde öğrenmesini sağlamaktır. Araştırmada ilköğretim okullarında oluşturulan eğitsel kulüp uygulamalarının etkililik düzeylerine ilişkin veli görüşlerine yer verilmesi ve değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Eğitim sürecinin etkililiği ve başarılı olması sağlanan imkânların da etkili kullanılmasına bağlıdır. Okul yöneticileri okul paydaşlarının lideri olarak üstlendiği görev bütün paydaşların sorumluluklarından daha fazladır. Okul yöneticisi hem idari hem sosyal hem de kişisel özellikler açısından okulun tüm paydaşları tarafından benimsenmeli ve bir yol gösterici veya lider olarak görülmelidir. Okul yöneticisinin önemli görevlerinden birisi de okul içerisindeki öğrenme ortamlarının daha verimli ve etkili bir şekilde getirilmesini sağlamaktır. Bu amaçla okul yöneticisi kendisini okulun paydaşlarından soyutlamamalı ve öğrenci, öğretmen, veli ve okulu etkileyen diğer faktörlerle sıkı bir ilişki içerisinde olmalıdır. Bu sayede okulun, öğrencilerin ve

öğretmenlerin ihtiyaçlarını zamanında ve tam olarak keşfedip gerekli uygulamalar yapılmalıdır. Bu amaçla araştırmada, eğitsel kulüplerin etkililiğini okul yöneticileri açısından değerlendirmek amacıyla yöneticilerle de görüşmeler yapılmış olması ve değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Genel itibariyle araştırmada ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüplerle ilgili olan sorunlar başta öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticiler olmak üzere bütün toplumu yakından ilgilendirmektedir. Çünkü okullardaki eğitsel kulüp etkinlikleri öğrencilerin ders içerisinde kazanmakta zorlandıkları sosyal-kültürel davranış hareketlerini ders etkinlikleri dışında öğrenmelerine ortam hazırlar. Eğitsel kulüplerin etkin olarak çalışmasında en önemli faktörler yine bu kulüpleri birinci dereceden etkileyen ve etkilenen öğrenciler, öğretmenler, veliler ve yöneticilerdir. Araştırmada bu amaçla, eğitsel kulüplerin ilköğretim okullarında uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunların öğrenci, öğretmen, veli ve yönetici görüşleri ile ortaya çıkarılması sağlanmaktadır.

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüplerin işlevselliği ile ilgili problemlerin tek taraflı olmadığı, bu nedenle tek taraflı yapılacak çalışmaların da yeterince etkili olamayacağı görülmektedir. Eğitsel kulüplerle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde (Koçinalı, 2008: 26) çalışmaların genel olarak, kapalı uçlu sorular ve anket maddeleriyle elde edilen veriler ile gerçekleştirildiği, problemi yaşayan öğretmen, veli ve yöneticilerin kulüplerin işleyişine ilişkin düşüncelerinin tam anlamıyla alınamadığı ve bu nedenle problemlerin tespitinin de yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Buna karşılık, problemin kaynağından alınabilecek veriler problemin tam anlamıyla tespitinin kolaylaşmasını sağlayacaktır. Araştırmada, ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüplerin işleyişiyle ilgili elde edilen nicel ve nitel bulguların karşılaştırılarak değerlendirilmesi yapılmış ve problemler ve öneriler birinci kaynaktan alınmıştır.

1.5. Sayıtlar / Varsayımlar

- 1-Eğitsel kulüplerle ilgili hazırlanan ölçeklerin katılımcılar tarafından kendi özgür bilgi ve düşünceleri doğrultusunda doldurulduğu,
- 2-Her katılımcı için bağımsız değişkenlerin karıştırıcı değişkenlerden denk olarak etkilendiği, varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları;

1. Araştırma, ilköğretim okulları 1., 2. ve 3. sınıflarda anket uygulamanın zorluğundan dolayı 4., 5., 6., 7., 8. sınıflar,
2. Araştırma, Samsun şehir merkezindeki dört (İlkadım, Atakum, Canik, Tekkeköy) ilçe,
3. Araştırma, öğrenci – öğretmen – veli ve yöneticilerden elde edilen eğitsel kulüp uygulamalarına ilişkin görüşler,
4. Araştırma, 2011– 2012 eğitim – öğretim yılı ile sınırlıdır

1.7. Tanımlar

Eğitsel kulüp;

Öğrencilerin öğrenim süresi boyunca sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlayan öğrenci gruplarıdır (M. E. B., 2005: 2;).

Sosyal / Eğitsel etkinlik;

Okul yönetimi ve velilerin işbirliği ile okul içi ve okul dışı imkânlardan yararlanılarak öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti kapsamında yürütülen çalışmalardır (MEB, 2005: 4; Öncül, 2000: 413).

1.8. Kısaltmalar

M.E.M.: Millî Eğitim Müdürlüğü

MEB. : Millî Eğitim Bakanlığı

B.D. : Bilim Dalı

K.İ.O: Köy İlköğretim Okulları

M.İ.O.: Merkez İlköğretim Okulları

s. : Sayfa

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin yapılan bu araştırmanın kuramsal çerçevesinde formal eğitim sisteminde yer almayan örtük program etkinliklerinden, okul dışı etkinliklerden, koçluk sisteminden ve eğitsel kulüp faaliyetlerinin tarihçesi, işlevi, uygulanması ve eğitsel kulüplere ilişkin yönetmeliklerden faydalanılacaktır. Ülkemizde eğitsel kulüpler olarak bilinen çalışmalar daha çok okul içerisinde belirli saatlerde uygulanmakta bu yüzden hem zaman hem de çevre imkânlarının yeterliliği açısından sınırlandırılmaktadır. Fakat yurt dışındaki benzer uygulamalara baktığımızda bu uygulamaların isimleri “serbest zaman etkinlikleri, program dışı çalışmalar (extracurricular program), sınıf dışı aktiviteler (extraclass activities), okul sonrası aktiviteler (after-school activities)” şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda, bu çalışmalar adlarından da anlaşılacağı gibi okulun dışında zaman sınırlandırması olmaksızın, öğrencinin okul dışında geçirdiği zamanları hedef alan eğitici çalışmalardır.

2.1. İnfomal öğrenme

İnsanlar bazen ne öğrendiklerinin ve niçin öğrendiklerinin farkında olmazlar. Çoğunlukla öğrenme şekli plansız olduğundan dolayı öğrendikleri bilgileri nerede ve nasıl kullanacaklarını da tam olarak bilemezler (Gelen, 2008: 163). İnfomal eğitim plansızdır ve belli bir sistematığı yoktur. Sadece kişilerin var olduğu ortamlarda doğal yollarla gerçekleşir. İnfomal eğitim formal eğitimden plansız olması bakımından ayrılır. Bu eğitim, eğitim kurumlarının planladığı organizasyonların dışında gerçekleşir ve sonuçta infomal öğrenme meydana gelir (Taşpınar, 2008: 16). Bireyler sadece yaşamlarının sınırlı ve belirli bir kısmını formal eğitim kurumlarında gerçekleştirirler, buna karşılık infomal öğrenme ise her yerde ve her zaman gerçekleşmektedir. Herhangi bir eğitim aracı olarak görülmemesine rağmen radyo, televizyon, internet, sokak ve alışveriş merkezleri kişilerin çok sayıda yeni şeyler öğrenmelerinde etkilidir (Türkoğlu, 2008: 44).

2.2. Aktif Öğrenme

Aktif öğrenme, eğitim ve öğretim ortamlarını öğrencilerin ilgi ihtiyaç ve yeteneklerinin geliştirilmesini destekleyen, onlara zihinsel düşünme potansiyellerinin teşvik edildiği, bu potansiyelin gelişiminin hedeflendiği kurumlar haline dönüştürmeyi

hedeflemektedir. Bu yaklaşımda amaç, sınıflardaki avantajlı ve dezavantajlı öğrencilerin gelişimleri desteklenerek, düşünme, anlama, yorumlama ve öğrenme düzeylerinin yükseltilip bütün öğrencilerin gelişim süreçlerine katkıda bulunmaktır (Eren Yavuz, 2005: 1; Ün Açıkgöz, 2003. S.18; Ernst and Colthorpe, 2008: 1).

Aktif öğrenme, öğrencinin zihinsel yeteneklerini kullanmasını ve bunu yaparken kendi kendine çeşitli kararlar almasını gerektirdiği için, öğrenciyi bütün yönleriyle öğrenme sürecine katmakta ve böylece öğrenme sorumluluğunu öğrenciye yüklemektedir (Koç, 2007: 3). Aktif öğrenme, öğrenme sürecinde bireyin hem öğrenme ortamıyla etkileşim içerisinde olduğu hem de öğrenme imkânlarına ulaşmada aktif rol almasına olanak sağlandığı için kişiye öz düzenleme yapabilme ve sorumluluk bilincinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

2.3. Örtük Program

Eğitim ve öğretim çalışmaları amaca yönelik olarak planlı bir şekilde yürütüldüğü için yapılan çalışmaların bir program doğrultusunda olması gerekmektedir. Bu nedenle eğitim- öğretim faaliyetlerinde bulunan tüm kurumlar önceden hazırlanmış yazılı bir program uygularlar. Öğrenciler bu program çerçevesinde eğitim-öğretime tabi tutulur ve başarı durumları da yine bu programa göre değerlendirilirler (Yüksel, 2002: 2). Öğretim programı genellikle açık, bilinçli, formal ve özel önceliklerle belirlenmiş bir program olarak kabul edilir. Bu öğretici programa ek olarak bilinçli programlamanın yanında informal olan bir yazılmamış program vardır (Kentli, 2009: 1). Örtük programın (hidden curriculum) içerdiği çok sayıda anlam olduğu için bu kavramın açık ve net anlaşılabilir şekilde açıklığa kavuşturulması gerekir. Örtük programın en önemli amacı formal eğitimin gizli yanlarını apaçık bir şekilde ortaya koymaktır. Örtük programın katılımcıları genel olarak; öğrenciler, öğretmenler ve toplumdur. Bu program; iyileşme, değişim, savunma, ilerleme, eğitim yapısı ve süreçlerinin birbiriyle ilişkisinin gelişmesinde temel rol oynar (Anderson, 2002: 3). Formal eğitim ve informal eğitim anlam bakımından birbirine zıt kavramlardır. Ancak bu iki eğitim türünün de amacı öğrencilerin eğitim seviyelerini iyileştirmek ve öğrenmenin etkililiğini artırmak olduğundan uygulamada birbirinin tamamlayıcısıdır. Örtük program öğrenme süreci üzerinde çok etkilidir. Örtük program, öğrencilerin ilgilerini çekmeyi, anlamalarını, boş zamanlarını değerlendirmesi, değerleri ve gelenekleri üzerine odaklanır. Örtük program hem öğretim programından bağımsız değildir hem de uygulaması kolay bir program değildir. Örtük program, öğrencinin dışarıdaki olumsuz ilgi odaklarını öğrenme sürecine

dâhil olmasının engellenmesini gerektirmektedir (Hafferty, 1998). Örtük program, öğrencilerin günlük uğraşları sırasında özümstedikleri değerlerini, inançlarını ve doğrularını ifade etmektedir. Örtük programın konusu normlar, değerler ve sosyal ilişki becerileridir. Bu müfredatla, öğrencilere resmi müfredatla öğretildiğinden çok daha fazla şey daha kalıcı bir şekilde yaşantı kazandırılarak öğretiler. Örtük program süreci istenen veya istenmeyen şekilde farkında olunmasa bile sürekli işlemektedir (Tezcan, 2003: 53–55). Örtük programın üç temel boyutu bulunmaktadır. Bunları;

1. Örtük program okul içerisinde; öğrenci öğretmen ilişkisini, sınıf içi iletişimi, sınıf yapısını ve eğitim sistemine yerleşmiş olan sosyal, kültürel ve değerler yapısını içerir (Yangın ve Dindar, 2010: 4).

2. Örtük program okula yönelik çok sayıda süreci iyileştirmeyi, sosyalleşmeyi ve sınıf yapısının devamını sağlar.

3. Düzenlenmiş programın içerdiklerinden başka sorular sorma, karşılaşılan problemler ve çözüm aşamaları gibi çok sayıda süreci derinlemesine kapsamaktadır (Vallance, 2010: 3).

Okulda eğitim öğretim sürecine okul programı, okul programına da okulun ve eğitimin amaçları yol gösterir. Okul programı dendiğinde ilk olarak akla gelen okulun akademik programı olan ders programıdır. Ancak, geniş anlamda düşünüldüğünde okul programı; program dışı etkinlikler olan sosyal, kültürel, sportif vb. her türlü etkinliği kapsamaktadır. Başarılı bir okulun programı bütün öğrencilerini akademik yönden olduğu kadar sosyal ve kültürel becerileri içeren alanlar dâhil tüm yönleriyle gelişmelerini sağlamalıdır. Bunun için okulun programı hazırlanırken okulun paydaşları olan aileler /veliler, öğrenciler, öğretmenler ve sivil kuruluşların okul programının geliştirilme ve uygulama aşamasında yer almaları sağlanmalıdır (Hern, 2008: 19). Bir okulun başarılı olabilmesi için iyi geliştirilmiş bir programın yapılması şarttır. İyi bir programın yapılabilmesi için ise programın, okul paydaşlarının katılımıyla hazırlanmış, öğrencilerin; akademik, sosyal ve kültürel yönden gelişmelerini sağlayacak içeriğe sahip olmasına dikkat edilmesi gerekir (Şişman, 2002: 167). Bunlara ek olarak, bir okul ortamında sosyal, sportif, bilimsel ve sanatsal etkinliklere yer verilerek var olan etkinliklerin de geliştirilmesi sağlanmalıdır (MEB, 2010: 10).

Şimdiye kadar yapılan çalışmaların birçoğunda çocukların yaşamlarında en önemli faktör olarak aile görülmektedir. Ancak, ailenin çocuklar üzerindeki etkisinin yanında onları önemli oranda etkileyen onların birlikte yaşadıkları arkadaş çevresi ve okul çevresidir vardır. Çünkü çocuklar zamanlarının çoğunu arkadaşlarıyla geçirirler.

Bu yüzden çocukların yaşamlarında arkadaşlarının etkisi çok büyüktür. Bu ailenin çocuklar üzerinde etkisinin olmadığı anlamına gelmemektedir (Morrissey ve Werner-Wilson, 2005: 82). Buradan ailenin çocuklar üzerinde az ya da çok derecede etkisinin olduğu ve bu etkinin küçümsenemeyeceği anlaşılmaktadır. Ayrıca çocuklar için aile ortamından daha etkili olarak arkadaş çevresinin ve akranlarının olduğu yargısına varılmaktadır.

Öğrenciler değerlerin çok azını resmi program çerçevesinde öğrenirler. Öğrenciler üzerinde örtük programın etkisi resmi programdan çok daha fazladır. Resmi programlarda yer alan değerlerin çoğu zaman resmi program vasıtasıyla öğretilmediği görülmektedir. Ancak, şimdiye kadar yapılan çalışmalar bu durumun göz ardı edildiğini göstermektedir. Okulda, resmi program vasıtasıyla öğretilen değerlerin kalıcı olması ve uygulanabilirliği için okul ve sınıf örtük programlarının oluşturulması gerekmektedir. Eğer ahlak dersinde öğretilenlerle örtük program uygulamaları uyumsuzluk gösterirse programın amacına ulaşamayacağı düşünülebilir (Yüksel, 2004: 100-103).

Örtük program, resmi programda öğrencilere öğretilmesi amaçlanan bilgi, beceri ve değerlerin öğrenme – öğretme süreci içerisinde ortaya çıkan uygulamalar sonucu öğrencilerin ulaştıkları niteliklerden oluşur. Bunun yanında, okullarda hazırlanan resmi programda yer alan amaç kapsam ve faaliyetlerin istenildiği gibi tam olarak uygulanamadığı görülmektedir (Yüksel, 2002: 2–3).

Öğrenme ve öğretme çalışmaları sonucunda kazanımların öğrenilip öğrenilmediğinin yoklanması gerekmektedir. Değerlendirme, öğrenilen kazanımın türüne göre yapılan test etme etkinliklerin tümüdür. Hedeflenen kazanımların tümünün kazanılıp kazanılmadığının araştırılması ise bir süreç değerlendirmesi gerektirir. Değerlendirme durumlarını, değerlendirilen kazanım türü etkilediği gibi kazanım değerlendirilme zamanı da etkilemektedir (Erginer, 2000: 80). Her tür eğitimin asıl amacı gelişim sağlamak ve değişim ortaya koyabilmektir. Bu amaçla eğitim sürecinin hazırlanması ve süreç sonunda ne oranda değişim sağlandığının ölçülmesi önem kazanmaktadır (Barutçugil, 2002: 251). Eğitsel değerlendirme iki temel amaca hizmet etmektedir. Birincisi, öğrenme sürecinin etkililiği hakkında bilgi/dönüt verir. İkincisi, öğrenme sürecinde karşılaşılan eksikliklerin nereden ve niçin kaynaklandığının cevabı bulunarak ileriye yönelik düzeltmeler yapılmasını sağlar (Cruickshank, Jenkins ve Metcalf, 2009: 295). Buradan, değerlendirme etkinliğinin öğrenme sürecinin vazgeçilmez bir parçası olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, bir davranışın kazanılıp kazanılmadığı veya ne ölçüde kazanıldığının sağlıklı bir değerlendirmesinin süreç

değerlendirmesi şeklinde olacağıın önemi vurgulanmaktadır. Aynı zamanda, değerlendirmede önemli olan diğer bir unsurun da değerlendirmenin yapıldığı zaman aralığının olduğu görülmektedir.

Eğitim – öğretim faaliyetleri sonucunda öğrencilerde çok boyutlu değişiklikler meydana gelmektedir. Bunlar, bilginin elde edilmesi, bilginin problem çözme sürecinde kullanılması, kişisel ve sosyal beceriler, motivasyon, tutum, öğrenme stilleri ve yaşam kalitesi gibi daha alt gruplara ayrılarak ifade edilebilir. Fakat bu açıklamalar ne kadar fazla olursa olsun öğrenci, veli ve diğer paydaşların okuldan beklentilerinin tümünü karşılayamaz. Bunun nedenlerinden birisi de öğrencilerin sadece akademik başarılarının belli dersler açısından merkezi bir sınavla ölçülmeye çalışılmasıdır. Dolayısıyla bu sınavlar öğrencilerin kazanmış oldukları yeterlikler, davranışlar, sosyal değişim, tutum, beceri ve ilgilerin dikkate alınmayarak sadece bilişsel başarıyı ve yazılı ifade becerisini ölçmektedir (Şişman, 2002: 80). Değerlendirmenin birçok faydası bulunmaktadır. Bu faydalar aşağıda belirtildiği şekilde sıralanabilir;

- a.** Öğrencilerin neyi bildiğini, anladığını ve ne yapabildiğini keşfetmeye yardımcı olur.
- b.** Öğrencilerin gelişim düzeylerini gösterir.
- c.** Gelecekteki öğrenme sürecini planlamaya yardımcı olur.
- d.** Belli bir dönemde öğrencilerin ulaşması beklenen standartları değerlendirme imkânı verir.
- e.** Öğrencilerin nasıl daha iyi öğrenebileceği ve daha iyi yapabileceğini betimlemeye yardım eder.
- f.** Değerlendirme sonuçlarının paylaşılması öğretmene, öğrencinin kendisine ve velilere öğrencinin öğrenme süreci hakkında bilgi sağlar.
- g.** Öğretmenlerin ve ilgili kişilerin programın uygulama, izleme ve geliştirme süreciyle ilgili kararlar almasına yardımcı olur.
- h.** Öğretim programlarında kullanılan yöntemler ve yaklaşımların yeterliliğini ölçerken öğretmene yardımcı olur.
- i.** Öğrencilerin anlamakta güçlük çektiği alanları, zayıf yönlerini ve bilgi boşluklarını tespit etmede önemli bir rol oynar.
- j.** Öğretmenin, öğrencilerin öğrenmesini geliştirecek yaklaşımlar ve öğrenme-öğretme süreçlerini tasarlamasına yardım eder (Kemertaş, 2003: 249-251).

2.4. Ders Dışı Etkinlikler

Eğitimin uzak ve genel hedeflerine ulaşmasında okullarda okutulan dersler tek etken değildir. Bunun yanında öğrencilerin gerekli eğitimi alması ve toplumsallaşması sürecinde öğrenme ortamı, öğrenme etkinlikleri, öğretmen, öğrenci, aile ve çevre kaynaklı birçok etken vardır. Bunlardan biri de eğitsel kulüp etkinlikleridir (Çetin, 1998: 15). Okullarımızda gerek ders içi ve gerekse de ders dışı faaliyetlerde bulunmaktadır. Eğitim kurumlarımızdaki öğretim önemli olduğu gibi ders dışı etkinlikler de önemlidir (Varış, 1997: 25). Ders dışı çalışmalar ilköğretim öğrencileri çevrenin olumsuz etkilerinden koruduğu ve istedik davranışlar sergilemesini sağladığı için bu tür çalışmalara yönlendirme her bir öğrenci için öğreniminin ilk yılından itibaren planlanır (Cushman, 1937: 2–5). Problemleri davranışlar sergileyen ve bu risk altındaki gençlerin olumsuz şartlardan etkilenmesini önlemek için gelişimlerinin pozitif yönde sağlanabileceği olumlu kaynaklara ihtiyaçları vardır. Ders dışı etkinlikler bu kaynaklardan sadece bir tanesidir. Bununla birlikte gençler için düzenlenecek bu etkinlikler çok dikkatli ve planlı olarak organize edilmek zorundadır (Brown, ty: 2).

Ders dışı etkinlikler; öğrencilerin birlikte çalışabileceği “çalışma gruplarını”, zamanın etkili ve verimli kullanılmasını amaçlayan “zaman yönetimini”, kişilerarası ilişkilerde gerekli olan “dürüstlüğü ve sorumluluğu” gerektirir. Ders dışı çalışmaların öğrencilere; problem çözme, yeni beceriler öğrenme, arkadaşlık ilişkilerini iyileştirme, problem olarak görülen davranışları önleme ve suç işleme oranlarında azalma gibi çok sayıda olumlu katkısı bulunmaktadır.

Ders dışı çalışmaların gençler üzerinde çok sayıda faydası vardır (Blomfield ve Barber, 2010, 12-13; Brown, ty: 2). Bunlar;

- Gençler kendilerini özel bir grubun parçası olarak görürler
- Arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde daha sosyal bir rol üstlenirler
- Grup üyelerine, yerine getirebilecekleri sorumluluklar yükleyerek onları hedefe ulaşmak için cesaretlendirir
- Gençler, bir grubu veya bir olayı biçimlendirme, organize etme gibi faaliyetlerde bulunarak liderlik rolleri üstlenirler
- Bu tür etkinlikler, her yaş grubu bireyler için yerine getirebilecekleri birtakım sorumluluklar yükler
- Bu tür çalışmalar öğrenci merkezde olmak üzere okul – aile – çevre işbirliğini gerektirir.

Bir eğitim programının temel işlevi devletin eğitim politikası ile okullarda yapılan uygulamalar arasındaki ilişkiyi kurmaktır. Ders dışı etkinlikler de eğitim programının destekleyici boyutu olduğundan, bu etkinliklerde kuram ve uygulama ilişkisinin kurulması gerekir (Babadoğan, ty: 2). Buna bağlı olarak ders dışı etkinliklerin öğretim programı içerisindeki uygulamalarını sınırlandıran uygulamalar kaldırılmalı ve daha geniş uygulama sahası oluşturulmalıdır (MEB, 2010: 12). Bu açıdan, eğitim kurumlarının bireylere sağlamış olduğu imkânlar, kurumların temel amaçlarının da gerçekleşmesine katkı sağlayacak etkinliklerin yapılmasını sağlar. Dolayısıyla, ders dışı etkinlikler uygulanırken programın dışında görülmekten daha çok programın tamamlayıcısı olarak görülmelidirler.

2.5. Okul Dışı Etkinlikler

Eğiticiler çoğunlukla okul dışı çalışmalarda dinamik problemlerden daha çok davranışsal problemler üzerinde yoğunlaşırlar. Fakat Avrupa ve Amerika'da son zamanlarda yapılan çalışmalara göre (Sarri ve Maple, 2005: 95-97) ise öğretmenlerin, öğrenci problemlerini çözmede ders çalışma ve sosyal ilişkilerdeki davranışlarını referans aldıkları gözlenmektedir.

Okul dışı aktivitelere ilişkin yapılan çok sayıda araştırma öğrencilerle ilgili olarak; okuldan uzaklaşmada, zararlı içeceklerin kullanımında ve şiddet içeren davranışlarda azalma olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yine yapılan araştırmalara göre Amerika Birleşik Devletleri dâhil birçok ülkede okul dışı aktivitelere öğrenci başına ayrılan maddi tutar 2.000 dolardan 4.000 dolara gibi bir rakama yükselmiştir (Villaire, ty). Bu durumda okul dışı aktivitelerin öğrencilerin gelişimi açısından ihmal edilemeyeceğini göstermektedir.

Okul dışında gerçekleştirilen aktiviteler çocukların zamanlarını kullanma alışkanlıklarını olumlu yönde etkiler (Eccles, J. S. 2003: 2). Çünkü;

- 1.** Okul içi ve okul dışındaki sosyal, fiziksel ve entelektüel becerilerin kazanılması ve geliştirilmesinde büyük oranda etkilidir.
- 2.** Farklı gruplarla etkileşimde sosyalleşme ve farklı değerleri kabul etmeyi sağlar.
- 3.** Şimdiki ve gelecekteki yaşamını destekleyici ilişkiler sosyal ilişkiler kurmaya yardımcı olur.
- 4.** Kişiye olumlu deneyimler sağlar ve güçlüklerle başa çıkmayı öğretir.

2.6. Koçluk Sistemi

Koçluk sistemi, öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak her bir bireyin kendi hedeflerine ulaşması amacıyla bireylerin sosyal, fiziksel, zihinsel ve duygusal yönlerinin kullanılmasına yardımcı olan bir sistemdir. Bu sistemde alanında uzman olan öğretmenler yer almaktadır. Bu sistem son zamanlarda uygulanmaya başlanan yeni bir sistemdir (Eğitim Danışmanlık Merkezi, 2010).

Akran koçluğu, mevcut davranışların iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve yeni becerilerin inşa edilmesi ile ilgili süreçte iki veya daha fazla profesyonel kişinin birlikte çalışmasıdır. Aynı zamanda, bu süreç içerisinde fikirlerin paylaşılması, karşılıklı öğrenme ve problemi yerinde çözme işlemleri de gerçekleştirilir. Akran koçluğu okullarda, akran desteği, meslek danışmanlığı ve akran paylaşımı gibi farklı isimler altında bulunabilmektedir. Akran koçluğu okullarımızda öğrencileri değerlendirme çalışması olarak algılanmaktadır ve birçok okulda bir geri bildirim aracı olarak kullanılmaktadır, ancak bu doğru değildir (Robbins, 1991: 3–4).

Akran koçluğu, okullardaki eğitim faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla kullanılmaktadır. Akran koçluğu okuldaki uygulamaların öncelikleri arasında ne ilk sırada ne de son sırada yer alır. O, eğitimin, uygulamaların ve okulun genel işleyişinin ilerletilmesi ve iyileştirilmesini sağlar (Showers ve Joyce, 1996: 2).

Showers ve Joyce'a (1996) göre akran koçluğunun dört temel kuralı vardır. Bunlar;

- a. Koçluk takımlarıyla eğiticiler iç içe olmalı ve eğiticiler kendilerini takımın üyesi olarak görmelidirler. Yapılan bütün aktivitelerde herkesin planlama, uygulama vb. süreç içinde aktif yer alması gerekir.
- b. Planlama, programın geliştirilmesi ve takip edilmesi aşamalarında sözlü geri bildirim sağlanmalıdır. Bu uygulamaların işlevselliğini artırır.
- c. Takım çalışmalarının nasıl bir ilerleme kaydettiğini anlayabilmek için gözlem yapılmalıdır.
- d. İşbirlikçi çalışma gözlem ve konferanslardan çok daha geniş bir yapıya sahiptir. Bu yapı içerisinde takım yeleri birbirlerinden öğrenirler (Showers ve Joyce, 1996: 3–4).

2.7. Eğitsel Kulüpler

Eğitsel kulüpler, eğitimin amaçlarından bir kısmını gerçekleştirmek için ilgi ve istek duyulan bir konuda, ders saatlerinin dışında, eğitsel etkinlikler düzenleyen ve yürüten öğrencilerden oluşan öğrenci gruplarıdır (Başaran, 2006). Eğitsel etkinlikler,

sınıftaki zorunlu öğrenme aktivitelerinin yerine öğrencinin sınıf dışında doğrudan veya dolaylı olarak öğrenmelerini ve ilgilerinin gelişmesini sağlar. Öğrenciler bu şekilde yorgunluklarını atarlarken aynı zamanda kişiliklerini de güçlendirirler. Buna ek olarak öğrenciler, yaşamda etkin rol alma, planlı çalışma, disiplin, insan ilişkileri ve toplumsal huzurun bilincinde olmayı yaşayarak öğrenme imkanını elde ederler (Kılbaş, 2000: 8). Sosyal etkinlikler, öğrencilerin sosyo –kültürel ve psikolojik gelişimlerinin sağlanması, yetenek ve becerilerinin keşfedilerek desteklenmesi ile gelecekte edinecekleri mesleklerin seçiminde yaşanabilecek problemlerin en aza indirilmesini sağlar. Ayrıca bu çağdaki öğrencilerin demokrasi bilincinin gelişmesine, sağlanan imkânlar ölçüsünde grup içinde ve kişiler arası etkileşimin artmasında sosyal etkinlikler önemli bir yere sahiptir. Öğrenciler için akademik, pratik ve yaşamsal değerlere sahip olan bu etkinlikler öğrencilere yaparak – yaşayarak öğrenme imkânı ve ortamı da sunarlar (Canbay, 2007: 163–164; Arslantaş, 1989: 126).

Eğitsel etkinlikler;

- Okulun akademik misyonunu desteklediğinden ders dışı ve ders içi etkinlikler birbirinden ayrılamaz, bu yüzden iyi bir eğitimin uzantısı olarak önemlidir,
- Eğitsel etkinlikler yoluyla öğrenciler kendilerini disipline ederler ve kendine olan güvenlerini artırırlar,
- Eğitsel etkinliklere katılım oranı, kişinin daha sonraki hayatında göstereceği başarıyı kestirmeye yarar (Kılbaş, 2000: 3).

Özgüven (1999: 251)'e göre eğitsel kulüp faaliyetlerinin eğitim-öğretim sürecine birçok açıdan fayda sağlamaktadır. Bu faydaları özet olarak;

- a. Okulun ders programlarını zenginleştirir,
- b. Öğrencilerde sorumluluk alma ve girişimcilik becerilerinin gelişmesine katkı sağlar,
- c. Öğrencilerin işbirliği ve takım çalışmaları yapmalarını sağlayarak birlikte hareket etme duygusunu geliştirir,
- d. Öğrencilerin rehberliğini üstlenen öğretmenler arasındaki etkileşim ve bilgi paylaşımı artar,
- e. Okulu daha çekici hale getirir, yaşama dönük etkinlikler sayesinde yaşam deneyimleri kazanırlar,
- f. Boş zamanların daha etkin ve faydalı olarak değerlendirilmesini sağlar,

- g. Öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik düşündükleri etkinlikleri gerçekleştirebilecekleri olanaklar sağlamanın yanında, yapılan farklı türdeki etkinliklerle de ilgi alanlarının gelişmesini sağlar,
- h. Öğrencilerin okula, arkadaşlarına ve topluma hizmet etme gibi yurtseverlik ve yardımseverlik düşüncelerinin gelişmesi sağlanır.

2.7.1. Eğitsel Kulüplerin Yapısı

Eğitsel kulüp etkinlikleri, öğrencilerin kendi istekleri ile katılabileceği çalışmaları kapsayan etkinlikler olmalıdır (Erickson, 1966: 18). İlköğretim okullarında eğitsel kulüpler oluşturulurken öğrenciler; kendi istekleri, katılımcılık, planlılık, süreklilik, üretkenlik ve iş birliği temel ilkelerine bağlı olarak katılacakları kulüpleri seçmelidirler (MEB, 2005).

Eğitsel kulüpler demokratik bir yapıya sahiptirler. Her kulübün bir başkanı, başkan yardımcısı ve grubu oluşturan diğer üyeler vardır. Grubun başkanı ve yönetim kurulu grubun üyeleri tarafından seçilir. Ayrıca eğitsel kulüplerin her bir kulüp için ayrı olmak üzere bir kulüp iç tüzüğüne sahiptirler. Eğitsel kulübü oluşturan üyelerden hemen hepsi için kulüple ilgili bir iş/sorumluluk vardır. Öğrencilerin bu sorumluluklarının farkına vararak onları yerine getirmesi demokrasi sürecinin işleyişi hakkında öğrencilerin bilgilenmesini ve sürecin uygulanmasında örnek teşkil etmesini sağlar (Duruhan ve Demir, 2005: 3).

2.7.2. Eğitsel Kulüplerin İşlevi

Eğitsel kulüp çalışmaları, öğretim programı içerisinde öğrencilere sağladığı eğitsel etkinlikler sayesinde ilk olarak kendilerini tanıyabileceği sonrasında ise bir birey olarak gelişimlerini sağlayabileceği ve kendilerini istedikleri gibi geliştirebileceği ortamlar ve uygulamalar sağlar. Eğitsel kulüp çalışmaları gerektiği şekilde yapılabılırsa, kendine güvenen, sorumluluk bilincine sahip, boş zamanlarını nasıl değerlendireceğini bilen, daha az sorun çıkaran, paylaşımcı, öğretmenlerine ve çevresine karşı daha saygılı ve hoşgörülü bireylerin yetişmesi sağlanacaktır (Duruhan ve Demir, 2005: 175-185). Eğitsel kulüp etkinlikleri, öğrencinin fiziksel, bilişsel, sosyal ve akademik olarak gelişmesinde önemli bir amaca hizmet eder. Bu nedenle, her bir çocuğun onun ilgi ve kişiliğine uygun olan en az bir aktiviteye katılmasına fırsat verilmelidir. Birçok aile çocuğunu bu çeşitli aktivitelere katılmakta özgür bırakır ancak, aynı zamanda

çocuğunun bu aktivitelerde nasıl zaman geçirdiğini izlemek zorundadır (Fujita, 2010: 9).

Millî Eğitim Bakanlığının (2005) yayımladığı yönetmeliğe göre eğitsel kulüplerin işlevleri şu şekildedir;

- a. Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme ve bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
 - b. Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
 - c. Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,
 - d. Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme,
 - e. Serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
 - f. Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme,
 - g. Yeni durum ve ortamlara uyabilme,
 - h. Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,
 - i. Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
 - j. Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
 - k. Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,
 - l. Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme
- gibi kazanımların kazandırılması açısından önemlidir.

2.7.3. Eğitsel Kulüplerin Uygulaması

Okullarda uygulanan eğitsel ve sosyal etkinlik çalışmaları kapsamında yılbaşındaki toplantılarda ilgi, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde oluşturulabilecek eğitsel kulüp ve yapılacak sosyal etkinliklere yönelik kulüp danışman öğretmenleri belirlenir. Öğrenciler kendi ilgi, ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda kendi özgür iradeleriyle yıl içerisinde etkinliklerine katılacakları eğitsel kulüpleri seçerler. Eğitsel kulüp etkinliklerine okul paydaşlarından olan aile ve faydalı olabileceği düşünülen çevrenin (esnaf, resmi kurumlar, belediyeler, iş merkezleri vb.) de katılımı için planlamalar ve toplantılar yapılır. Ayrıca, eğitsel kulüp etkinliklerinin uygulanması amacıyla okulun iç kaynakları kullanılabileceği gibi gerek maddi gerekse manevi anlamda okulun çevresinden de destek alınır. Gerekli plan ve programlar çerçevesinde eğitsel kulüpler

kendi amaçlarını da dikkate alarak; belirli gün ve haftalar, gezi, araştırma, ziyaretler (diğer/farklı okullar, hastane, huzurevi, cezaevi, vb.), projeler, yarışmalar, grup etkinlikleri, tiyatro çalışmaları, gösteriler, toplum hizmetleri, sosyal çalışmalar vb. faaliyetler gerçekleştirebilirler. Bu etkinliklerin hangilerinin ders, sınıf, okul içi veya hangilerinin okul dışı uygulanacağı öğretmenler kurulunca öğrencilerin, okulun, çevrenin ve yapılacak etkinliklerin özellikleri dikkate alınarak belirlenir (MEB, 2005).

2.7.4. Eğitsel Kulüplerin Değerlendirilmesi

Ölçme ve değerlendirme işleminin eğitim sürecinin her aşamasında olması gereklidir. Aksi takdirde uygulanan eğitimin başarıya ulaşip ulaşmadığı veya ne kadar ulaştığı konusunda gerçekçi bir bilgiye sahip olamayız (Karadağ ve Öney, 2006: 243).

Değerlendirme, eğitim sisteminin başarısı ve kaynak ayırımı konusunda karar alınmasında bir araç vazifesi görür. Değerlendirme, öğrenmeyi teşvik eder ve öğretimin iyileştirilmesine yönelik olumlu katkı sağlar (Vural, 2004: 65). Öğrencilerin oluşturduğu ve öğretmenin rehberliğinde evrensel demokratik anlayışa göre yürütülmesi gereken eğitsel kulüp çalışmalarını değerlendirirken bir yandan diğer derslerle olan ilişkilendirilerek diğer yandan da öğrencilerin birbirilerine yaptıkları rehberlik açısından değerlendirilmesi gerekir (Arslantaş, 1989: 126).

2.8. Problemlili Davranışlarla Başa Çıkma Eğitsel Kulüpleri

Okulun belki de en önemli amaçlarından birisi öğrencilere davranışlarının sorumluluğunu kazandırmasıdır. Davranış sorumluluğunun geliştirilmesinde 5 strateji takip edilebilir (Curwin ve Mendler, 2007: 1). Bu stratejiler;

- a. Öğrencilerin anlayabileceği mantıklı sınırlamalar belirleme
- b. Hatalı / olumsuz davranışların karşısında ciddiyetle durma
- c. Zengin ve uygulanabilir seçimler sunma
- d. Öğrencilere, kendi seçimleri sonucunda öğrenmelerini sağlama
- e. Pişmanlık duygusunu geliştirmek

2.9. Sosyolojik Sorunların Önlenmesinde Eğitsel Kulüpleri

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin toplum içerisindeki kurum ve kuruluşlardan bağımsız olması düşünülemez. Bu yüzden toplumda insan-çevre, insan-kurum ve insan-insan etkileşimi eğitim ve öğretim etkinliklerinin vazgeçilmez bir parçası olmak durumundadır. Okullarda yer alan eğitsel etkinliklerin teorik ağırlıklı ve okul sınırlarıyla

sınırlı olması okul-toplum ilişkilerinin gelişmesini engellemektedir. Bunun sonucu olarak öğrenci-öğretmen, öğrenci veli ve öğrenci-toplum arasında kültürel çatışmalar meydana gelmektedir (Alkan, 2005: 54). Bu tür sosyolojik sorunların önlenmesinin yollarından birisi eğitsel etkinlikleri içeren eğitsel kulüplerdir. Eğitsel kulüpler bu sorunları çözmeyi ailelerin, toplumsal kurum ve kuruluşların ve çevrenin de etkileşim içerisinde olduğu etkinlikleri düzenleyerek gerçekleştirirler.

2.10. İlgili Araştırmalar

Nelson'un (1939) ders dışı öğrenci etkinliklerine yönelik yaptığı araştırmasında "*ders dışı öğrenci etkinlikleri ile öğrencilerin bu etkinliklere karşı tutumları*"nı araştırmıştır. Yapılan araştırmada ders dışı etkinlikler altı grupta birleştirilerek incelenmiştir. Bu gruplar; atletik, müzik, dini organizasyonlar, kardeşlik, kız öğrenci grupları ve hiçbir aktiviteye katılmayan çocuklar olarak belirlenmiştir. Araştırma, 14 özel okul ve 4 devlet okulu olmak üzere toplam 18 okuldan 3760 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara uygulanan ankette farklı sosyal, politik, ekonomik ve ahlaki boyutla ilgili sorular sorulmuştur. Bu çalışmanın sonucunda ders dışı faaliyetlerle ilgili olarak öğrencilerin katılmış oldukları ders dışı etkinlikler tercih edilme sırasına göre; müzikal etkinlikler, hiçbir aktiviteye katılmama, dini içerikli gruplar, atletik gruplar, kız öğrenci grupları ve kardeşlik grupları şeklindedir.

Okul dışı aktiviteler ile ilgili Harold Brinegar'ın (1955) Indiana'da 37 okulda 9744 öğrencinin katılımıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın amacı okul dışı aktivitelere ilişkin öğrencilerin tutumlarını incelemektir. Bu amaçla kız ve erkek öğrenciler sınıf seviyelerine göre farklı gruplara ayrılmıştır. Araştırmada anketinde sorulan sorulara ilişkin cevaplara baktığımızda; öğrencilere sunulan aktivitelerin ortalama sayısı 73, bu tür aktiviteleri zaman kaybı olarak gören ve eğitsel bulmayan öğrencilerin oranı % 2, aktivitelere katılmadaki imkânlar olarak incelendiğinde ise öğrencilerin yaklaşık yarısı katılımın eşit olduğu cevabını vermişlerdir, araştırma verilerine göre aktivitelerin öğrencileri okulda tutma oranları cinsiyet açısından ele alındığında erkek öğrencilerin okulda kalma oranları kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Yine araştırmanın sonucunda sosyal aktivitelere karşı öğrenci tutumlarının, okul nüfusunun yoğunluğu ile de ters orantılı olduğu görülmektedir. Bu çalışmayı değerlendirdiğimizde, okul dışı sosyal aktivite çalışmalarının öğrenciler açısından farklı bir öneme sahip olduğu ve öğrencilerin okul dışındaki zamanlarını eğitici çalışmalarla geçirmelerini sağlayarak olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir. Ancak, bu tür

aktiviteleri zaman kaybı olarak gören öğrencilerin neden bu düşünceye sahip oldukları ile ilgili, yapılan çalışmada net herhangi bir gösterge bulunmamaktadır.

Timurlenk (1988) “İlköğretim Okullarında Eğitsel Kol Etkinliklerinin Yönetimi” konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırmada öğretmenler ve yöneticilerin eğitsel kol etkinliklerini yönetmedeki tutumları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonunda; öğretmenlerle yöneticilerin, eğitsel kol etkinliklerinin yönetimi hakkında algılarıyla beklentileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, öğretmenlerde olduğu gibi yöneticilerin de algıları düşükken, beklentilerinin yüksek olduğu, eğitsel kol etkinliklerinin yönetimi hakkında, hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin algıları yaşlarına, eğitim durumlarına, branşlarına, kıdemlerine, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği, eğitsel kol etkinliklerinin yönetimi hakkında, hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin beklentileri de algılarında olduğu gibi yaşlarına, eğitim durumlarına, branşlarına, kıdemlerine, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgularına ulaşılmıştır.

Eğitsel kulüplerle ilgili olarak Arslantaş (1989) *İlköğretim okullarında (İlkokullarda) Eğitsel kulüp (Eğitici kol) çalışmalarında karşılaşılan sorunların ortaya çıkarılması* konulu bir yüksek lisans tez çalışması yapmıştır. Çalışma, Adana İli’nde, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi devlet okullarında görev yapan 150 öğretmen ve 12 yöneticiyi ile yürütülmüştür. Araştırma, betimsel modelde tasarlanmış olup, araştırma verileri araştırmacının geliştirdiği anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket maddeleri genel olarak eğitsel kol çalışmalarının; öğrencilerin kendilerini ifade etme, farklı anlayış ve kültürlere değer verme, yeni durum ve ortamlara uyum sağlama, sosyal ilişkilerin geliştirilmesi, sorumluluk duygusunun gelişmesi, aldığı görevi yerine getirme ve başkalarına güvenme gibi eğitimin gerçekleştirmek istediği amaçlar ve değer yargılarının gerçekleştirilmesi ile ilgilidir. Buna bağlı olarak araştırmanın sonuçları ise genel olarak eğitsel kol çalışmalarının belirtilen amaçlarına ulaşma düzeylerinin hem öğretmenler hem de yöneticiler tarafından yeterli bulunmadığını ortaya koymuştur.

Şahin (1995) “İlköğretim Okulları 1. Kademedeki (İlkokullarda) Eğitici kol Çalışmalarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma” konulu araştırmasını ilköğretim programında yer alan eğitici kol çalışmalarının amaçları, muhtevası, ilkeler doğrultusunda öğretmen ve yöneticilerin eğitsel kulüplere ilişkin tutumlarını araştırmıştır. Araştırma, tarama modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın evreni Konya ili merkez ilçelerinde görevli sınıf öğretmenleri ve yöneticileridir. Araştırma sonucunda,

öğrencilerin eğitici kol faaliyetlerini kısmen uyguladıkları, konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, eğitici kol çalışmalarının öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı ortaya konulmuştur. Eğitsel kol çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin ve yöneticilerin velilerle sıkı bir işbirliği içinde olması, üniversitelerde, eğitici kol çalışmalarıyla ilgili uzman rehber öğretmenlerin yetiştirilmesi, bu uzman öğretmenlerin her okula gönderilmesi, diğer derslerde olduğu gibi ayrıca zaman ayrılması, eğitici kol çalışmaları için araç-gereçlerin sağlanması ve bu konuda MEB maddi olarak okulları desteklemesi gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Gündüz (1997) “Eğitici Kol Çalışmalarının Etkililiği İle İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşleri” konulu araştırmasını ilköğretim okullarının birinci kademesinde uygulanmakta olan eğitici kol çalışmalarını engelleyen faktörler ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerini belirlemek amacıyla 100 öğretmen ve 24 yönetici olmak üzere toplam 124 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırmada, öğretmen ve yöneticilerin, okulun tipi ve fiziki şartlarının eğitici kol çalışmalarını etkilemesi konusunda okulun tipi ve fiziki şartlarının eğitici kol çalışmalarını etkilemediği, öğretmen ve yöneticilerin Eğitsel Kulüpler Yönetmeliğinin eğitici kol çalışmalarını etkilemesi konusunda eğitici kol çalışmalarını etkilemediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma sonunda, eğitici kol çalışmalarının okullarımızda istenilen nitelikte yapılmadığı; bu durumun da eğitici kol çalışmalarına etki eden okulun tipi ve fiziki şartları ve öğretmen ve yönetici davranışlarından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

Çakıroğlu (1998) “Rekreasyon; Beden Eğitimi Dersi ve Diğer Dersler Açısından Okullarda Ders Dışı Faaliyetlerin Durumu Eğitsel Kollar ve Fonksiyonları” konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; eğitici kol türlerinin hemen hemen hepsinin fiziki imkânları ve malzemeleri yeterli olmadığı, eğitici kol toplantıları öğrencilere bilgi/beceri kazandırma özelliğinden uzak olduğu, toplantılarda üyelerin fikirlerinin alınma yüzdesinin çok düşük olduğu, toplantıların demokratik usullerle göre yapılmadığı, eğitici kolların okul içinde ve okul dışında aktif faaliyetlerinin yetersiz olduğu, ayrıca eğitici kolların amacına uygun çalışmadıkları düşüncesinin öne çıktığı görülmüştür.

Kırdar (2002) “İlköğretim Okulları 1. Kademe Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi” konulu araştırmayı eğitici kol faaliyetlerinin ilköğretim 1. Kademe görev yapan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ne düzeyde gerçekleştirildiğini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırma tarama modeliyle yapılmış olup, araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Sakarya il merkezindeki

ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğrencilerin eğitici kol çalışmalarında kendilerine ve başkalarına yeteri kadar güvenmedikleri, sosyal ilişkilerinde yeteri kadar anlayışlı, saygılı ve ölçülü olmadıkları, eğitici kollarda görev almaya istekli olmadıkları, rehberliğini yürüttüğü eğitici kol çalışmaları ile ilgili olarak diğer sınıf öğretmenleri ile işbirliği yapmadıkları sonucuna varılmıştır.

Eğitsel Kulüp Çalışmaları (EKÇ) ile ilgili olarak Duruhan ve Demir (2005) *“Resmi ve Özel İlköğretim Okullarındaki Eğitici Kol Çalışmalarının Amaçlarına Ulaşma Düzeylerine İlişkin Öğrenci Görüşleri (Kayseri İli Örnekleme)”* konulu betimsel bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın amacı, resmi ve özel ilköğretim okullarında eğitsel kol çalışmalarının amaçlarına ulaşma düzeylerini öğrenci görüşleri açısından ortaya koymaktır. Araştırma örneklemi, 2003 – 2004 öğretim yılında Kayseri İl Merkezi’ndeki resmi ve özel ilköğretim okulları arasından seçilen üç resmi ve üç özel ilköğretim okulunda okumakta olan 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 300 sekizinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırma verileri anket yoluyla elde edilmiştir. Bu çalışma sonucunda, hem devlet hem de özel okullarda eğitsel kol çalışmalarının istenilen düzeyde yapılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, grupta çalışma zevki aşılama, planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırma, demokratik tutum ve alışkanlıklar kazandırma gibi konularda özel okulların devlet okullarından daha düşük düzeyde oldukları belirlenmiştir. Genel bir sonuç olarak, araştırma yapılan tüm okullarda eğitsel kol çalışmalarının etkililik düzeyleri orta düzeyde olduğu araştırmada tespit edilmiştir.

Ekmekçi (2006) eğitsel kulüplere ilişkin yaptığı bir tez çalışmasında *“İlköğretim Okulları 1. Kademedeki Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi”*ni araştırmıştır. Yapılan araştırmada öğretmenlerin cinsiyet ve kıdem değişkenine göre eğitsel kol faaliyetleri hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Araştırma betimsel modelde yapılmış, ölçme aracı olarak öğretmenlerden veri anket formları kullanılmıştır. Araştırma evrenini, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında, Zonguldak İli Ereğli İlçesinde ilköğretim 1. kademedeki görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin cinsiyet ve kıdemleri ile eğitsel kol çalışmalarına bakış açıları arasında belirgin düzeyde bir fark bulunmamıştır. Yani öğretmenlerin cinsiyet ve mesleki kıdemleri eğitsel kulüplere yönelik tutumlarına ayırt edici bir faktör olarak görülmemektedir.

Tetik (2008) “*Genel Liselerde Sosyal Etkinliklerin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Etkililiği*” ile ilgili bir tez çalışması yapmıştır. Araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2006-2007 eğitim ve öğretim yılında, İstanbul Avrupa Yakası’nda faaliyet gösteren 10 genel lise oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Genel Liselerde, Sosyal Etkinliklerin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Algıları Anketi” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; çoğunluk olarak genel lise yöneticilerinin farklı nedenlerden dolayı sosyal kulüp etkinliklerini desteklemedikleri ortaya çıkmıştır.

Koçinalı (2008) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında “Kocaeli İli Gebze İlçesindeki Endüstri Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Eğitsel Kulüplere Bakışı”nı araştırmıştır. Araştırmanın evrenini, Kocaeli İli Gebze İlçesi’ndeki endüstri meslek liselerinde öğrenim görmeye devam eden 343 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılanmış anket formları kullanılmıştır. Araştırmada; yaşça büyük olan öğrencilerin eğitsel kulüplere bakış açıları daha olumlu olduğu, cinsiyet değişkenine göre gruplar arasında farklılığın olmadığı, eğitsel kulüplere katılan öğrencilerin katılmayanlara göre eğitsel kulüplere bakışlarının daha olumlu olduğu, bölümler açısından bakıldığı zaman ise daha yüksek puanla öğrenci alan bölümlerin eğitsel kulüplere bakış açıları daha olumlu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eroğlu (2008) yaptığı “*İlköğretim Okullarındaki Sosyal Kulüp Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*” konulu çalışmasında, ilköğretim okullarındaki sosyal kulüp çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında okul yöneticilerinin, kulüp rehber öğretmenlerinin ve kulüp yöneticisi olan öğrencilerin görüşlerini araştırmıştır. Araştırmasını; 2007 – 2008 eğitim ve öğretim yıllarında Elmadağ (Ankara) İlçesi’nde yapmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; sosyal kulüplerin öğrenci ihtiyaçların göre belirlenmediği, okul yöneticisi, aile ve öğretmenlerin kulüpler hakkında iyi bir bilgiye sahip olmadıkları ve sosyal kulüpleri önemsemedikleri, kulüp çalışmalarının daha çok kağıt üzerinde kaldığı, kulüp çalışmaları için okul imkânlarının yeterli olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Eğitsel kulüplere katılımı ile ilgili olarak Aslan ve Arslan Cansever (2009) *ailenin sosyo – demografik özelliklerinin çocuğun okuldaki sosyal etkinliklere katılımı üzerindeki etkilerini Türkiye ve Hollanda arasında karşılaştırmalı* olarak değerlendirmiştir. Araştırma verileri Türkiye’de İzmir ilinden 82 tane 11 yaşlarındaki öğrenciler, 82 aile ve ilköğretim okullarında görev yapan 23 öğretmenden; Hollanda’da ise Hague’den 50 tane 11 yaşlarındaki öğrenciler, 50 aile ve ilköğretim okullarında

çalışan 15 öğretmenden elde edilmiştir. Araştırmanın verilerini toplamada kullanılan ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlar şu şekildedir; aile yapısı olarak çekirdek aile yapısı olan ve birlikte yaşayan ailelerin çocuklarında Türkiye’de %31 Hollanda’da ise %74’ü sosyal aktivitelere düzenli katılım sağlamakta, okulun sahip olduğu imkânlar açısından bakıldığında Türk ailelerin %17’si Hollandalı ailelerin ise %71’i okulların sahip olduğu imkânların sosyal aktiviteler için yeterli olduğunu düşünmektedirler. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde Türk aileler Hollandalı ailelere göre hem eğitim düzeyi hem de ekonomik imkânlar açısından daha yetersiz oldukları görülmüştür. Bu nedenlerden dolayı Türkiye’deki okullarda sosyal, kültürel, sportif ve sanat faaliyetleri gibi etkinliklere katılımın uygulama aşamasında çok düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hollanda’daki uygulamalarda ise, öğrencilerin boş zamanları e önemli sosyalleşme aracı olarak görülmekte ve bu nedenle okullarda çalışan öğretmenlerle çevre arasında işbirliği yapılmasına ve gerekli imkânların birlikte oluşturulmasına çok önem verilmektedir.

Eğitsel kulüplerin etkililiğine yönelik Kılıçarslan’ın (2009) “*Öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumları*”nı değerlendiren bir tez çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmada; 2007 – 2008 eğitim ve öğretim yıllarında, İstanbul Anadolu yakasındaki okullarda görev yapan öğretmenlerin eğitsel kulüplere ilişkin tutumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde amaçlanmış ve uygulanmıştır. Yapılan çalışmada İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarından random (tesadüfi) yöntemle seçilen toplam 387 katılımcı oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, okulda kaç yıldır çalıştığı, okulun imkânları, medeni hal, meslekteki yıl, okul türü, mezuniyet, kaç yıl kulüp çalıştırdığı, kaç farklı kulüp çalıştırdığı değişkenlerine ait sorular sorulmuştur. İşlevselliğin kaybı alt boyutu puanlarının öğretmenin meslekteki yıl, branş, mezun olduğu lise, okulun imkânları değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda elde edilen puanlarının öğretmenin meslekteki yıl grup sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça eğitsel kulüplere ilişkin tutumlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmalarının etkililiği ile ilgili olarak Yaman (2011) “*Rekreasyon Bağlamında Öğrenci Algılarına Göre Sosyal Kulüplerin İşlevselliği*”ni değerlendiren bir çalışması bulunmaktadır. Araştırma kapsamında, meslek lisesinde okumakta olan öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Araştırma, nitel

araştırma deseninde tasarlanmış olup veriler içerik analizi yoluyla analiz edilerek kategoriler geliştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal kulüpler, öğrenciler için yoğun ders programından kaçmanın bir yolu olarak görülmektedir. Bunun yanında kulüpler, öğretmenin gözüne girme, hobi, eğlenme, kendini geliştirme ve sosyalleşme amacı olarak da algılanmaktadır. Öğrenciler okuldaki kulüp faaliyetlerinin çeşitliliğinin artırılması beklemektedir. Öğrenciler tarafından yapılan eleştiriler genellikle sportif faaliyetlerin yetersizliği, bu konuda uzman eğitimcilerin olmaması şeklindedir. Öğrenciler özellikle eğitsel kulüpler konusunda okul yönetimi ve öğretmenleri; planlama, rehberlik yapma ve eğitim/kaynak temini konularında yeterli bulmadıkları görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin toplanmasından bahsedilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma, eğitsel kulüplere ait uygulama, plan ve yönetmeliklerde öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilere yönelik sorumluluklar ile bu sorumlulukların yerine getirilme düzeylerini ortaya çıkararak eğitsel kulüplerin etkililik düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılmasının nedeni; araştırmaya yönelik veri çeşitlemesi sağlamaktır. Çünkü araştırmalarda veri çeşitlemesi (triangulation) sağlamak araştırma verilerinin güvenilirliğini ve geçerliğini artırır (Golafshani, 2003: 7). Ayrıca araştırmada çoklu metot kullanımı araştırma için güçlü, sağlam ve içerik olarak doyurucu veriler geliştirilmesini sağlar (Böke, 2010: 412). Öğrenci ve velilerle mülakat yapmanın zorluğundan dolayı öğrenci ve veli anketi (likert tipi) kullanılmış, öğretmen ve yöneticilerle ise yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Araştırma, ilişkisel tarama (associational-survey) türünde nedensel karşılaştırmalı (ex-post facto/after the fact) modelde tasarlanmıştır. Tarama araştırmaları geniş bir kitleden seçilen örneklem ile bir grubun bir duruma yönelik tutum ve davranışlarını belirlemeyi sağlar (Ekiz 2007: 105; Vanderstoep ve Johnston, 2009: 59; Büyüköztürk, 2009: 185-188). Buna bağlı olarak araştırmada, İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Öğretmen, Öğrenci, Veli ve Yöneticilerden elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Evrene ulaşmaktaki zorluk, maliyet, zaman, veri kaybı ve genelleme gibi zorluklardan dolayı çalışma evreni belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini Samsun merkez ilçelerindeki devlet ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Araştırma Samsun İli Merkez İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğine ilişkin görüşlerin orta çıkarılması amacıyla öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticilerle yürütülmüştür.

Araştırma 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarla sınırlandırılmıştır (bkz. 1.6.) Araştırmada iki aşamalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Birinci aşamada dört merkez ilçede bulunan merkezde ve kırsalda bulunan okullar okulun konumuna göre sınıflandırılarak tabakalı random örnekleme (stratified random sampling) yapılmıştır (Vanderstoep ve Johnston, 2009: 54). İkinci aşamada ise, bu tabakalar içinden basit seçkisiz örneklem ile (simple random sampling) örnekleme giren okullar belirlenmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2009: 84). Bu amaçla, Samsun merkez ilçeleri olan İlkadım, Canik, Atakum ve Tekkeköy'deki merkezde ve kırsalda bulunan okullar belirlenmiştir. İkinci aşamada bu okullardan rasgele seçilen okullardaki öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticiler araştırmaya katılımcı olarak seçilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulandığı okullar ve uygulama sayıları tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: Veri Toplama Araçlarının Uygulandığı Okullar ve Uygulama Sayıları Tablosu

Sıra No	Okul Adı	Okul Konumu	Öğretmen	Öğrenci	Veli	Yönetici
1	Hacı İsmail İlköğretim Okulu	Canik	4	159	50	1
2	75. Yıl İlköğretim Okulu	İlkadım	4	106	40	1
3	Taflan Yalı İlköğretim Okulu	Atakum	4	124	42	1
4	Kahyalı İlköğretim Okulu	Tekkeköy	3	70	56	1
5	19 Mayıs İlköğretim Okulu	Tekkeköy	3	126	78	1
6	100. Yıl İlköğretim Okulu	Canik	3	146	60	1
7	Kazımpaşa İlköğretim Okulu	İlkadım	3	105	52	1
8	Şehit Yüzbaşı Tunç Fidaner İlköğretim Okulu	Atakum	3	105	50	1
Toplam			27	941	408	8

Tablo 1'de araştırmaya katılan okullar, okulların buldukları ilçeler ve okullardan araştırmaya katılan kişi sayıları verilmiştir. Bu tabloya göre Canik İlçesi'nde yer alan *Hacı İsmail İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 4, öğrenci 159, veli 50 ve yönetici 1 olarak; İlkadım İlçesi'nde yer alan *75. Yıl İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 4, öğrenci 106, veli 40 ve yönetici 1 olarak; Atakum İlçesi'nde yer alan *Taflan Yalı İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 4, öğrenci 124, veli 42 ve yönetici 1 olarak; Tekkeköy İlçesi'nde yer alan *Kahyalı İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 3, öğrenci 70, veli 56 ve yönetici 1 olarak; Tekkeköy İlçesi'nde yer alan *19*

Mayıs İlköğretim Okulu'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 3, öğrenci 126, veli 78 ve yönetici 1 olarak; *Canik İlçesi*'nde yer alan *100. Yıl İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 3, öğrenci 146, veli 64 ve yönetici 1 olarak; *İlkadım İlçesi*'nde yer alan *Kazımpaşa İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 3, öğrenci 105, veli 52 ve yönetici 1 olarak; *Atakum İlçesi*'nde yer alan *Şehit Yüzbaşı Tunç Fidaner İlköğretim Okulu*'nda uygulanan anketlerin dağılımı öğretmen 3, öğrenci 105, veli 50 ve yönetici 1 olarak görülmektedir. Yine Tablo 2'ye göre toplamda öğretmenlere 27 görüşme formu, öğrencilere 941 anket, velilere 408 anket ve yöneticilere ise 8 görüşme formu uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

İlköğretim okullarında gerçekleştirilen eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin yapılan bu çalışmada veri toplama aracı olarak dört adet ölçme aracı kullanılmıştır. Bu ölçme araçları;

1- İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin **Öğrenci** Anketi

2- İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin **Veli** Anketi

3-İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin **Öğretmen** Görüşme Formu

4-İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin **Yönetici** Görüşme Formu'dur.

Ölçme aracı olarak kullanılan anketler ve görüşme formları MEB'nin Eğitsel Kulüpler Yönetmeliği, ilgili literatür ve süreç içerisinde yapılan gözlemlerden faydalanılarak oluşturulmuştur.

Veri toplama araçlarının oluşturulması, geliştirilmesi ve son haline getirilmesi aşamasında veri toplama araçlarına ilişkin;

- a. Madde havuzu oluşturularak, bu havuzdan veri toplama araçlarına ilişkin maddeler seçilmiştir.
- b. Geliştirilen her bir veri toplama aracına ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Buna ilişkin madde havuzundaki maddelerin araştırma konusu ve araştırmanın alt problemlerine uygunluğuna yönelik alandan iki öğretim üyesi, Türkçe Eğitimi alanında bir uzman ve bir araştırma görevlisinin görüşü alınmıştır.

c. Her bir veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliği ayrı ayrı hesaplanmıştır.

d. Her bir veri toplama aracının ön uygulaması (pilot uygulama) yapılmıştır.

Veri toplama araçlarının kapsam geçerliğine ilişkin belirtke tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: Veri Toplama Araçlarındaki Maddeleri Alt Boyutlara Göre Dağılımı

Maddeler ve Ait Oldukları Alt Boyutlar						
	Etkili Olma	Sistemli olma	Sürekli Olma	Sorumluluk		Toplam Madde Sayısı
Öğrenci Anketi	1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 23, 26, 28	18, 19, 20, 22, 24, 29, 30	4, 10, 15, 17, 21, 25, 27	2, 14, 16		30
Veli Anketi	1, 2, 5, 7, 12, 14	3, 6, 11, 13, 15	-	4, 8, 9, 10		14
	Amaca Ulaşma	İşbirliği	Karşılaşılan Sorunlar	Kulüp Oluşturma	Öneri	
Öğretmen Görüşme Formu	6	1, 2, 5, 7, 8	3	4	9	9
Yönetici Görüşme Formu	1	2	3	-	4	4

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine yönelik yapılan bu çalışmada kullanılan öğrenci, veli öğretmen ve yönetici anketlerinin alt boyutları ve bu alt boyutlarda yer alan maddeler şu şekildedir; öğrenci anketinde eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin etkili olma ile ilgili 13, sistemli olma ile ilgili 7, sürekli olması ile ilgili 7 ve sorumluluk ile ilgili 3 olmak üzere öğrenci anketinde toplamda 30 madde yer almaktadır. Yine Tablo 2’ye göre veli anketinde eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin etkili olma ile ilgili 6, sistemli olma ile ilgili 5 ve sorumluluk ile ilgili 4 olmak üzere veli anketinde toplamda 15 madde yer almaktadır. Tablo 2’ye göre öğretmen anketinde eğitsel kulüp etkinliklerinin amaca ulaşma düzeyleri ile ilgili olarak 1, işbirliği yapılmasıyla ilgili olarak 5, karşılaşılan sorunlar ile ilgili olarak 1, kulüplerin

oluşturulmasıyla ilgili olarak 1 ve kulüplere ilişkin önerilerini sunabilecekleri 1 olmak üzere toplamda 9 tane açık uçlu anket maddesi yer almaktadır. Yine Tablo 1'e göre yönetici anketinde eğitsel kulüp etkinliklerinin amaca ulaşma düzeyleri ile ilgili olarak 1, işbirliği yapılmasıyla ilgili olarak 1, karşılaşılan sorunlar ile ilgili olarak 1 ve kulüplere ilişkin önerilerini sunabilecekleri 1 olmak üzere toplamda 4 tane açık uçlu anket maddesi yer almaktadır.

3.3.1. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Anketi

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının öğrenci yönüyle değerlendirilmesi amacıyla 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okumakta olan öğrencilere uygulanmak üzere yapılmış anket formu geliştirilmiştir. Bu anket formu; *hiç katılmıyorum, kısmen katılmıyorum, kararsızım, kısmen katılıyorum, tamamen katılıyorum* şeklinde seçenekleri olan beşli likert tipi ankettir. Öğrenci anket formunda 30 madde yer almakta ve anketteki maddeler önceden belirlenmiş olan 4 alt boyuta ilişkin 4 faktörden oluşmaktadır. Öğrenci anket formunda yer alan maddelerin güvenirlik analizi sonuçları Tablo 3'te ve geçerlik analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

3.3.1.1. Öğrenci Anketi Güvenirlik Analizi

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğinin ölçülmesi amacıyla geliştirilen öğrenci anket formunun güvenirliğine ilişkin güvenirlik analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Öğrenci Anketi Güvenirlik Analizi Tablosu

Madde No	Madde	\bar{X}	S_j	r_{jx}	t	p
1	Eğitsel kulüp etkinliklerinde diğer derslerde öğrendiğim bilgileri de kullanıyorum.	3,85	1,28	,53	-16,80	,00
2	Eğitsel kulüp çalışmalarında bana sorumluluk verilmektedir.	3,83	1,47	,44	-12,96	,00
3	Eğitsel kulüpte edindiğim kazanımları tüm yaşamım boyunca kullanabilirim.	3,88	1,27	,47	-13,06	,00
4	Eğitsel kulüplerle ilgili okul dışında da etkinlikler yaparız.	2,82	1,62	,48	-17,20	,00
5	Eğitsel kulüp çalışmaları farklı arkadaşlar edinmemi sağlıyor.	3,89	1,43	,49	-14,25	,00
6	Eğitsel kulüp çalışmalarına katılmaktan zevk alıyorum.	4,04	1,35	,57	-17,59	,00
7	Eğitsel kulüp çalışmaları bana ait üstün yönlerimin açığa çıkmasını sağlıyor.	3,51	1,36	,56	-16,98	,00

8	Eğitsel kulüp çalışmalarımızı, çalışmalarımızın sonunda değerlendiriyoruz.	3,59	1,47	,58	-19,10	,00
9	Eğitsel kulüp etkinliklerinden yeni bir şeyler öğreniyorum.	4,26	1,26	,59	-16,71	,00
10	Eğitsel kulüp çalışmalarımıza gönüllü veliler de katılırlar.	2,24	1,53	,30	-9,54	,00
11	Kulüp olarak aldığımız kararları uyguluyoruz	4,10	1,28	,58	-17,54	,00
12	Kulüplerle ilgili etkinliklere seveerek katılırım.	4,07	1,29	,61	-18,48	,00
13	Eğitsel kulüpler arkadaşlarımla ilişkilerimi iyileştirdi.	3,67	1,45	,54	-17,14	,00
14	Kulübümüzde kararları hep birlikte alırız.	3,87	1,44	,51	-15,31	,00
15	Kulübümüzde belli aralıklarla toplantılar yaparız.	2,99	1,61	,47	-16,57	,00
16	Kulübümüzde her kişi en az bir görev alır.	3,47	1,57	,49	-15,54	,00
17	Kulübümüz, kulübümüzün dışındaki öğrencilerin de katılabileceği etkinlikler düzenler.	2,68	1,62	,37	-12,60	,00
18	Kulübümüz bir etkinlik planladığında öğretmenlerimiz bize destek olurlar.	4,07	1,29	,51	-15,04	,00
19	Kulüplerin çalışma takvimi ve etkinlikleri tüm okula duyurulur.	3,34	1,53	,47	-16,32	,00
20	Yaptığımız etkinlikler kulübümüzün amacıyla tutarlıdır.	3,85	1,36	,54	-17,08	,00
21	Eğitsel kulüp faaliyetlerine yaz tatilinde de olsam katılmayı isterim	3,02	1,67	,50	-19,64	,00
22	Kulübümüzün yıllık etkinliklerini gösteren bir plan vardır.	3,44	1,56	,49	-16,28	,00
23	Eğitsel kulüp çalışmalarını yararlı buluyorum.	4,06	1,35	,62	-17,89	,00
24	Kulüp çalışmalarımız öğretmenimiz tarafından değerlendirilmektedir.	2,04	1,34	,30	-7,44	,00
25	Kulüp etkinliklerimizi yaparken bazen yakın okullarla birlikte çalışırız.	1,95	1,37	,30	-8,65	,00
26	Kulüp etkinlikleri davranış ve düşüncelerimde değişikliğe neden oldu.	3,20	1,45	,47	-14,60	,00
27	Okul müdürümüz kulübümüzü arada bir ziyaret eder.	2,74	1,64	,44	-16,50	,00
28	Kulüp çalışmalarımızda yeni teknik ve beceriler kazanıyorum.	3,84	1,39	,64	-20,66	,00
29	Kulübüm genellikle ilgi duyduğum alanda çalışmalar yapar.	3,36	1,48	,52	-16,12	,00
30	Kulüp öğretmenimiz öneri ve düşüncelerimizi dikkate alıyor.	4,15	1,30	,56	-15,97	,00

Not: Yapılan madde güvenilirliği analizleri sonucunda r_{jx} değeri 0.20'nin altında ve anlamlılık değeri (p) 0,05'ten büyük olan sekiz (20) madde ölçekten çıkarılmıştır.

Not: Tabloda yer alan; \bar{X} maddelerin aritmetik ortalamalarını, S_j maddelerin standart sapmalarını, r_{jx} maddelerin toplam puanla olan korelasyon değerlerini, t değeri t puanını ve p değeri maddelerin anlamlılık düzeylerini ifade etmektedir.

Öğrenci anket formunun ön uygulaması 306 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiş ve verilerin analizi sonucunda güvenilirlik katsayı değeri (Cronbach Alpha) .89 olarak bulunmuştur. Öğrenci anket formlarının asıl uygulaması 941 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiş ve güvenilirlik analizi sonuçlarına göre uygulanan anketin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değeri yine .89 olarak bulunmuştur. Öğrenci anket formuna ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'da verilmiştir.

3.3.1.2. Öğrenci Anketi Geçerlik Analizi

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğinin ölçülmesi amacıyla geliştirilen öğrenci anket formunun geçerliğine ilişkin faktör analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Öğrenci anket formu geçerlik analizi sonuçlarına göre maddelerin faktörlere dağılımları

Faktör Sayısı	Maddeler	Faktörlerin İsimlendirilmesi	Açıklanan Varyans	$\Sigma\bar{X}$	ss
1	1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 23, 26, 28	Etkililik	%17	49,96	10,90
2	18, 19, 20, 22, 24, 29, 30	Sistemlilik	%10	24,26	5,03
3	4, 10, 15, 17, 21, 25, 27	Devamlılık	%9	18,47	11,17
4	2, 14, 16,	Sorumluluk	%6	6,51	3,23
KMO= ,943 Barlett P= ,000 Açıklanan Toplam Varyans= %42					

Not: Öğrenci anketine ilişkin faktör analizi tablosu bakınız (Ek: 6)

Not: Faktörlerin isimleri eğitsel kulüplere ilişkin yönetmelikte yer alan boyutlardan faydalanılarak oluşturulmuştur.

Not: KMO değeri 0-1 aralığında değer alır ve araştırmanın örneklem yeterliliğini ifade eder. Değer 1'e yaklaştıkça örneklem yeterliliğinden, 0'a yaklaştıkça örneklemin yetersiz olduğunu ifade eder.

İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin geliştirilen öğrenci anket formunda 4 faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörlerin alt boyutlara dağılımları incelendiğinde (Tablo 4); birinci faktör olan eğitsel kulüplerin etkililiği ile ilgili olarak 13 madde (açıkladığı varyans %17), ikinci faktör olan eğitsel kulüplerin sistemli olarak çalışması ile ilgili olarak 7 madde (açıkladığı varyans %10), üçüncü faktör olan eğitsel kulüp etkinliklerinin devamlılığı ile ilgili olarak 7 madde (açıkladığı varyans %9) ve dördüncü faktör olan eğitsel kulüp etkinliklerinde sorumluluk almayla ilgili olarak 3 madde (açıkladığı varyans %6) yer almaktadır. Dört faktör birlikte uygulandığında öğrenci açısından toplam 30 madde İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının %42'sini açıklamaktadır.

Geliştirilen bu ölçme aracının güvenilirliği ile ilgili olarak yüksek derecede güvenilir olduğu (Tablo 3) ve yapılacak olan farklı örneklem gruplarında da birbirine yakın aynı zamanda birbirini destekleyen sonuçlar verebileceği görülmektedir. Ölçme aracının geçerliği ile ilgili olarak, ölçme aracının geçerlik analizi sonucunda ortaya çıkan sonuca göre (Tablo 4) ölçme aracındaki maddelerin yaklaşık %50 oranında aynı özelliği ölçtükleri görülmektedir. Bu sonuca göre anketin geçerli olduğu söylenebilir.

3.3.2. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Veli Anketi

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin velilerden veri elde etmek amacıyla yapılandırılmış anket formu geliştirilmiştir. Geliştirilen anket formu 15 maddeden ve önceden belirlenmiş olan 3 alt boyuta ilişkin 3 faktörden oluşmaktadır. Anket formunda yer alan 3., 6., 11., 13., ve 15. maddeler olumsuz madde oldukları için ters çevrilerek analiz yapılmıştır.

3.3.2.1. Veli Anket Formu Güvenirlik Analizi

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğinin ölçülmesi amacıyla geliştirilen veli anket formunun güvenilirliğine ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: Veli Anketi Güvenirlik Analizi Sonuçları

Madde No	Madde	\bar{X}	S_j	r_{jx}	t	p
1	Okulda uygulanmakta olan eğitici çalışmaların çocukların ruhsal gelişimine katkı sağlamaktadır.	4,09	1,23	.49	-9,41	.00
2	Eğitsel kulüp çalışmaları ile çocukların kültürümüze ve tarihi değerlerimize bağlılığının artmasını sağlamaktadır.	3,90	1,22	.54	-11,08	.00
3	Okulda çocukların eğitsel etkinliklerinin yapılacağı alanın yetersizdir.	2,17	1,53	.32	-5,73	.00
4	Eğitsel kulüp çalışmalarına okul idaresi / öğretmenler bizleri de davet ediyorlar.	3,15	1,61	.63	-16,65	.00
5	Eğitsel çalışmalar sırasında çocuğumda farklı yetenek ve yönlerin geliştiğini gözlemlemekteyim.	3,74	1,35	.64	-15,11	.00
6	Eğitsel kulüp çalışmalarının şimdiye kadar çocuklara hiçbir faydasının olmamıştır.	3,44	1,37	.55	-13,00	.00
7	Eğitsel kulüp çalışmaları sonucunda çocuğumun diğer öğrencilerle olan ilişkilerinde olumlu yönde değişimler meydana gelmektedir.	3,87	1,25	.48	-11,69	.00

8	Öğretmenler okuldaki eğitsel kulüp etkinliklerine aktif olarak yer alabileceğimiz ortamları oluşturuyor.	3,08	1,49	.64	-15,16	.00
9	Eğitsel kulüp çalışma saatlerinde yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunmamız için öğretmenler bizi okula davet ediyorlar.	2,51	1,63	.62	-16,87	.00
10	Eğitsel kulüpler okul dışında çalışacakları zaman bizden yardım isterler.	2,56	1,52	.55	-11,65	.00
11	Okuldaki eğitsel kulüplerin çalışmalarının yetersizdir.	2,55	1,49	.44	-8,13	.00
12	Okulda eğitsel kulüp çalışmalarının yapıldığı günler çocuğum eve daha mutlu geliyor.	3,53	1,38	.62	-14,90	.00
13	Eğitsel kulüplerin bir kulüp çalışma planına sahip değildirlir.	3,28	1,45	.42	-8,45	.00
14	Eğitsel kulüp çalışmalarını yararlı buluyorum.	4,19	1,25	.53	-11,42	.00
15	Eğitsel kulüp çalışmaları amacına ulaşmıyor.	3,24	1,44	.57	-12,72	.00

Not: Yapılan madde güvenilirliği analizleri sonucunda r_{jx} değeri 0.20'nin altında ve anlamlılık değeri (p)0,05'ten büyük olan bir (1) madde ölçekten çıkarılmıştır.

Not: Tabloda yer alan; \bar{X} maddelerin aritmetik ortalamalarını, S_j maddelerin standart sapmalarını, r_{jx} maddelerin toplam puanla olan korelasyon değerlerini, t değeri t puanını ve p değeri maddelerin anlamlılık düzeylerini ifade etmektedir.

Veli anket formunun ön uygulaması 101 velinin katılımıyla gerçekleştirilmiş ve verilerin analizi sonucunda güvenilirlik katsayı değeri (Cronbach Alpha) .86 olarak bulunmuştur. Veli anket formlarının asıl uygulaması ise 408 velinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veli anket formu verileri güvenilirlik analizi sonuçlarına göre uygulanan anketin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değeri .82 olarak bulunmuştur. Buna göre veli anket formunun güvenilir olduğu söylenebilir.

3.3.2.2. Veli Anket Formu Geçerlik Analizi Sonuçları

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğinin ölçülmesi amacıyla geliştirilen veli anket formunun geçerliğine ilişkin faktör analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6: Veli Anket Formu Geçerlik Analizi Sonuçlarına Göre Maddelerin Faktörlere Dağılımları

Faktör Adları	Maddeler	Faktörlerin İsimlendirilmesi	Açıklanan Varyans	$\Sigma \bar{X}$	ss
1	1, 2, 5, 7, 12, 14	Etkililik	%21	23,11	5,36
2	3, 6, 11, 13, 15	Sistemlilik	%18	15,90	4,82
3	4, 8, 9, 10	Devamlılık	%15	11,31	5,04
KMO= ,850 Barlett P= ,000 Açıklanan Toplam Varyans= %54					

Not: Veli anketine ilişkin faktör analizi tablosu bakınız (Ek: 7)

Not: KMO değeri 0-1 aralığında değer alır ve araştırmanın örneklem yeterliliğini ifade eder. Değer 1'e yaklaştıkça örneklem yeterliliğinden, 0'a yaklaştıkça örneklemin yetersiz olduğunu ifade eder.

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin geliştirilen veli anket formunda 3 faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörlerin alt boyutlara dağılımları incelendiğinde (Tablo 4) birinci faktör olan eğitsel kulüplerin etkililiği ile ilgili olarak 6 madde (açıkladığı varyans %21), ikinci faktör olan eğitsel kulüplerin sistemli olarak çalışması ile ilgili olarak 5 madde (açıkladığı varyans %18) ve üçüncü faktör olan eğitsel kulüp etkinliklerinin devamlılığı ile ilgili olarak 4 madde (açıkladığı varyans %15) yer almaktadır.

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarına yönelik veli görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla ölçme aracı geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçme aracının güvenilirliği ile ilgili olarak yüksek derecede güvenilir olduğu (Tablo 5) ve yapılacak olan farklı örneklem gruplarında da birbirine yakın aynı zamanda birbirini destekleyen sonuçlar verebileceği görülmektedir. Ölçme aracının geçerliği ile ilgili olarak, ölçme aracının geçerlik analizi sonucunda (Tablo 6) ölçme aracındaki maddelerin aynı özelliği (açıklanan varyans %54) ölçtüğü görülmektedir. Bu sonuca göre anketin geçerli olduğu söylenebilir.

3.3.3. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formu

İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği ve uygulama aşamasında karşılaşılan sorunların ortaya çıkarılmasına ilişkin öğretmenlerle yarı yapılandırılmış anket formları uygulanarak veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış anketler, katılımcılara ait problemler, değerler, inançlar veya istekler gibi verilerin

esnek bir yolla elde edilmesini sağlar. Yarı yapılanmış görüşme maddelerinin araştırmaya sağladığı en önemli destek “niçin” sorusuna cevap vermesidir (Cohen ve Manion ve Marrison, 2007: 97). Bu çalışmada, katılımcılarla yapılan açık uçlu anket formu yarı yapılanmış durumda olduğundan ve eğitsel kulüplere ilişkin inançlar, beklentiler ve problemler tartışıldığından dolayı katılımcıların kendilerini rahatça ifade edebilecekleri imkânlar oluşturulmaya çalışılmıştır. Buradaki amaç, verilerin daha sağlıklı olarak toplanacağını düşünülmesidir.

Öğretmenlere uygulanan yarı yapılanmış anket formu 9 maddeden oluşmaktadır (Ek: 1). Hazırlanan anket formunda yer alan maddelerin güvenilirlik ve geçerliği ile ilgili olarak 1 ölçme değerlendirme ve 3 eğitim bilimleri alanında olmak üzere 4 uzmandan görüş alınmış ve uzman görüşleri doğrultusunda anket formundaki maddeler düzenlenmiştir.

Öğretmen Görüşme Formunun Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması

Güvenirlik ve *Geçerlik*, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak için kullanılan en önemli iki ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan öğretmen için 9 kavramsal kategori altında verilen kodların, söz konusu bir kavramsal kategoriyi temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla *uzman görüşüne* başvuruldu. Bu amaç doğrultusunda, uzman kişiye öğretmen anket formu için iki liste verilmiştir. Bunlardan; öğretmen görüşme formu için, (a) 72 adet örnek öğretmen yarı yapılanmış görüşme formlarına ait kodların alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste, (b) 9 farklı kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir liste (Ek 8) şeklindedir. Uzmandan bu listeleri de kullanarak birinci listedeki örnek kod listesini, ikinci listedeki kavramsal kategoriyle (hiçbir kodlama dışında bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (1994: 64) formülü ($Güvenirlik = \frac{görüş\ birliği}{görüş\ birliği + görüş\ ayrılığı}$) kullanılarak hesaplanmıştır. Öğretmen görüşme formunun analizlerinin güvenilirlik aşamasında uzman tarafından değerlendirme yapıldığında 72 kodlamadan 3 kodlamanın araştırmacı ve uzman değerlendirmesinde farklılaştığı görülmüştür.

Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Saban, 2009). Bu araştırmanın güvenilirlik

çalışmasında öğretmen görüşme formunun analizlerinde % 96 oranında bir güvenilirlik sağlanmıştır. Bu durumda, $Güvenirlik = 72 / (72 + 3) = 0.96$ olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formu

İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine, uygulama öncesi ve uygulama sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin yöneticilerden veri toplamak amacıyla yarı yapılanmış görüşme formu kullanılmıştır. Yöneticilere uygulanan yarı yapılanmış görüşme formu 4 maddeden oluşmaktadır. Hazırlanan görüşme formunda yer alan maddelerin güvenilirlik ve geçerliği ile ilgili olarak 1 ölçme değerlendirme ve 3 eğitim bilimleri alanında olmak üzere 4 uzmandan görüş alınmış ve uzman görüşleri doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formundaki maddeler düzenlenmiştir.

Yönetici Görüşme Formunun Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, çalışmada ulaşılan yönetici için 4 kavramsal kategori altında verilen kodların, söz konusu bir kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla *uzman görüşüne* başvuruldu. Bu amaç doğrultusunda, uzman kişiye yönetici görüşme formu için iki ve yönetici anket formu için iki liste verildi: Bunlardan; yönetici görüşme formu için, (a) 39 adet örnek yönetici yarı yapılanmış anket formlarına ait kodların alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste, (b) 4 farklı kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir liste (Ek 9) şeklindedir. Uzmandan bu listeleri de kullanarak birinci listedeki örnek kod listesini, ikinci listedeki kavramsal kategoriyle (hiçbir kodlama dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanın yaptığı eşleştirmeler çalışmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü ($Güvenirlik = görüş\ birliği / görüş\ birliği + görüş\ ayrılığı$) kullanılarak hesaplanmıştır. Yönetici görüşme formunun analizlerinin güvenilirliğinde, uzman değerlendirmesi sonucunda 39 kodlamadan 2 kodlamanın çalışmacı ve uzman değerlendirmesinde farklılaştığı ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmanın güvenilirlik çalışmasında yönetici görüşme formunun analizlerinde % 95 oranında bir güvenilirlik sağlanmıştır. Bu durumda, $Güvenirlik = 39 / (39 + 2) = 0.95$ olarak hesaplanmıştır.

3.4.Verilerin Toplanması

Bu bölümde araştırma verilerinin toplanmasında izlenen yöntemler pilot uygulamaya ait olan verilerin toplanması ve asıl uygulamaya ait verilerin toplanması olarak iki alt boyutta açıklanmıştır.

3.4.1. Pilot Uygulama Verilerinin Toplanması

Pilot uygulama yapılmasının amacı veri toplama araçlarında yer alması muhtemel hataların önceden tespit edilerek önlenmesini sağlamaktır. Bu araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir (Altunışık vd, 2007: 81–82). Buradan, araştırmaya karışabilecek olası hataların araştırmacı tarafından tespit edilebilmesi amacıyla, pilot uygulamanın yapılmasının gerekli olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Buradan yola çıkılarak, yapılan araştırmada hem anket formlarının ön uygulaması yapılmıştır. Yapılan ön uygulamalar sayesinde hem verilerin toplanması sürecinde hem de sonrasında anket maddeleri ve formlarında karşılaşılan hatalar düzeltilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda uygulama yapılması amacıyla ilk olarak araştırma için gerekli izin (EK 5: İzin Belgesi) alınmıştır. Alınan izinle birlikte Samsun merkez ilköğretim okullarından 2 ilköğretim okuluna gidilerek ölçeklerin ön uygulamaları yapılmıştır. Bu iki okulun yine örneklem sınırları içinde olmasına dikkat edilmiştir. Çünkü toplanacak asıl verilerle pilot uygulamanın verilerinin birbiriyle örtüşmesi, araştırmanın sağlıklı olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Uygulamaların gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerle konuşularak araştırma hakkında bilgi verilmiş, araştırmanın önemi anlatılarak uygulamaların ciddiye alınması sağlanmaya çalışılmıştır. Veri toplama araçlarını dolduracak öğrenciler için bir yönerge metni hazırlanmış, ayrıca her uygulamadan önce anket hakkında öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ankette öğrencinin özel bilgileri (ad, soyad) istenmemiştir. Uygulama yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Okul idaresi ve öğretmenler açısından uygun olduğu durumlarda anketler bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Bu amaçla, öğrencilere anket formları uygulanmış ve ankete 327 öğrenci katılmıştır. Fakat öğrenci anketlerinin bizzat araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına girilmesi aşamasında anketleri ciddi bir şekilde doldurmadığı (hep aynı şıkları işaretlediği) tespit edilen 18 öğrenci pilot uygulamanın analizleri sırasında araştırma maddelerinin güvenilirliğini düşürdüğü için analizlerden çıkarılmıştır.

Veli anketlerinin ön uygulamasında ise öğrenci anketlerinin uygulandığı öğrencilere, velilerine doldurtmaları amacıyla anketler verilmiş ve bu amaçla toplam 101 veliye ulaşılabilmektedir. Ön uygulama analizleri de bu velilerden edinilen verilerle yapılmıştır.

Yarı yapılanmış anket formları ile ilgili olarak, örneklem içerisinde anket formlarının uygulanması amacıyla gidilen okullarda eğitsel kulüplerle ilgilenen 5 öğretmen ve 2 okul yöneticisi ile anketler uygulanmıştır. Bu şekilde anket formlarındaki hatalar düzeltilmiş ve asıl uygulama esnasında karşılaşılabilecek muhtemel durumlar tespit edilerek düzeltilmeye çalışılmıştır.

3.4.2. Asıl Uygulama Verilerinin Toplanması

Verilerin toplanması amacıyla Samsun İl Millî Eğitim Müdürlüğü internet sayfasından Samsun İli Merkez İlçeleri olan İlkadım, Canik, Atakum ve Tekkeköy ilçelerindeki ilköğretim okullarının listesine ulaşılmıştır. Listede yer alan okullar içerisinde örnekleme yöntemine uygun olarak seçilen bir tane ilçe merkezi, bir tane de kırsalda (köy) olmak üzere her ilçeden 2 ilköğretim okulu olmak şartıyla toplam 8 okula ulaşılmıştır.

Verilerin toplanmasında ilk olarak, 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflardan seçilen örneklem gruplarına anketler dağıtılmıştır. Öğrenci anketlerinin uygulanması ile ilgili onay alınarak, anketler araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Verilerin toplanması amacıyla;

- a. Öğrenci anketlerinden her sınıf kademesinde 30 tane olmak üzere bir okuldan toplam 150 öğrenci anketi uygulanması amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak, örnekleme oluşturan 8 ilköğretim okulundan toplam 1200 öğrenciye anket uygulanarak öğrencilerden veriler elde edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, öğrenci anket formunun uygulanmasında, anket formunu uygulayacak olan öğretmenlerden anketleri bir ders içerisinde dağıtarak toplamaları istenmiştir. Bu şekilde uygulanan öğrenci anketlerinin kayıp olması önlenmeye çalışılmıştır. Veri toplama araçlarını dolduracak öğrenciler için bir yönerge metni hazırlanmış, ayrıca her uygulamadan önce anket hakkında öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Uygulama, 2010–2011 eğitim öğretim yılı ikinci dönem sonunda tamamlanmıştır. Ankette öğrencinin özel bilgileri (ad, soyad) istenmemiştir. Uygulama yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

b. Veli anketlerinden her sınıf seviyesindeki öğrenci anketi uygulanan öğrencilerden velilerine doldurtmaları amacıyla 15 adet anket formu verilmiştir. Bu şekilde her okula 75'er adet olmak üzere örneklem olarak seçilen 8 okulda toplam 600 veli anketi dağıtılmıştır. Verilen anketlerin geri dönme olasılığını artırmak amacıyla anketler verilmeden önce öğrencilerden anketleri geri getirebilecek olanlar seçilerek bu öğrencilere anket formları verilmiştir. Bu şekilde velilere gönderilen anketlerin geri dönüş oranlarının artırılması amaçlanmıştır.

c. Öğretmenlerden verilerin toplanması amacıyla örneklem kapsamına giren ilköğretim okullarına gidilmiştir. Bu okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerle görüşülerek çalışmanın amacı, konusu ve öneminden bahsedilmiştir. Bu bağlamda, araştırma kapsamında olan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerden, araştırmaya katılması amacıyla eğitsel kulüp çalışmalarını yürütmekte olan toplam 27 öğretmen ile görüşülmüştür. Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış ve görüşme esnasında verilerin sağlıklı olması amacıyla öğretmenlerle diyalog kurulmuştur. Öğretmenlerle görüşmelerde zaman konusunda sıkıntı çekilmiş, bu nedenle öğretmenler bazen ifade etmek istedikleri şeyleri tam olarak ifade edememişlerdir.

d. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmalarının etkililiğine ilişkin araştırma kapsamında yer alan okullarda görev yapmakta olan yöneticilerle görüşülmüştür. Verilerin toplanması amacıyla, gidilen ilköğretim okullarındaki yöneticilerle görüşülerek araştırmanın amacı, konusu ve önemi anlatılmıştır. Yönetici konumunda olan öğretmenler araştırmayı önemsemiş ve araştırma ile yakından ilgilenmişlerdir. Bu kapsamda araştırma içerisinde yer alan 8 ilköğretim okulundan 8 yöneticiyle görüşülerek eğitsel kulüp uygulamalarına ilişkin görüşleri alınmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analiz edilmesinde hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

3.5.1. Öğrenci ve Veli Anket Verilerinin Analiz Edilmesi

İlköğretim okullarındaki Eğitsel kulüplerin değerlendirilmesine ilişkin yapılan bu çalışmada öğrenci ve velilerden elde edilen veriler SPSS 17 nicel veri analiz programında analiz edilmiştir. Verilerin analizlerinde uygulanan Kolmogorov-Simirnov (P=0,000) ve Shapiro-Wilcoxon (P=0,000) testlerine göre verilerin normal dağılım göstermedikleri tespit edilmiş ve bu nedenle öğrencilere ait verilerin analizlerinde Nonparametrik veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde değişkenler arasında farklılaşmanın olup olmadığına $p < ,005$ güven aralığı esas alınarak bakılmıştır.

Anket formlarından elde edilen ön uygulama verilerinin analizleri sırasında; *hiç katılmıyorum=1, kısmen katılmıyorum=2, kararsızım=3, kısmen katılıyorum=4, tamamen katılıyorum=5* değerleri verilerek analiz yapılmıştır.

3.5.2. Öğretmen ve Yönetici Görüşme Formlarının Analiz Edilmesi

Veriler analiz edilirken yaygın olarak kullanılan sınıflandırma yöntemleri; Değişken sayısı, verilerin özellikleri ve analizin amacına bağlı olarak yapılan sınıflandırmadır (Altunışık vd, 2007: 151).

Nitel araştırmaların üç temel bileşeni bulunur (Strauss ve Corbin, 1990: 11 – 12). Bunlar;

1. Veriler: Görüşme (mülakat), gözlem, ses kaydı, film gibi farklı kaynaklardan elde edilen verilerden oluşur.
2. Organize etme ve Yorumlama: Elde edilen verilerin kavramsallaştırılması, kısaltılması (kodlama) ve gruplandırılmasıdır.
3. Raporlaştırma: Verilerin bir düzen içerisinde yazılı ve sözlü olarak rapor halinde sunulmasını gerektirir.

Araştırma nitel verileri olan öğretmen ve yönetici verilerinin analiz edilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde veriler ayrıntılı olarak gözden geçirilerek her bir veri diğer verilerle ilişkilendirilerek (benzerlik ve farklılıklar ortaya konularak) ve tek başına değerlendirilerek verilere ait temalar ve yorumları sistematik bir şekilde ortaya konulmaktadır. Bu amaçla araştırmada içerik analizi yapılmasının daha uygun olacağı görülmektedir. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli

kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamayı sağlar (Bryman, 1989: 159; Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227). Nitel araştırmanın en önemli özelliklerinden biri de araştırma raporlarının okuyan herkes tarafından kolaylıkla anlaşılabilmesi ve bunlardan kendileri için anlamlar çıkarabilmesidir (Ekiz, 2004: 439).

Kategori Geliştirme Aşaması

Bu aşamada, temel olarak öğretmen ve yöneticiler tarafından cevaplanan anket formları, “*eğitsel kulüplerin etkililiği*” kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından incelenmiştir. Verilerin kodlanması yapılırken önceden hazırlanmış kodlar kullanılmamış, öğretmen ve yöneticilerin anketlere vermiş oldukları yanıtlar dikkate alınarak kodlar oluşturulmuştur. Yapılan kodlamalar sonucunda eğitsel kulüplerin etkililiğine ilişkin öğretmen yapılmış anket formlarından 9 alt boyutta toplam 72; yönetici yapılmış anket formlarından 4 boyutta toplam 39 kod oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar ve temalar öğretmen ve yöneticiler olarak ayrı bir şekilde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüplerin değerlendirilmesine ilişkin yapılan bu çalışmada öğrenci ve velilerden elde edilen veriler SPSS 17 nicel veri analiz programında analiz edilmiş ve analiz sonuçları tablolaştırılarak açıklanmıştır. Öğretmen ve yöneticilerden elde edilen verilere ilişkin bulgular ise tablo ve grafikler halinde verilerek açıklanmıştır. Bulgular araştırmanın alt problemlerine göre sıralanarak verilmiştir. Araştırmada kullanılan öğrenci ve veli anketlerine ilişkin alt boyutların uzman görüşleri doğrultusunda birleştirilebileceğine karar verilmiş ve analizler toplam puanlar üzerinden yapılmıştır. Birleştirilen alt boyutlar “olumlu görüş belirtme” şeklinde ifade edilmiştir.

4.1. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Anketi Bulguları

Bu kısımda “İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” alt problemi ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüplerin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin; öğrencilere ait betimsel istatistikî verilere ve öğrenci anketlerinden elde edilen verilere ait analizlerin bazı değişkenler açısından incelenmesine yer verilmiştir.

Tablo 7: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okullara ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Okul Konumu	Okul Kodu	Öğrenci Sayısı (f)	%	Cinsiyet	Frekans	%
Köy İlköğretim Okulları	1	159	16,9	Erkek	79	18,6
				Kız	80	15,5
	2	106	11,3	Erkek	49	11,5
				Kız	57	11,0
	3	124	13,2	Erkek	54	12,7
				Kız	70	13,6
	4	70	7,4	Erkek	29	6,8
				Kız	41	7,9
	K.İ.O.Toplam	459	48,8			
Merkez İlköğretim okulları	5	126	13,4	Erkek	55	12,9
				Kız	71	13,8
	6	146	15,5	Erkek	64	15,1
				Kız	82	15,9
	7	105	11,2	Erkek	48	11,3
				Kız	57	11,0
	8	105	11,2	Erkek	47	11,1
				Kız	58	11,2
	M.İ.O.Toplam	482	51,2			
	Genel Toplam	941	100,0	Erkek	425	45,2
				Kız	516	54,8

Tablo 7’den anlaşılacağı üzere katılımcıların %48,8 köy ilköğretim okullarından, %51,2’si ise merkez ilköğretim okullarından oluşmaktadır. Tablo 7’ye göre köy ilköğretim okulları olan birinci okul %16,9’unu, ikinci okul %11,3’ünü, üçüncü okul %13,2’sini, dördüncü okul %7,4’ünü; merkez ilköğretim okulları olan beşinci okul %13,4’ünü, altıncı okul %15,5’ini, yedinci okul %11,2’sini, sekizinci okul %11,2’sini oluşturmaktadır. Yine tablo 7’de göre köy ilköğretim okulları olan birinci okuldan 159, ikinci okul dan 106, üçüncü okuldan 124, dördüncü okuldan 70; merkez ilköğretim okulları olan beşinci okuldan 126, altıncı okuldan 146, yedinci okuldan 105 ve sekizinci okuldan 105 olmak üzere araştırmaya toplamda 941 öğrenci katılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılanların 459’u (%48,8) köy ilköğretim okullarından; 482’si (%51,2) merkez ilköğretim okullarından seçilmiştir. Katılımcıların %45,2’si erkek, %54,8’i kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 8: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımları Göre Dağılımları

Sınıfı	Öğrenci Sayısı (f)	%
4	188	20,0
5	215	22,8
6	175	18,6
7	192	20,4
8	171	18,2
Toplam	941	100,0

Tablo 8’de yer alan 941 öğrencinin sınıflara göre dağılımı incelendiğinde; %20,0’sinin (f=188) dördüncü sınıf, %22,8’inin (f=215) beşinci sınıf, %18,6’sının (f=175) altıncı sınıf, %20,4’ünün (f=192) yedinci sınıf ve %18,2’sinin (f=171) sekizinci sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 9: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Türlerine Göre Dağılımları

Öğrenim Türü	Tam gün		İkili (sabahçı-öğleci)		Toplam
	f	%	f	%	
	634	67,4	307	32,6	941

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan 941 öğrenciden 634’ünün (%67,4) tam gün eğitim öğretim gören, 307’sinin (%32,6) ise ikili öğretim gören öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

4.1.1. Okul Konumuna Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği, okulun konumu değişkenine göre analiz edilerek incelenmiş ve aşağıda verilmiştir.

Tablo 10: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrencilerin Okudukları Okulların Konumuna Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Okul Konumu	n	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	U	Z	p
1 Köy	459	234327	510	92480	-4,353	,00
2 Şehir Merkezi	482	208883	433			
Toplam	941					

Tablo 10’da görüldüğü gibi; araştırmaya köy ve şehir merkezinden katılan öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla gruplar arasında yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (U=92480, p =,00). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, köy ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin şehir merkezinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

4.1.2. Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği, sınıf seviyesi değişkenine göre incelenmiş ve aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrencilerin Sınıf Seviyelerine Göre Kruskal-Wallis H Testi Analiz Sonuçları

Sınıf Seviyesi	n	Sıra Ortalaması	Ki-Kare Testi	Sd	p
4	188	533			
5	215	521			
6	175	469	38,47	4	,00
7	192	432			
8	171	384			
Toplam	941				

Tablo 11’de görüldüğü gibi; araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf seviyesine göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla gruplar arasında yapılan Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Test sonucuna göre öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir X^2 (df=4, N=941)=38.476, p=,00). Ortaya çıkan bu sonuca göre öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyinde farklı etkilere sahip olduğu söylenebilir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında eğitsel kulüplere ilişkin en yüksek ilginin dördüncü sınıflarda, en düşük ilginin sekizinci sınıflarda olduğu görülmektedir. Sınıf seviyesine göre sıra ortalamaları arasında sınıflara göre sınıf seviyesi arttıkça eğitsel kulüplere ilişkin sıra ortalamalarının azaldığı görülmektedir.

Kruskal-Wallis H testi sonucuna göre sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Farklılaşmanın hangi sınıflar arasında olduğunu tespit etmek için sınıflar arasında Mann-Whitney U testi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2011: 162).

Tablo 12: İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin öğrencilerin sınıf seviyelerine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları

		Sınıf Seviyesi				
		4	5	6	7	8
Sınıf Seviyesi	4		-	+	+	+
	5	-		-	+	+
	6	+	-		-	+
	7	+	+	-		-
	8	+	+	+	-	

Not: (+) işareti sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. (-) işareti sınıflar arasında anlamlı farklılığın bulunmadığını ifade etmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde sınıf seviyeleri arasında 4. sınıf ile 6, 7, 8. sınıflar; 5. sınıf ile 7 ve 8. sınıflar arasında ve 6. sınıf ile 8. sınıf arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

4.1.3. Öğrenim Türü Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği öğrenim türü değişkeni bakımından incelenerek aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrencilerin Öğrenim Türlerine Göre Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Öğrenim Türü	n	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	U	Z	P
Tam Gün	634	319144	503			
İkili (Sabahçı-Öğleci)	307	124067	404	76789	-5,25	,00
Toplam	941					

Tablo 13 incelendiğinde öğretim türü değişkenine göre araştırmaya katılan tam gün ve ikili öğrenim gören öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla gruplar arasında Mann-Whitney U

testi uygulanmıştır. Mann-Whitney U testine sonucunda grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($U=76789$, $p=,00$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında tam gün eğitim öğretim gören öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin ikili öğrenim (sabahçı-öğlenci) gören öğrencilerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

4.1.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği cinsiyet değişkeni bakımından incelenerek aşağıda sunulmuştur.

Tablo 14: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Erkek	425	195166	459	104641	-1,21	,22
Kız	516	248045	480			
Toplam	941					

Tablo 14 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre araştırmaya katılan erkek ve kız öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığına belirlemek amacıyla gruplar arasında Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında kız öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin erkek öğrencilerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Mann-Whitney U testine sonucunda grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($U=104641$, $p=,22$). Yani kız öğrencilerin eğitsel kulüp uygulamalarına yönelik görüşleri ile erkek öğrencilerin görüşleri arasında fark bulunmamakta, görüşler benzerlik göstermektedir.

4.2. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Veli Anketi Bulguları

Bu kısımda “İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Veli Görüşleri Nelerdir?” alt problemi bazı değişkenler açısından incelenerek bu değişkenlere ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 15: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Araştırmaya Katılan Velilerin Okullara ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Okul Konumu	Okul	Veli Sayısı (f)	%	Cinsiyet	Frekans	%
Köy İlköğretim Okulları	1	50	12,1	Erkek	30	60,0
				Bayan	20	40,0
	2	20	4,9	Erkek	13	68,4
				Bayan	6	31,6
	3	42	10,2	Erkek	18	42,9
				Bayan	24	57,1
	4	56	13,6	Erkek	43	76,8
				Bayan	13	23,2
	K.İ.O.Toplam	168	40,8			
Merkez İlköğretim Okulları	5	78	18,9	Erkek	36	46,8
				Bayan	41	53,2
	6	60	14,7	Erkek	22	36,7
				Bayan	38	63,3
	7	52	12,6	Erkek	15	28,8
				Bayan	37	71,2
	8	50	12,1	Erkek	24	49,0
				Bayan	25	51,0
	M.İ.O.Toplam	244	59,2			
	Genel Toplam	408	100,0	Erkek	204	50,0
				Bayan	204	50,0

Tablo 15’den anlaşılacağı üzere katılımcıların %40,8’inin (f=168) köy ilköğretim okullarında eğitim öğretim gören öğrencilerin velileri, %59,2’sinin (f=244) merkez ilköğretim okullarından eğitim öğretim gören öğrencilerin velilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan velilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; köy ilköğretim okulu olan birinci okulda %60’ının erkek (f=30), %40’ı bayan (f=20), ikinci okulda %68,4’ünün erkek (f=13), %31,6’sının bayan (f=6); üçüncü okul %42,9’u erkek (f=18), %57,1’i bayan (f=24) , dördüncü okulda %76,8’i erkek (f=43), %23,2’si bayan (f=13); merkez ilköğretim okulu olan beşinci okulda %53,2’i erkek (f=41), %46,8’i bayan (f=36), altıncı okulda %36,7’i erkek (f=22), %63,3’ü bayan (f=38), yedinci okulda %28,8’i erkek (f=15), %71,2’si bayan (f=37), sekizinci okulda %49’u erkek

(f=24), %51'i bayan (f=25) olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan 408 velinin %50'si (f=204) erkek, %50'si (f=204) bayandır.

Tablo 16: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Velilerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

Eğitim Seviyesi Kodu	Eğitim Seviyesi	Veli Sayısı (f)	%
1	İlköğretim	272	66,7
2	Ortaöğretim	82	20,1
3	Üniversite	42	10,3
4	Lisansüstü	5	1,2
5	Diğer	7	1,7
Toplam		408	100,0

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin %66,7'sinin (f=72) ilköğretim, %20,1'sinin (f=82) ortaöğretim, %10,3'ünün (f=42) üniversite ve %1,2'sinin (f=5) lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan velilerin %1,7'sinin (f=7) diğer eğitim seviyesi seçeneğini işaretlediği tespit edilmiştir.

Tablo 17: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Velilerin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Dağılımları

Gelir Seviyesi Kodu	Gelir Düzeyi Aralığı	Veli Sayısı (f)	%
1	500 TL-1000 TL	246	60,29
2	1000 TL -1500 TL	69	16,91
3	1500 TL -2000 TL	35	8,58
4	2000 TL -2500 TL	31	7,60
5	2500 TL ve üzeri	16	3,92
Gelir düzeyi belirtmeyen veli		11	2,70
Toplam		408	100,0

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan 408 velinin sosyo ekonomik düzeye göre dağılımları görülmektedir. Bu tabloya göre velilerin %60,29'unun (f=246) gelir düzeyinin birinci kod seviyesinde, %16,91'inin (f=69) ikinci kod seviyesinde, %8,58'inin (f=35) üçüncü kod seviyesinde, %7,60'ının (f=31) dördüncü kod seviyesinde, %3,92 (f=16) beşinci kod seviyesinde olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan velilerin %2,70'inin (f=11) gelir düzeyi aralığı seçeneğini işaretlemediği tespit edilmiştir.

4.2.1. Velilerin Okul Konumuna Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği, okul konumu değişkenine göre analiz edilerek incelenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 18: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Velilerin İlgili Oldukları Okulların Konumuna Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Okul Konumu	n	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	U	Z	p
1 Köy	168	34703	206	20485	-,00	,99
2 Şehir Merkezi	240	50375	206			
Toplam	408					

Tablo 18’de görüldüğü gibi araştırmaya köy ve şehir merkezinden katılan velilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığına belirlemek amacıyla gruplar arasında yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki fark (U=20485, p= ,99) anlamlı bulunmamıştır.

4.2.2. Velilerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği velilerin eğitim düzeyi değişkeni bakımından analiz edilerek incelenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 19: İlköğretim Okullarında Uygulamakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Velilerinin Eğitim Düzeylerine Göre Kruskal-Wallis H Testi Analiz Sonuçları

Okul Kodu		n	Sıra Ortalaması	Ki-Kare Testi	Sd	p
1	İlköğretim	272	215	9,82	4	,04
2	Ortaöğretim	82	197			
3	Ön/Lisans	42	158			
4	Lisansüstü	5	159			
5	Diğer	7	184			
Toplam		408				

Tablo 19’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan velilerin eğitim seviyesine göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığına belirlemek amacıyla gruplar arasında Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Test sonucuna göre öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı

görülmektedir $X^2 (df=4, N=408)=9,828, p= ,04$). Ortaya çıkan bu sonuca göre velilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyinde farklı etkilere sahip olduğu söylenebilir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında eğitsel kulüplere ilişkin olumlu görüşün eğitim düzeyi ilköğretim olan velilerde, en düşük olumlu görüşün ise eğitim düzeyi lisans ve lisansüstü mezunu velilerde olduğu görülmektedir. Yani eğitim düzeyi yükseldikçe eğitsel kulüp uygulamalarına olan olumlu görüş düzeyinin azaldığı görülmektedir.

Kruskal-Wallis H testi sonucuna göre velilerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu farklılaşmanın hangi sınıflar arasında olduğunu tespit etmek için gruplar arasında Mann-Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır (Büyüköztürk, 2011: 162).

Tablo 20: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Velilerin Eğitim Düzeylerine Göre Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

		Veli Eğitim Düzeyi				
		1	2	3	4	5
Veli Eğitim Düzeyi	1	-	-	+	-	-
	2	-	-	-	-	-
	3	+	-	-	-	-
	4	-	-	-	-	-
	5	-	-	-	-	-

Not: (+) işareti sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. (-) işareti sınıflar arasında anlamlı farklılığın bulunmadığını ifade etmektedir.

Tablo 20 incelendiğinde veli eğitim seviyeleri arasında 1 ile 3 kodları arasında anlamlı farklılık olduğu, diğer eğitim seviyeleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p<0,05$). Eğitim düzeyleri yakın olan velilerin eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik görüşleri benzer iken eğitim düzeyleri farkı fazla olan velilerin eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik görüşlerinde farklılaşma görülmektedir.

4.2.3. Velilerin Sosyo-Ekonomi Düzey Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği velilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre analiz edilerek incelenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 21: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Velilerinin Sosyo-Ekonomik Düzeylerine Göre Kruskal-Wallis H Testi Analiz Sonuçları

Gelir Kodu	Düze yi	n	Sıra Ortalaması	Ki-Kare Testi	Sd	p
1		246	209			
2		69	188			
3		35	176	6,857	4	,14
4		31	191			
5		16	151			
Toplam		397				

Tablo 21’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan velilerin sosyo ekonomik düzeylerine göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığına belirlemek amacıyla gruplar arasında Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Test sonucuna göre velilerin sosyo ekonomik düzey değişkenine göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark oluşmadığı görülmektedir X^2 (df=4, N=397)=6,857, p=,14). Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında eğitsel kulüplere ilişkin en yüksek olumlu görüşün gelir düzeyi kodu 1 olan velilerde, en düşük olumlu görüşün ise gelir düzeyi kodu 5 olan velilerde görülmektedir.

Kruskal-Wallis H testi sonucuna göre velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Farklılaşmanın hangi düzeyler arasında meydana geldiğini tespit etmek amacıyla düzeyler arasında Mann-Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar (Büyüköztürk, 2011: 162) yapılmıştır.

4.2.4. Velilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiği velilerin cinsiyet değişkenine göre analiz edilerek incelenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 22: İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Velilerin Cinsiyetlerine Göre Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra Toplamı	Sıra Ortalaması	U	Z	p
1 Erkek	204	41295	202	20385	-,35	,72
2 Bayan	204	42141	206			
Toplam	408					

Tablo 22 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre araştırmaya katılan velilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığına belirlemek amacıyla gruplar arasında Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Mann-Whitney U testine sonucunda grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark ($U=20385$, $p=,72$) anlamlı bulunmamıştır.

4.3. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formu Bulguları

Bu kısımda “İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular yer almaktadır. Dolayısıyla ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin ortaya çıkarılmasına ilişkin yapılan bu çalışmanın öğretmenlerden alınan verileri nitel veri analizi yoluyla analiz edilmiştir. Analizler tablo ve grafikler halinde verilmiş ve frekans dağılımları dikkate alınarak frekansı en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralama yapılmıştır.

Tablo 23: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “Kulüp Çalışmalarınızı Okul Yöneticileri Destekliyor mu? Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kulüp çalışmalarınızı okul yöneticileri destekliyor mu? Destekliyorsalrı nasıl?	Destekliyor	20	80
	Desteklemiyor	5	20
	Toplam	25	100

Grafik 1: “Kulüp Çalışmalarınızı Okul Yöneticileri Destekliyor mu?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

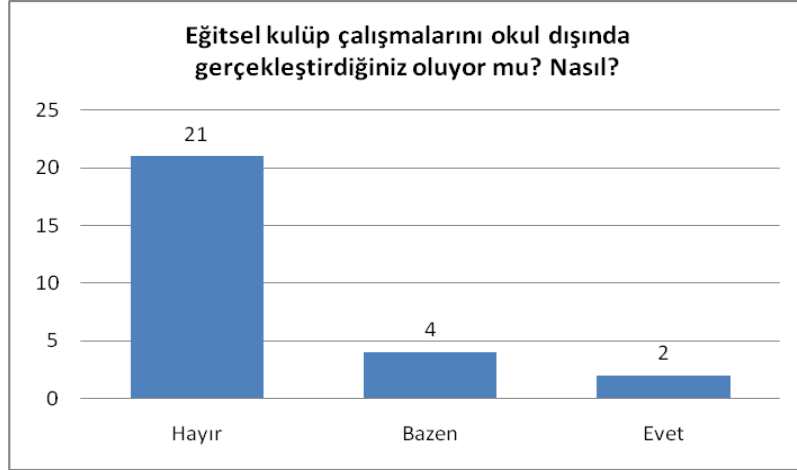
İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yapılmış görüşme formundaki “Kulüp çalışmalarınızı okul yöneticileri destekliyor mu?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdeler Tablo 23 ve Grafik 1’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde “destekliyor” (f=20, %80) temasının

“desteklemiyor” (f=5, %20) temasından daha yüksek oranda tekrarlandığı görülmektedir. Tablo 23’e göre okul yöneticilerinin öğretmenlerin yaptıkları eğitsel kulüp çalışmalarını desteklemektedirler.

Tablo 24: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “Eğitsel Kulüp Çalışmalarını Okul Dışında Gerçekleştirdiğiniz Oluyor Mu?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğiniz oluyor mu? Nasıl?	Hayır	21	77,78
	Bazen	4	14,81
	Evet	2	7,41
	Toplam	27	100

Grafik 2: “Eğitsel Kulüp Çalışmalarını Okul Dışında Gerçekleştirdiğiniz Oluyor mu?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafığı

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yapılmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğiniz oluyor mu?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 24 ve Grafik 2’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “hayır” (f=21, %77,78) temasının; ikinci sırada “bazen” (f=4, %14,81) temasının ve en az oranda “evet” (f=2, %7,41) temasının tekrarlandığı görülmektedir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirmedikleri görülmektedir.

Tablo 25: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “Eğitsel Kulüpleri Çalışmalarında Karşılaştığınız Güçlükler Nelerdir?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüp çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?	Farklı yaşlardaki öğrencilere (1.-8. sınıflar) aynı anda hitap etmek.	7	16,67
	Öğrencilerin ilgisizliği	7	16,67
	Öğrenci sayısının fazla olması	6	14,29
	Eğitim ortamının yetersizliği	6	14,29
	Kulüp çalışma zamanlarının az olması	4	9,52
	Velilerin yardımcı olmaması	3	7,14
	Araç-gereç eksikliği	3	7,14
	Maddi Sıkıntılar	2	4,76
	Ek bir iş olarak görülmesi	1	2,38
	Öğrenci isteklerinin yerine getirilememesi	1	2,38
	Öğrencilerin evinde internet olmaması	1	2,38
	Her hangi bir güçlükle karşılaşmıyorum	1	2,38
	Toplam		42

Grafik 3: “Eğitsel Kulüpleri Çalışmalarında Karşılaştığınız Güçlükler Nelerdir?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

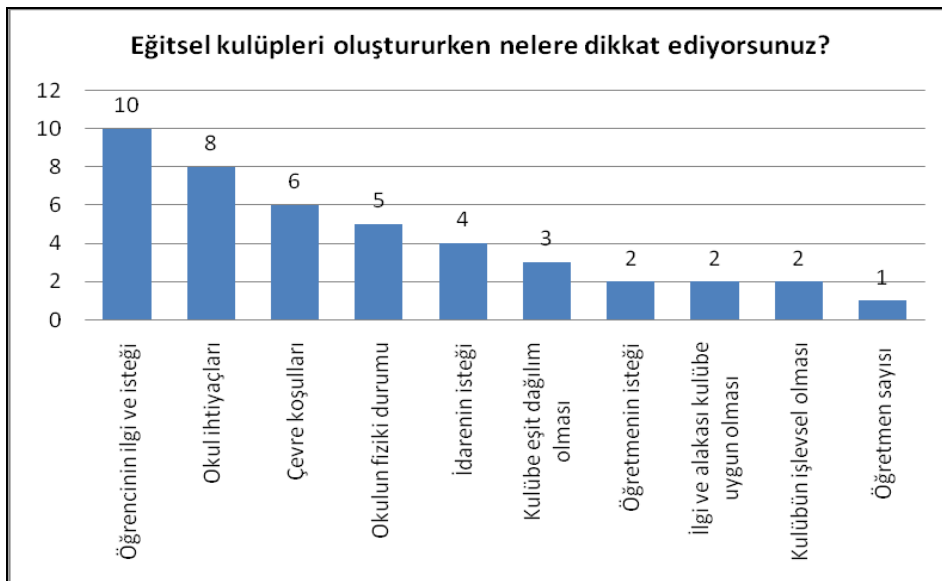
İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüpleri çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 25 ve

Grafik 3'te verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “*farklı yaşlardaki öğrencilere aynı anda hitap etmek*” ve “*Öğrencilerin ilgisizliği*” (f=7, %16,67) temalarının; ikinci sırada “*Öğrenci sayısının fazla olması*”(f=6, %14,29) ve “*Eğitim ortamının yetersizliği*” (f=6, %14,29) temalarının; üçüncü sırada “*kulüp çalışma zamanlarının az olması*” (f=4, %9,52) dördüncü sırada “*velilerin yardımcı olmaması*” ve “*araç gereç eksikliği*” (f=3, %7,14) temalarının; beşinci sırada “*maddi sıkıntılar*” (f=2, %4,76); altıncı sırada “*ek bir iş olarak görülmesi*”, “*öğrenci isteklerinin yerine getirilememesi*”, “*öğrencilerin evinde internet olmaması*” ve “*herhangi bir güçlkle karşılaşmıyorum*” (f=1, %2,38) temaları olduğu görülmektedir.

Tablo 26: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “*Eğitsel Kulüpleri Oluştururken Nelere Dikkat Ediyorsunuz?*” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüpleri oluştururken nelere dikkat ediyorsunuz?	Öğrencinin ilgi ve isteği	10	23,26
	Okul ihtiyaçları	8	18,60
	Çevre koşulları	6	13,95
	Okulun fiziki durumu	5	11,63
	İdarenin isteği	4	9,30
	Kulübe eşit dağılım olması	3	6,98
	Öğretmenin isteği	2	4,65
	İlgi ve alakası kulübe uygun olması	2	4,65
	Kulübün işlevsel olması	2	4,65
	Öğretmen sayısı	1	2,32
	Toplam		43

Grafik 4: “*Eğitsel Kulüpleri Oluştururken Nelere Dikkat Ediyorsunuz?*” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

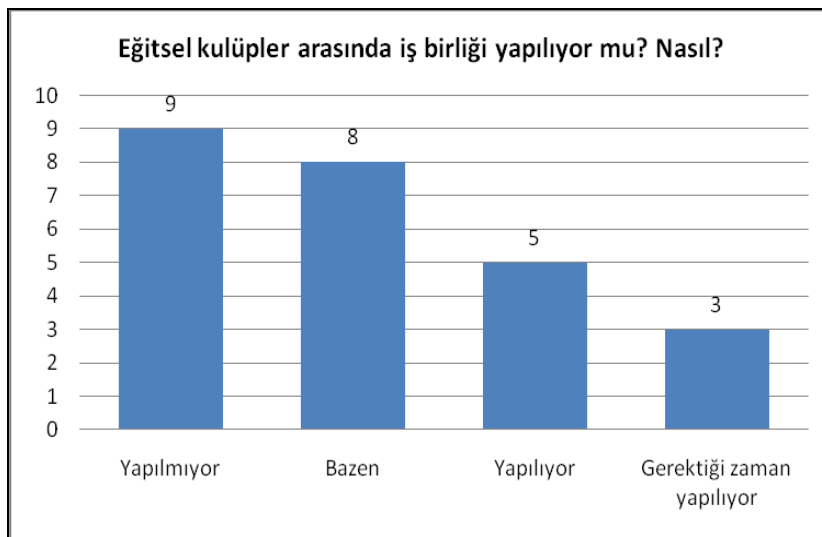

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüpleri oluştururken nelere dikkat ediyorsunuz?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 26 ve Grafik 4’te verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “öğrencinin ilgi ve isteği” (f=10, %23,26) temasının; ikinci sırada “okul ihtiyaçları”(f=8, %18,60) temasının; üçüncü sırada “çevre koşulları” (f=6, %13,95) dördüncü sırada “okulun fiziki durumu” (f=5, %11,63) temasının; beşinci sırada “idarenin isteği” (f=4, %9,30); altıncı sırada “kulübe eşit dağılım olması” (f=3, %6,98) temasının; yedinci sırada “öğretmen isteği”, “ilgi ve alakasının kulübe uygun olması”, “kulübün işlevsel olması” (f=2, %4,65) temalarının ve sekizinci sırada “öğretmen sayısı” (f=1, %2,32) temasının olduğu görülmektedir.

Tablo 27: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “Eğitsel Kulüpler Arasında İş Birliği Yapılıyor mu?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüpler arasında iş birliği yapılıyor mu? Nasıl?	Yapılmıyor	9	36
	Bazen	8	32
	Yapılıyor	5	20
	Gerektiği zaman yapılıyor	3	12
	Toplam	25	100

Grafik 5: “Eğitsel Kulüpler Arasında İş Birliği Yapılıyor mu?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

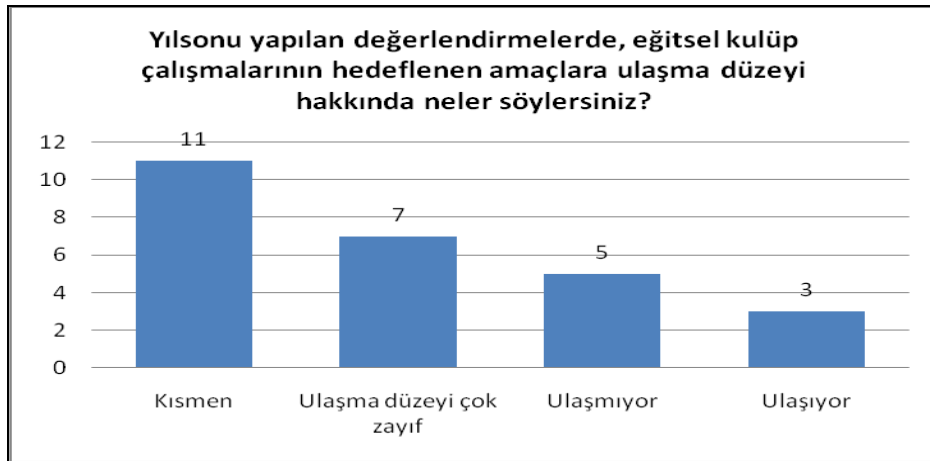

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “*Eğitsel kulüpler arasında iş birliği yapılıyor mu?*” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 27 ve Grafik 5’te verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “*yapılmıyor*” (f=9, %36) temasının; ikinci sırada “*bazen*” (f=8, %32) temasının; üçüncü sırada “*yapılıyor*” (f=5, %20) dördüncü sırada “*gerektiği zaman yapılıyor*” (f=3, %12) temasının olduğu görülmektedir.

Tablo 28: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “*Yılsonu Yapılan Değerlendirmelerde, Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Hedeflenen Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkında Neler Söylersiniz?*” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yılsonu yapılan değerlendirmelerde, eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyi hakkında neler söylersiniz?	Kısmen	11	42,31
	Ulaşma düzeyi çok zayıf	7	26,92
	Ulaşmıyor	5	19,23
	Ulaşıyor	3	11,53
	Toplam	26	100

Grafik 6: “*Yılsonu Yapılan Değerlendirmelerde, Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Hedeflenen Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkında Neler Söylersiniz?*” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

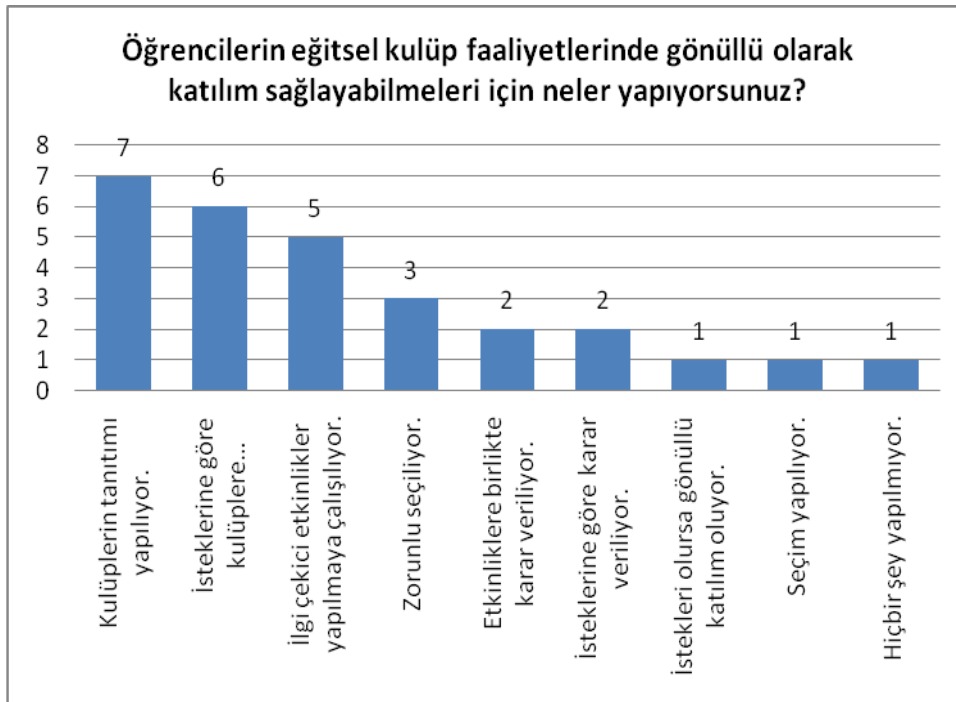
İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “*Yılsonu yapılan değerlendirmelerde, eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyi hakkında neler söylersiniz?*” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 28 ve Grafik 6’te

verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “kısmen” (f=11, %42,31) temasının; ikinci sırada “ulaşma düzeyi çok zayıf” (f=7, %26,92) temasının; üçüncü sırada “ulaşmıyor” (f=5, %19,23) dördüncü sırada “ulaşıyor” (f=3, %11,53) temasının olduğu görülmektedir.

Tablo 29: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “Öğrencilerin Eğitsel Kulüp Faaliyetlerinde Gönüllü Olarak Katılım Sağlayabilmeleri İçin Neler Yapıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinde gönüllü olarak katılım sağlayabilmeleri için neler yapıyorsunuz?	Kulüplerin tanıtımı yapılıyor.	7	25
	İsteklerine göre kulüplere yerleştiriliyor.	6	21,43
	İlgi çekici etkinlikler yapılmaya çalışılıyor.	5	17,86
	Zorunlu seçiliyor.	3	10,71
	Etkinliklere birlikte karar veriliyor.	2	7,14
	İsteklerine göre karar veriliyor.	2	7,14
	İstekleri olursa gönüllü katılım oluyor.	1	3,57
	Seçim yapılıyor.	1	3,57
	Hiçbir şey yapılmıyor.	1	3,57
	Toplam		28

Grafik 7: “Öğrencilerin Eğitsel Kulüp Faaliyetlerinde Gönüllü Olarak Katılım Sağlayabilmeleri İçin Neler Yapıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

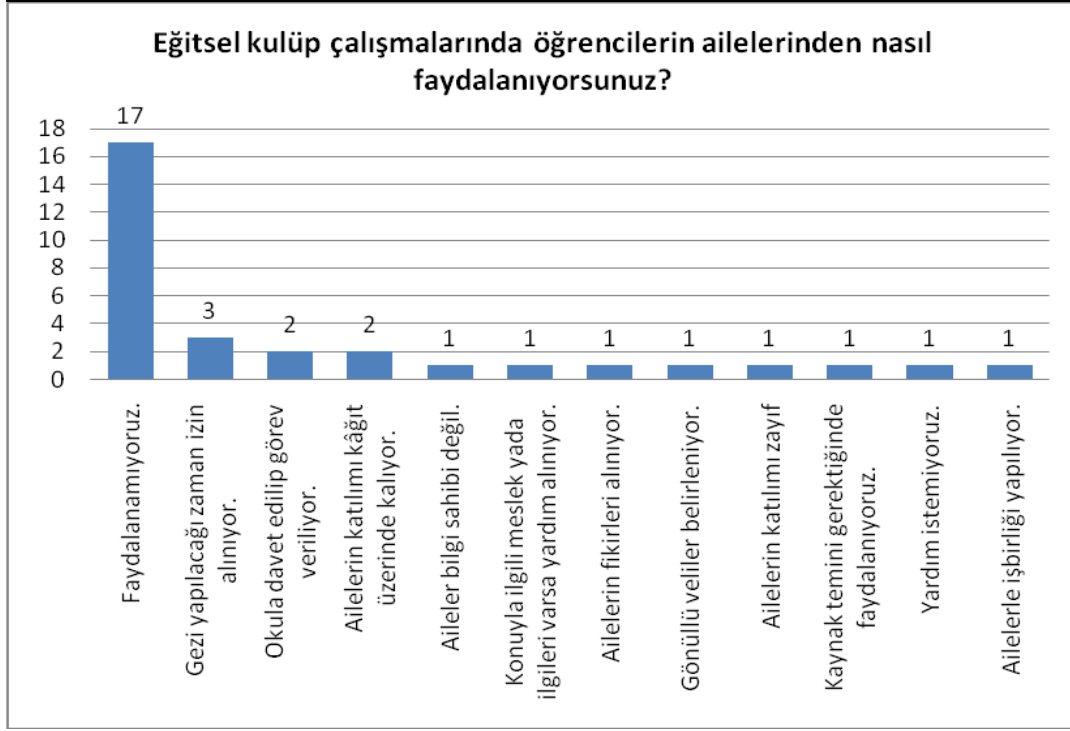

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “*Öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinde gönüllü olarak katılım sağlayabilmeleri için neler yapıyorsunuz?*” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 29 ve Grafik 7’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “*kulüplerin tanıtımı yapılıyor*” (f=7, %25) temasının; ikinci sırada “*isteklerine göre kulüplere yerleşiyor*” (f=6, %21,43) temasının; üçüncü sırada “*ilgi çekici etkinlikler yapılmaya çalışılıyor*” (f=5, %17,86) temasının; dördüncü sırada “*zorunlu seçiliyor*” (f=3, %10,71) temasının; beşinci sırada “*etkinliklere birlikte karar veriliyor*” “*isteklerine göre karar veriliyor*” (f=2, %7,14) temalarının; altıncı sırada “*istekleri olursa gönüllü katılım oluyor*”, “*seçim yapılıyor*” ve “*hiçbir şey yapılmıyor*” (f=1, %3,57) temalarının olduğu görülmektedir.

Tablo 30: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Görüşme Formunda Yer Alan “*Eğitsel Kulüp Çalışmalarında Öğrencilerin Ailelerinden Nasıl Faydalanıyorsunuz?*” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden nasıl faydalanıyorsunuz?	Faydalanamıyoruz.	17	53,13	
	Gezi yapılacağı zaman izin alınıyor.	3	9,38	
	Okula davet edilip görev veriliyor.	2	6,25	
	Ailelerin katılımı kâğıt üzerinde kalıyor.	2	6,25	
	Aileler bilgi sahibi değil.	1	3,13	
	Konuyla ilgili meslek yada ilgileri varsa yardım alınıyor.	1	3,13	
	Ailelerin fikirleri alınıyor.	1	3,13	
	Gönüllü veliler belirleniyor.	1	3,13	
	Ailelerin katılımı zayıf	1	3,13	
	Kaynak temini gerektiğinde faydalanıyoruz.	1	3,13	
	Yardım istemiyoruz.	1	3,13	
	Ailelerle işbirliği yapılıyor.	1	3,13	
	Toplam		32	100

Grafik 8: “Eğitsel Kulüp Çalışmalarında Öğrencilerin Ailelerinden Nasıl Faydalanıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

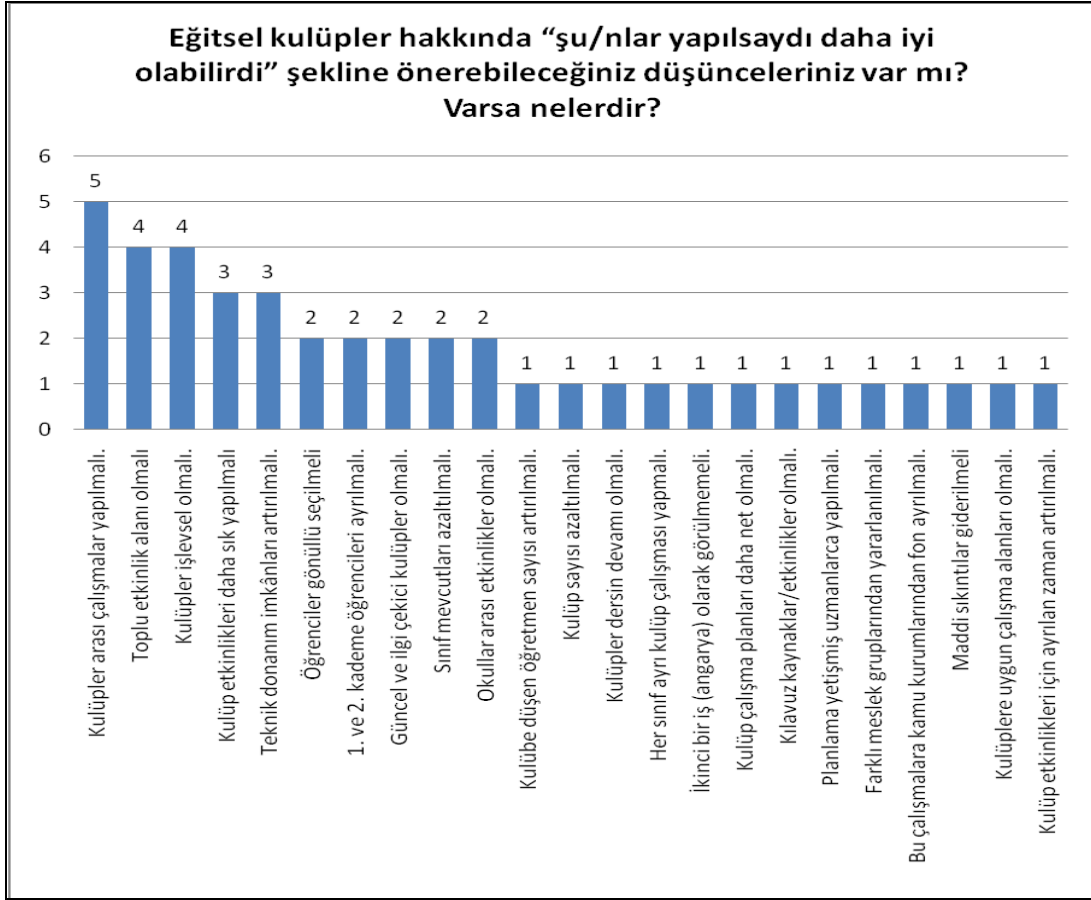

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılanılmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden nasıl faydalanıyorsunuz?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdeler Tablo 30 ve Grafik 8’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “faydalanamıyoruz” (f=17, %53,13) temasının; ikinci sırada “gezi yapılacağı zaman izin alınıyor” (f=3, %9,18) temasının; üçüncü sırada “okula davet edilip görev veriliyor” ve “ailelerin katılımı kağıt üzerinde kalıyor” (f=2, %6,25) temalarının; dördüncü sırada “aileler bilgi sahibi değil”, “konuyla ilgili meslek ya da ilgileri varsa yardım alınıyor”, “ailelerin fikirleri alınıyor”, “gönüllü veliler belirleniyor”, “ailelerin katılımı zayıf”, “kaynak temini gerektiğinde faydalanıyoruz”, “yardım istemiyoruz” ve “aileler ile işbirliği yapılıyor” (f=1, %3,13) temalarının olduğu görülmektedir.

Tablo 31: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşme Formunda Yer Alan “Eğitsel Kulüpler Hakkında “Şu/nlar Yapılsaydı Daha İyi Olabilirdi” Şekline Önerebileceğiniz Düşünceleriniz Var mı? Varsa Nelerdir?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?	Kulüpler arası çalışmalar yapılmalı.	5	11,90
	Toplu etkinlik alanı olmalı	4	9,52
	Kulüpler işlevsel olmalı.	4	9,52
	Kulüp etkinlikleri daha sık yapılmalı	3	7,14
	Teknik donanım imkânları artırılmalı.	3	7,14
	Öğrenciler gönüllü seçilmeli	2	4,76
	1. ve 2. kademe öğrencileri ayrılmalı.	2	4,76
	Güncel ve ilgi çekici kulüpler olmalı.	2	4,76
	Sınıf mevcutları azaltılmalı.	2	4,76
	Okullar arası etkinlikler olmalı.	2	4,76
	Kulübe düşen öğretmen sayısı artırılmalı.	1	2,38
	Kulüp sayısı azaltılmalı.	1	2,38
	Kulüpler dersin devamı olmalı.	1	2,38
	Her sınıf ayrı kulüp çalışması yapmalı.	1	2,38
	İkinci bir iş (angarya) olarak görülmemeli.	1	2,38
	Kulüp çalışma planları daha net olmalı.	1	2,38
	Kılavuz kaynaklar/etkinlikler olmalı.	1	2,38
	Planlama yetişmiş uzmanlarca yapılmalı.	1	2,38
	Farklı meslek gruplarından yararlanılmalı.	1	2,38
	Bu çalışmalara kamu kurumlarından fon ayrılmalı.	1	2,38
	Maddi sıkıntılar giderilmeli	1	2,38
	Kulüplere uygun çalışma alanları olmalı.	1	2,38
	Kulüp etkinlikleri için ayrılan zaman artırılmalı.	1	2,38
	Toplam		42

Grafik 9: “Eğitsel Kulüpler Hakkında “Şu/nlar Yapılsaydı Daha İyi Olabilirdi” Şekline Önerilebileceğiniz Düşünceleriniz Var mı? Varsa Nelerdir?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 31 ve Grafik 9’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “kulüpler arası çalışmalar yapılmalı” (f=5, %11,90) temasının; ikinci sırada “toplu etkinlik alanı olmalı” ve “kulüpler işlevsel olmalı” (f=4, %9,52) temalarının; üçüncü sırada “kulüp etkinlikleri daha sık yapılmalı” ve “teknik donanım imkânları artırılmalı” (f=3, %7,14) temalarının; dördüncü sırada “öğrenciler gönüllü seçilmeli”, “birinci ve ikinci kademe öğrencileri ayrılmalı”, “güncel ve ilgi çekici kulüpler olmalı”, “sınıf mevcutları azaltılmalı ve “okullar arası etkinlikler yapılmalı” (f=2, %4,76) temalarının; beşinci sırada “kulübe düşen öğretmen sayısı artırılmalı”, “kulüp sayısı azaltılmalı”, “kulüpler dersin devamı olmalı”, “her sınıf ayrı kulüp çalışması yapmalı”, “ikinci bir iş (angarya) olarak görülmemeli”, “kulüp çalışma planları daha net olmalı”, “kılavuz kaynaklar/etkinlikler

olmalı”, “planlama yetişmiş uzmanlarca yapılmalı”, “farklı meslek gruplarından yararlanılmalı”, “bu çalışmalara kamu kurumlarından fon ayrılmalı”, “maddi sıkıntılar giderilmeli”, “kulüplere uygun çalışma alanları olmalı” ve “kulüp etkinlikleri için ayrılan zaman artırılmalı” (f=1, %2,38) temalarının; olduğu görülmektedir.

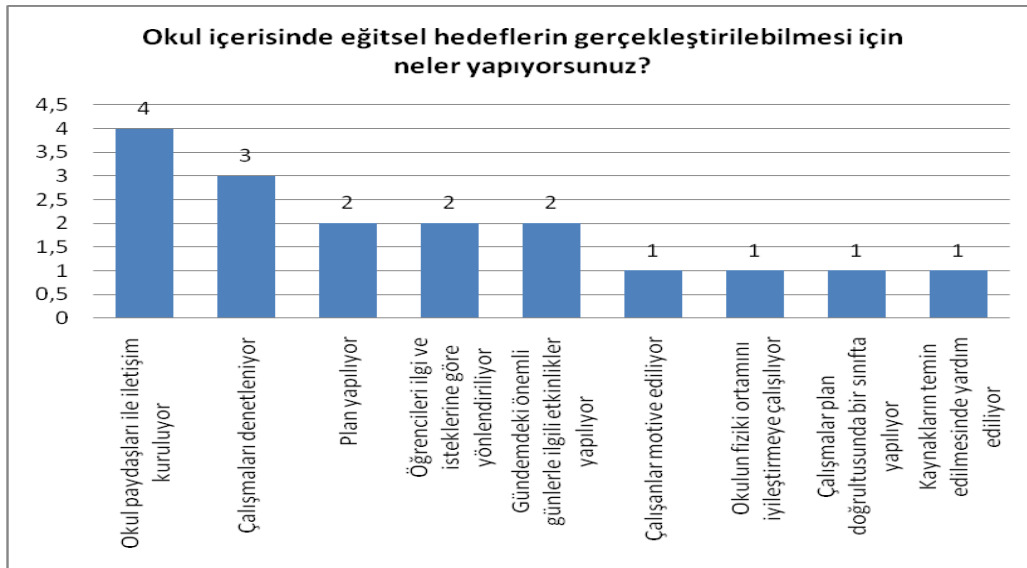
4.4. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüplerin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Anketi Bulguları

İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin ortaya çıkarılmasına ilişkin yapılan bu çalışmanın yöneticilerden alınan veriler nitel veri analizi yoluyla analiz edilmiştir. Analizlerin tablo ve grafikler halinde sunumu yapılırken frekans dağılımları dikkate alınarak frekansı en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralama yapılarak verilmiştir.

Tablo 32: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formunda Yer Alan “Okul İçerisinde Eğitsel Hedeflerin Gerçekleştirilebilmesi İçin Neler Yapıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Okul içerisinde eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için neler yapıyorsunuz?	Okul paydaşları ile iletişim kuruluyor	4	23,53
	Çalışmaları denetleniyor	3	17,65
	Plan yapılıyor	2	11,76
	Öğrencileri ilgi ve isteklerine göre yönlendiriliyor	2	11,76
	Gündemdeki önemli günlerle ilgili etkinlikler yapılıyor	2	11,76
	Çalışanlar motive ediliyor	1	5,88
	Okulun fiziki ortamını iyileştirmeye çalışılıyor	1	5,88
	Çalışmalar plan doğrultusunda bir sınıfta yapılıyor	1	5,88
	Kaynakların temin edilmesinde yardım ediliyor	1	5,88
	Toplam		17

Grafik 10: “Okul İçerisinde Eğitsel Hedeflerin Gerçekleştirilebilmesi İçin Neler Yapıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin yarı yapılmış görüşme formundaki “Okul içerisinde eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için neler yapıyorsunuz” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 32 ve Grafik 10’da verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “okul paydaşları ile iletişim kuruluyor” (f=4, %23,53) temasının; ikinci sırada “çalışmalar denetleniyor” (f=3, %17,65) temasının; üçüncü sırada “plan yapılıyor”, “öğrenciler ilgi ve isteklerine göre yönlendiriliyor” ve “gündemdeki önemli günlerle ilgili etkinlikler yapılıyor” (f=2, %11,76) temalarının; dördüncü sırada “çalışanlar motive ediliyor”, “okulun fiziki ortamı iyileştirilmeye çalışılıyor”, “çalışmalar bir plan doğrultusunda sınıfta yapılıyor”, “kaynakların temin edilmesinde yardım ediliyor” (f=1, %5,88) temalarının olduğu görülmektedir.

Tablo 33: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formunda Yer Alan “Sosyal Etkinliklerin Daha Verimli Geçmesi Amacıyla Okul Paydaşlarından Nasıl Faydalanıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sosyal etkinliklerin daha verimli geçmesi amacıyla okul paydaşlarından nasıl faydalanıyorsunuz?	Faydalanamıyoruz	3	30
	Maddi boyutta faydalanılıyor	3	30
	Öğretmenlere veli ziyareti yaptırılıyor	1	10
	Bölgeye uygun etkinlikler yapılıyor	1	10
	Gönüllü veliler tespit ediliyor	1	10
	Çalışmalarla ilgili paydaşların görüşleri alınmıyor	1	10
	Toplam	10	100

Grafik 11: “Sosyal Etkinliklerin Daha Verimli Geçmesi Amacıyla Okul Paydaşlarından Nasıl Faydalanıyorsunuz?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

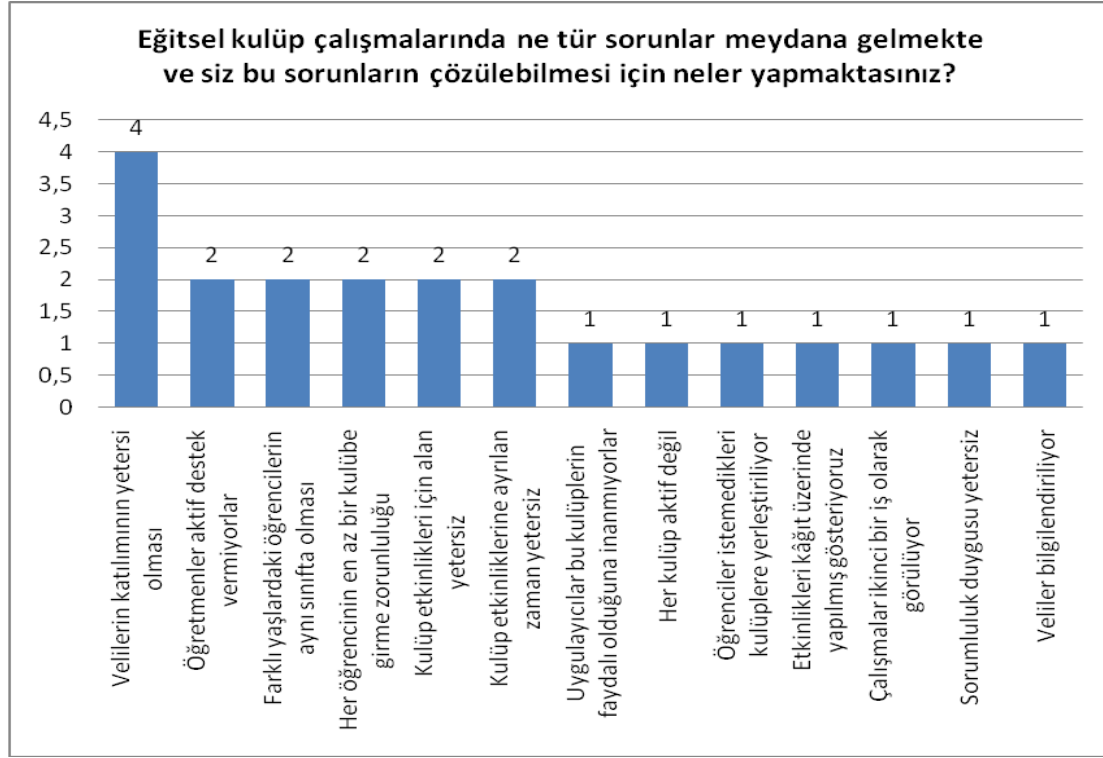

İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin yarı yapılanılmış görüşme formundaki “*Sosyal etkinliklerin daha verimli geçmesi amacıyla okul paydaşlarından nasıl faydalanıyorsunuz?*” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 33 ve Grafik 11’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “faydalanamıyoruz” ve “maddi boyutta faydalanılıyor” (f=3, %30) temalarının; ikinci sırada “öğretmenlere veli ziyareti yaptırılıyor”, “*bölgeye uygun etkinlikler yapılıyor*”, “*gönüllü veliler tespit ediliyor*” ve “*çalışmalarla ilgili paydaşların görüşleri alınıyor*” (f=1, %10) temalarının olduğu görülmektedir.

Tablo 34: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formunda Yer Alan “*Eğitsel Kulüp Çalışmalarında Ne Tür Sorunlar Meydana Gelmekte ve Siz Bu Sorunların Çözülebilmesi İçin Neler Yapmaktasınız?*” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüp çalışmalarında ne tür sorunlar meydana gelmekte ve siz bu sorunların çözülebilmesi için neler yapmaktasınız?	Velilerin katılımının yetersi olması	4	19,05
	Öğretmenler aktif destek vermiyorlar	2	9,52
	Farklı yaşlardaki öğrencilerin aynı sınıfta olması	2	9,52
	Her öğrencinin en az bir kulübe girme zorunluluğu	2	9,52
	Kulüp etkinlikleri için alan yetersiz	2	9,52
	Kulüp etkinliklerine ayrılan zaman yetersiz	2	9,52
	Uygulayıcılar bu kulüplerin faydalı olduğuna inanmıyorlar	1	4,76
	Her kulüp aktif değil	1	4,76
	Öğrenciler istemedikleri kulüplere yerleştiriliyor	1	4,76
	Etkinlikleri kâğıt üzerinde yapılmış gösteriyoruz	1	4,76
	Çalışmalar ikinci bir iş olarak görülüyor	1	4,76
	Sorumluluk duygusu yetersiz	1	4,76
	Veliler bilgilendiriliyor (Çözüm)	1	4,76
	Toplam		21

Grafik 12: “Eğitsel Kulüp Çalışmalarında Ne Tür Sorunlar Meydana Gelmekte ve Siz Bu Sorunların Çözülebilmesi İçin Neler Yapmaktasınız?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafığı

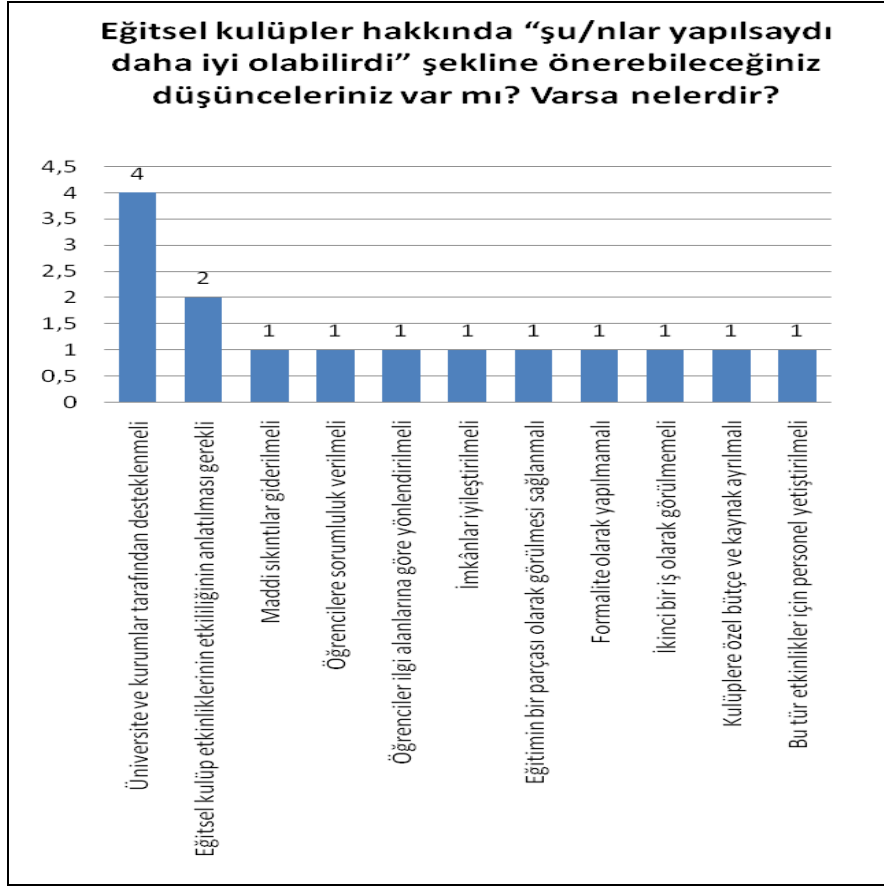

İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüp çalışmalarında ne tür sorunlar meydana gelmekte ve siz bu sorunların çözülebilmesi için neler yapmaktasınız?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdeler Tablo 34 ve Grafik 12’de verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “velilerin katılımının yetersiz olması” (f=3, %30) temasının; ikinci sırada “öğretmenler aktif destek vermiyorlar”, “*farklı yaşlardaki öğrencilerin aynı sınıfta olması*”, “*her öğrencinin en az bir kulübe girme zorunluluğu*” ve “*kulüp etkinlikleri için alan yetersiz*” (f=2, %9,52) temalarının; üçüncü sırada “*uygulayıcılar bu kulüplerin faydalı olduğuna inanmıyorlar*”, “*her kulüp aktif değil*”, “*öğrenciler istemedikleri kulüplere yerleştiriliyor*”, “*etkinlikleri kağıt üzerinde yapılmış gösteriyoruz*”, “*çalışmalar ikinci bir iş olarak görülüyor*”, “*sorumluluk duygusu yetersiz*” ve “*veliler bilgilendiriliyor*” (f=1, %4,76) temalarının olduğu görülmektedir. Bu tablo ve grafikten anlaşılacağı üzere bu madde ile ilgili olarak toplamda 13 tema bulunmaktadır. Bu temalardan 12 tanesi sorun ile ilgili olup sadece 1 tanesi çözüm belirtmektedir. Bu durum sorunların çözümü ile ilgili olarak hiçbir şey yapılmadığını ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 35: Eğitsel Kulüp Etkinliklerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formunda Yer Alan “Eğitsel Kulüpler Hakkında “Şu/nlar Yapılsaydı Daha İyi Olabilirdi” Şekline Önerilebileceğiniz Düşünceleriniz Var mı? Varsa Nelerdir?” Maddesine Verilen Cevapların Tema, Frekans ve Yüzde Değerleri

Anket Maddesi	Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerilebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?	Üniversite ve kurumlar tarafından desteklenmeli	4	26,67
	Eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin anlatılması gerekli	2	13,33
	Maddi sıkıntılar giderilmeli	1	6,67
	Öğrencilere sorumluluk verilmeli	1	6,67
	Öğrenciler ilgi alanlarına göre yönlendirilmeli	1	6,67
	İmkânlar iyileştirilmeli	1	6,67
	Eğitimin bir parçası olarak görülmesi sağlanmalı	1	6,67
	Formalite olarak yapılmamalı	1	6,67
	İkinci bir iş olarak görülmemeli	1	6,67
	Kulüplere özel bütçe ve kaynak ayrılmalı	1	6,67
	Bu tür etkinlikler için personel yetiştirilmeli	1	6,67
	Toplam		15

Grafik 13: “Eğitsel Kulüpler Hakkında “Şu/nlar Yapılsaydı Daha İyi Olabilirdi” Şekline Önerilebileceğiniz Düşünceleriniz Var mı? Varsa Nelerdir?” Maddesine Verilen Cevapların Tema ve Frekans Dağılımları Grafiği

İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin yarı yapılanmış görüşme formundaki “Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerilebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?” maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin temalar, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 35 ve Grafik 13’te verilmiştir. Bu temalar incelendiğinde en yüksek oranda “üniversite ve kurumlar tarafından desteklenmeli” (f=4, %26,67) temasının; ikinci sırada “eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin anlatılması gerekli” temasının; üçüncü sırada “maddi sıkıntılar giderilmeli”, “öğrencilere sorumluluk verilmeli”, “öğrenciler ilgi alanlarına göre yönlendirilmeli”, “imkânlar iyileştirilmeli”, “eğitimin bir parçası olarak görülmesi sağlanmalı”, “formalite olarak yapılmamalı”, “ikinci bir iş olarak görülmemeli”, “kulüplere özel bütçe ve kaynak ayrılmalı” ve “bu tür etkinlikler için personel yetiştirilmeli” (f=1, %6,67) temalarının olduğu görülmektedir.

BOLUM V

TARTIŞMA ve YORUM

Araştırmada, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp çalışmalarının etkililiğine ilişkin öğretmen, öğrenci veli ve yönetici görüşlerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Bu genel amaca bağlı olarak araştırma kapsamında geliştirilen beş alt problem cevaplanmaya çalışılmıştır. Her bir probleme yönelik elde edilen bulgular ayrı başlıklar halinde aşağıda verilmiştir. Araştırmanın alt problemlerinin değişkenlerle olan ilişkileri, araştırma bulguları ve literatür verileriyle desteklenerek açıklanmıştır.

5.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulguların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi:

İlköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin, okumakta oldukları okulun konumuna göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında köy ilköğretim okullarında okumakta olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre sıra ortalamaları incelendiğinde köy ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin merkez ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu (Tablo 10) görülmektedir. Dolayısıyla, köy ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin şehir merkezinde okumakta olan öğrencilere göre eğitsel kulüp uygulamalarına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir. Bu iki grubun görüşleri arasındaki farklılaşmanın okulun konumu olduğu dikkate alınarak bazı çıkarımlarda bulunulabilir. Buradaki farklılaşmanın nedenleri arasında; öğrenci beklentileri, çevre şartları, öğretmenlerin tutumları, öğrenci sayısı vb. etkiler olabilir.

İlköğretim okullarında okumakta olan öğrenciler sınıf seviyeleri değişkenine göre analiz edildiğinde eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu (Tablo 11) görülmektedir. Araştırma kapsamında dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencileri kendi aralarında ikili karşılaştırmalar yapılarak hangi sınıflar arasında farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda dördüncü sınıflar ile altı, yedi ve sekiz; beşinci sınıflar ile yedi ve sekiz; altıncı sınıflar ile sekizinci sınıflar arasında farklılaşma olduğu tespit edilmiştir (Tablo 12). Gruplar arasındaki farklılaşma ile ilgili olarak yapılan analizlerde sıra ortalamaları dikkate alındığında birbirine yakın olan sınıf seviyeleri arasında farklılaşmanın az olduğu, bu

nedenle birbirine yakın olan sınıf seviyeleri karşılaştırıldığında farklılaşmanın meydana gelmediği görülmektedir. Dolayısıyla, ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin görüşleri, birbirine yakın olan sınıf seviyelerine göre benzerlik göstermektedir. Ayrıca, grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar en büyük ortalama puanının dördüncü sınıflarda, en küçük ortalama puanının ise sekizinci sınıflarda olduğu ve sınıf seviyesi arttıkça sıra ortalama puanlarının azaldığı görülmektedir (Tablo 11). Buradan, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin öğrenci sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin olumlu görüşlerinin azaldığı söylenebilir. Dolayısıyla, sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin eğitsel kulüp etkinliklerinden beklentilerinin de farklılaştığı veya sınıf seviyesi arttıkça eğitsel kulüp etkinliklerinin öğrencileri memnun etme düzeyinin azaldığı görülmektedir. Burada ulaşılan sonuç, bireyin ikna edilebilirliği ile ilgili olup, Kıran'ın (2008: 161) “bireyin yaşı ile ikna edilebilirliği arasında ilişkinin olduğu ve bireyin ikna yaşının en yüksek olduğu yaşı dokuz yaş olduğu, daha sonraları yaş ilerledikçe ikna edilebilirliğin azaldığı” ifadesi tarafından desteklenmektedir.

İlköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin öğrenim türü değişkenine göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında tam gün eğitim-öğretim yapan ilköğretim okullarında okumakta olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 13). Yapılan analizler doğrultusunda grupların sıra ortalama puanları incelendiğinde tam gün eğitim-öğretim yapan ilköğretim okullarının sıra ortalamalarının ikili (sabahçı-öğleci) eğitim-öğretim yapan ilköğretim okullarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, tam gün eğitim-öğretim yapan okullarda okumakta olan öğrencilerin ikili (sabahçı-öğleci) eğitim-öğretim yapan okullarda okumakta olan öğrencilere göre eğitsel kulüp etkinliklerinden daha memnun oldukları görülmektedir. Eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiği ile ilgili olarak öğrenim türüne göre iki grubun karşılaştırılması sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin bu etkinliklere ilişkin görüşleri ile ilgili olarak bazı çıkarımlarda bulunulabilir. Bu çıkarımlar, okulun ikili eğitim-öğretim yapmasıyla ilgili olarak; zamanın az olması, öğrenci sayısının fazla olması, kulüp çalışmaları için yeterli alan ve imkânların olmaması vb. şeklinde sıralanabilir (Gökalp, 2007: 107).

İlköğretim okullarında okumakta olan kız ve erkek öğrencilerin cinsiyetlerine göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında yapılan analizler sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (Tablo 14). Araştırmada ulaşılan bu sonuç Koçinalı'nın (2008: 180) yapmış olduğu araştırmanın “kız ve erkek öğrencilerin

eğitsel kulüpler hakkında görüşleri arasında öne çıkan bir ayrım görülmemektedir” bulgusu tarafından desteklenmektedir. Yapılan analizler sonucunda sıra ortalama puanları dikkate alındığında ise kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgu doğrultusunda, kız öğrencilerin eğitsel kulüp etkinliklerinden erkek öğrencilere göre daha fazla memnun oldukları söylenebilir (Tablo 14). Dolayısıyla, araştırmaya katılan öğrenciler arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkın çıkmamış olması iki grubun da eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin görüşlerinin ve memnuniyet oranlarının birbirine yakın olduğunu göstermektedir. Ancak, erkek öğrencilerin sıra ortalama puanlarının düşük olması, eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin erkek öğrencilerin beklentilerinin kız öğrencilerin beklentilerinden farklı olduğu ile ilgili bir ipucu vermektedir.

5.2. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Veli Görüşlerine İlişkin Bulguların Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi:

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında okumakta olan öğrenci velilerinin okulun konumuna göre eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri arasında köy ilköğretim okulları ve merkez ilköğretim okulları olarak karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda iki grup arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Tablo 18). Yine aynı tabloda, yapılan analiz sonuçlarına göre sıra ortalamaları incelendiğinde köy ilköğretim okulları ve merkez ilköğretim okulları olarak araştırmaya katılan velilerin puanlarının benzer olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, köy ilköğretim okullarında ve şehir merkezinde okumakta olan öğrencilerin velilerinin ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarına yönelik görüşlerinin birbirine eşit olduğu söylenebilir. Bu iki grup arasındaki benzerlik, okulun konumu dikkate alındığında köy ilköğretim okulları ve merkez ilköğretim okullarının farklı çevre koşulları ve imkânlarla sahip oldukları düşünülerek her iki grubun da eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin aynı olmasında farklı faktörlerin etkili olabileceği söylenebilir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında okumakta olan öğrenci velilerinin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin görüşleri eğitim düzeyi değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılan veliler eğitim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (Tablo 19). Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda eğitim düzeyi ilköğretim olan veliler ile lisans düzeyi olan veliler arasında anlamlı farklılık olduğu

görülmüştür. Araştırma değişkeni içerisinde yer alan diğer gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak, sıra ortalama puanları incelendiğinde en yüksek puanın ilköğretim ve sırasıyla ortaöğretim, lisans lisansüstü ve diğer şeklinde olduğu görülmektedir. Bu tablodan elde edilen bilgiler doğrultusunda, velilerin eğitim düzeyleri arttıkça eğitsel kulüplere yönelik ilgilerinde azalma olduğu söylenebilir. Yani velilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinden memnun olmadıkları ve beklentilerinin arttığı söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bu verilere bağlı olarak, velilerin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp uygulamalarından memnun olma düzeylerinin zayıf olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp çalışmalarının velilerin beklentilerini tam olarak karşılamadıkları ve bu durumun, velilerin eğitim düzeyi arttıkça daha belirgin hale geldiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin velilerinin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin görüşleri sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılan veliler sosyo-ekonomik düzeylerine göre karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı (Tablo 21) görülmüştür. Ancak, sıra ortalama puanları dikkate alındığında gelir düzeyi en düşük olan grubun puanının en yüksek olduğu görülmektedir. Buna ek olarak grupların gelir düzeyi arttıkça sıra ortalama puanlarının azaldığı ve buna bağlı olarak en düşük puanın gelir düzeyi en yüksek olan grupta olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, araştırma verileri doğrultusunda, velilerin gelir düzeyleri arttıkça ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarına ilişkin ilgilerinin azaldığı söylenebilir. Bu bilgiler doğrultusunda eğitsel kulüp çalışmalarının öğrenci velilerini memnun etme düzeylerinin zayıf olduğu ve bu durumun velilerin gelir düzeyi yüksek olan velilerde daha belirgin hale geldiği görülmektedir. Buna bağlı olarak gelir düzeyi farklı olan velilerin eğitsel kulüp çalışmalarından beklentilerinin de farklı olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin velilerinin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılan veliler cinsiyet değişkenine göre iki grup olarak karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Tablo 22). Sıra ortalama puanları incelendiğinde ise araştırmaya katılan erkek velilerin puanları ile bayan velilerin puanları arasında belirgin bir fark olmamakla birlikte bayan velilerin puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda velilerin ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarına

yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkeni bakımından benzer olduğu söylenebilir. Bu bakımdan, velilerin cinsiyet değişkenine göre fark olmaksızın eğitsel kulüp uygulamalarından beklentilerinin birbirine yakın olduğu ya da uygulanmakta olan eğitsel kulüp uygulamalarının velilerin beklentilerini birbirine yakın düzeyde karşıladığı söylenebilir.

5.3. Araştırmanın İkinci Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulguların İncelenmesi

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Kulüp çalışmalarınızı okul yöneticileri destekliyor mu? Destekliyorlarsa nasıl?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 23) verilmiştir. Temalar incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğu (%80) okul yöneticilerinin eğitsel kulüp çalışmalarını desteklediğini, bir kısmı da (%20) desteklemediğini ifade etmişlerdir. Bu bulgulara göre araştırma örnekleminde yer alan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu eğitsel kulüp uygulamalarına ilişkin okul yöneticilerinin verdikleri destekten memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğine ilişkin araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan veriler doğrultusunda araştırma örneklemindeki ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin çoğunluğunun eğitsel kulüp çalışmalarını desteklediği görülmektedir. Temalar ayrıntılı incelendiğinde; eğitsel kulüp çalışmalarını destekleyen okul yöneticileri ile ilgili olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları ifadeler; *elinden geldiğince destekliyor, alınan kararlarda yanımızda oluyor, verimli olabilecek çalışmaları destekliyor, herhangi bir çalışma yaparsak destekleyeceğini söylüyor, desteğin yeterli olduğunu düşünüyorum, gezilerde yanımızda oluyor, geziler için araç temin ediyor, yapılanlara itiraz etmiyor, görevleri olduğu için destekliyor görünüyor, sene başında kulüp oluştururken öğretmenleri görevlendiriyor ve maddi imkânlar ölçüsünde her türlü imkânı sağlıyor* şeklindedir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğiniz oluyor mu?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde verilmiştir (Tablo 24). Temalar incelendiğinde eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak; araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun (%77) eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirmedikleri, bir kısmının (%14) bazen okul dışında

gerçekleştirdikleri, bir kısmının da (%7) okul dışında gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu okul içi ve okul dışı çalışmalar gerektiren ve öğrencilerin çok boyutlu gelişimlerini amaçlayan eğitsel kulüp çalışmalarını (MEB, 2005) okul içerisinde gerçekleştirdikleri, bir kısmının da bazı etkinliklerle ilgili olarak okul dışında gerçekleştirebildiklerini ifade etmişlerdir. Temalar ayrıntılı incelendiğinde; *eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştiremeyen öğretmenlerin kullandıkları ifadeler “gezi ve araştırmalar için çıkılıyor ama bu çok sık olmuyor, sınıf çok kalabalık oluğu için olmuyor, maddi sorunlar engel oluyor, farklı seviyelerdeki öğrencileri bir arada tutmak zor oluyor, öğrenciler taşınmalı olduğu için zor oluyor, dışarıya gitmek sorun oluyor ve henüz olmadı ama olabilir* şeklindedir. Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğini ifade eden öğretmenlerin kullandıkları ifadeler ise *“sadece kulüp etkinlik saatinde, bayram hazırlıkları yaparken ancak okul çevresinde, bazen ağaçlandırma çalışması ve müze ziyaretleri, gezi düzenliyoruz ve yıllık planın bir gereği olarak”* şeklindedir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan *“Eğitsel kulüp çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?”* maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 25) verilmiştir. Temalar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin karşılaştıklarını ifade ettikleri sorunlar; *farklı yaşlardaki öğrencilere hitap etmek (1. ve 8. sınıfların aynı ortamda olması) ve öğrencilerin ilgisizliği (%17), öğrenci sayısının fazla olması ve eğitim ortamının yetersizliği (%14), kulüp çalışma zamanlarının az olması (%9) (Tetik, 2008: 138), velilerin yardımcı olmaması ve araç-gereç eksikliği (%7), maddi sıkıntılar (%5), ek bir iş olarak (angarya) görülmesi, öğrenci isteklerinin yerine getirilememesi ve öğrencilerin evinde internet olmaması (%2) şeklindedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı ise (%2) eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili herhangi bir güçlükle karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Yukarıda ifade edilen temalar ile ilgili sorunlar incelendiğinde en yüksek oranda ifade edilen iki temanın; farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin bir arada (aynı anda ve aynı ortamda) çalışmak zorunda olması ve öğrencilerin ilgisizliği (%17) olarak görülmektedir. Dolayısıyla iki tema incelendiğinde ikisinde öğrencilerin ilgisizliği ile doğrudan ilişki olduğu görülmektedir. Farklı yaşlardaki öğrencilerin ilgileri de farklı olduğundan bir grubu memnun etmeye çalışan öğretmenin diğer grupları memnun etmesi zorlaşmaktadır. Buna bağlı olarak öğrencilerin ilgisi azalmakta ve öğrencilerin*

ilgisizliği sorunu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu iki temanın birleştirilmesi ile öğrencilerin ilgisizliği sorunu ile ilgili temanın önemi (%34) daha da önem kazanmaktadır. Gerçekleştirilen eğitsel kulüp uygulamalarının öğrencilerin ilgisini çekmemesi yapılan etkinliklerin öğrenci seviyesine göre olmadığını veya öğrencilerin eğitsel kulüp çalışmalarından daha farklı şeyler beklediğini ortaya koymaktadır. Ekmekçi (2006: 75) ve Eroğlu'nun (2008: 62-73) yaptığı araştırmada ulaşmış olduğu “öğrencilerin eğitsel kulüplere gönüllü katılım sağlamaması, kulüp çalışmalarına ayrılan zamanın yetersiz olması ve kişisel ilgi ve yeteneklerin dikkate alınması gerektiği” sonuçlar bu araştırmada ulaşılan sonuçlarla benzer olması bakımından araştırmayı desteklemektedir. Yaman (2011: 11) yapmış olduğu araştırmada ulaşmış olduğu “okullardaki eğitsel etkinlik alanlarının bulunmadığı, var olan alanları etkin olarak kullanılmadığı ve eğitsel etkinliklere ayrılan zamanın yetersiz oluşu” yapılan araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Eğitsel kulüpleri oluştururken nelere dikkat ediyorsunuz?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde verilmiştir (Tablo 26). Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtlara ilişkin temalar incelendiğinde, öğretmenler eğitsel kulüpleri oluştururken dikkat ettikleri durumlar; *öğrencinin ilgi ve isteği (%23)*, *okul ihtiyaçları (%18)*, *çevre koşulları (%14)*, *okulun fiziki durumu (%11)*, *idarenin isteği (%9)*, *kulübe eşit dağılım olması (%7)*, *öğretmenin isteği ve öğrencinin ilgi ve alakasının kulübe uygun olması (%4)*, *kulübün işlevsel olması (%4)* ve *öğretmen sayısı (%2)* şeklindedir. Yukarıda ifade edilen temalara ilişkin oranlardan da anlaşılacağı üzere eğitsel kulüpler oluşturulurken öğrencilerin ilgi ve isteklerinin çok fazla önemsenmediği ve bunun yanında birçok faktörün de etkili olduğu görülmektedir. Ancak bu temalar incelendiğinde eğitsel kulüpleri oluştururken dikkat edilmesi gereken temaların *öğrencinin ilgi ve isteği*, *çevre koşulları* ve *kulübün işlevsel olması* gerektiği (MEB, 2005) dikkate alındığında, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık %50'sinin bunu yapmaya çalıştığı görülmektedir. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüpleri oluştururken öğrencilerin ilgi ve istekleri dışında dikkate aldıkları çok sayıda faktör olduğu söylenebilir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Eğitsel kulüpler arasında iş birliği yapılıyor mu? Nasıl?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde

verilmiştir (Tablo 27). Temalara verilen cevaplar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden eğitsel kulüpler arasında işbirliği yapılmasıyla ilgili olarak; en yüksek oranda *yapılmıyor (%36)*, *bazen (%32)*, *yapılıyor (%20)* ve *gerektiği zaman yapılıyor (%12)* temalarının olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin temalara verilen oranlar dikkate alındığında eğitsel kulüpler arasında işbirliği yapılmıyor temasının en yüksek oranda tekrarlandığı görülmektedir. Temalar ayrıntılı olarak incelendiğinde bazen yapılıyor, yapılıyor ve gerektiği zaman yapılıyor temaları altında katılımcıların belirttikleri ifadeler; “*çalışmalar ve çalışma ortamları aynı olduğunda, faaliyetler çakıştığı zaman, belirli gün ve haftalarda, temizlik, anket yaparken, bazen konuları öğrencileri bir araya toplayıp işliyoruz, trafik ve Kızılay haftalarında, bazı gün ve kutlamalarda ve tiyatro çalışmalarında*” şeklindedir. Eğitsel kulüp etkinlikleri kapsamında bir arada yapıldığı ifade edilen etkinlikler genel olarak “spor, temizlik, belirli gün ve haftalar ve tiyatro çalışmaları” olduğu görülmektedir. Burada ifade edilen çalışmaların okulun kendi içerisinde ve müfredata bağlı olarak yapılması gerekli olduğu etkinlikler olarak düşünüldüğünde eğitsel kulüp çalışmaları sırasında işbirliğinin yapılmadığı söylenebilir. Ayrıca, temalara ilişkin öğretmenler tarafından yukarıda belirtilen ifadeler incelendiğinde okul içerisinde yalnızca birkaç eğitsel kulübün aktif olduğu görülmektedir. Ancak, bu kulüplerin etkiliklerinin de belirli özel günler ve okulun genel işleyişi çerçevesinde yapılan çalışmalara sıkıştırıldığı söylenebilir. Koçinalı (2008: 178) yapmış olduğu araştırmada ulaştığı “eğitsel kulüp çalışmalarına katılımın sadece ilgili kulüp öğrencileri düzeyinde olması” eğitsel kulüp çalışmalarında diğer öğrenci grupları ve paydaşlarla işbirliği yapılmadığını göstermesi bakımından araştırmayı desteklemektedir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Yılı sonu yapılan değerlendirmelerde, eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyi hakkında neler söylersiniz?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 28) verilmiştir. Temalar ayrıntılı incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarının amacına ulaşma düzeyi ile ilgili belirttikleri ifadelerle ait temalar; *kısmen (%42)*, *ulaşma düzeyi çok zayıf (%26)*, *ulaşmıyor (%19)* ve *ulaşıyor (%11)* şeklindedir. Bu bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin çoğunluğu eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeylerinin çok düşük olduğunu ifade etmektedir. Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaştığını (%11) belirtmektedir. Bu temalar ayrıntılı incelendiğinde, *eğitsel*

kulüp çalışmalarının amacına ulaşamamasının ve yeterince etkili olmamasının nedenleri ile ilgili olarak öğretmenlerin belirttikleri ifadeler; “genellikle sınıfta yapılıyor, kulüp çalışmalarının olduğu hafta başka şeyler yapılıyor, sadece belirli gün ve haftalarda etkinlik yapılıyor, bazı kulüpler nispeten ulaşsa bile amacına ulaşmıyor, karşılaşılan güçlükler nedeniyle ulaşılamıyor, velilerden yeterince faydalanılmıyor, kulüpler doğru çalışmadığı için ve okulun fiziksel yapısı engel oluyor” şeklindedir. Bu bulgular doğrultusunda eğitsel kulüpler ile ilgili olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarından beklentilerin olduğu ancak bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin “çok zayıf” olduğu söylenebilir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinde gönüllü olarak katılım sağlayabilmeleri için neler yapıyorsunuz?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 29) verilmiştir. Temalar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüp etkinliklerine öğrencilerin gönüllü olarak katılımlarını sağlayabilmek amacıyla yaptıkları çalışmalar; *kulüplerin tanıtımı yapılıyor (%25), isteklerine göre kulüplere yerleştiriliyor (%21), ilgi çekici etkinlikler yapılmaya çalışılıyor (%18), zorunlu seçiliyor (%11), etkinliklere birlikte karar veriliyor ve isteklerine göre karar veriliyor (%7), istekler olursa gönüllü katılım oluyor ve seçim yapılıyor (%3)* şeklindedir. Bunlara ek olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı da “*hiçbir şey yapılmıyor*” şeklinde (%3) ifade kullanmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaptıkları bu çalışmalardan; kulüplerin tanıtılması, ilgi ve isteklerine göre yerleştirilmesi ve etkinliklere birlikte karar verilmesi temalarının öğrencilerin eğitsel kulüplere katılımını teşvik edebileceği düşünülmektedir (MEB, 2005). Bu temalar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık %70’inin öğrencilerin katılımlarını teşvik edebilecek çalışmalar yaptığı söylenebilir. Bu temaların dışında kalan; zorunlu seçilme, seçim yapılması ve hiçbir şey yapılmaması gibi durumlarda öğrencilerin, yapılacak olan eğitsel kulüp çalışmalarına aktif olarak gönüllü katılımlarını sağlamanın zor olacağı söylenebilir. Ekmekçi (2006: 58) yapmış olduğu araştırmada ulaşmış olduğu “eğitsel kulüp etkinliklerinde öğrencilerin kişisel ilgi ve istekleri ile çevre koşullarının yeterince göz önünde bulundurulmadığı” sonucu bu araştırmada ulaşılan sonuçları desteklemektedir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan “*Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden nasıl faydalanıyorsunuz?*” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri

kodlanarak temalar halinde verilmiştir (Tablo 30). Temalar incelendiğinde eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğrencilerin ailelerinden faydalanma şekillerine ilişkin temalar; *“gezi yapılacağı zaman izin alınıyor (%9); okula davet edilip görev veriliyor ve ailelerin katılımı kâğıt üzerinde kalıyor (%6); aileler bilgi sahibi değil, konuyla ilgili meslek ya da ilgileri varsa yardım alınıyor, ailelerin fikirleri alınıyor, gönüllü veliler belirleniyor, ailelerin katılımı zayıf, kaynak temini gerektiğinde faydalanıyoruz, ailelerle işbirliği yapılıyor ve yardım istemiyoruz (%3)* şeklindedir. Bunlara ek olarak araştırmaya katılan öğretmenlerden büyük bir kısmının ise faydalanamıyoruz (%53) şeklinde ifade kullandıkları görülmektedir. Bu temalar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak %96’sının öğrencilerin velilerinden aktif olarak faydalanamadıkları görülmektedir. Buradan öğrenci velileri ile ilgili olarak ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik ilgilerinin olmadığı söylenebilir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen anketinde yer alan *“Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılırdı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?”* maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde verilmiştir (Tablo 31). Bu temalar incelendiğinde öğretmenlerin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp faaliyetlerine ilişkin önerileri; *kulüpler arası çalışmalar yapılmalı (%12); toplu etkinlik alanı olmalı ve kulüpler işlevsel olmalı (%9); kulüp etkinlikleri daha sık yapılmalı ve teknik donanım imkânları artırılmalı (%7); öğrenciler gönüllü seçilmeli, birinci ve ikinci kademe öğrencileri ayrılmalı, güncel ve ilgi çekici kulüpler kurumsal, sınıf mevcutları azaltılmalı ve okullar arası etkinlikler olmalı (%5); kulübe düşen öğretmen sayısı artırılmalı, kulüp sayısı azaltılmalı, kulüpler dersin devamı olmalı, her sınıf ayrı kulüp çalışması yapmalı, ikinci bir iş (angarya) olarak görülmemeli, kulüp çalışma planları daha net olmalı, kılavuz kaynaklar/etkinlikler olmalı, planlama yetişmiş uzmanlarca yapılmalı, farklı meslek gruplarından yararlanılmalı, çalışmalara kamu kurumlarından fon ayrılmalı, maddi sıkıntılar giderilmeli, kulüplere uygun çalışma alanları olmalı ve kulüp etkinlikleri için ayrılan zaman artırılmalı (%2)* şeklindedir. Bu temalar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin hem çalışmalar esnasında karşılaştıkları sorunlar hem de yapmayı amaçladıkları çalışmalara engel olan durumlar da ortaya çıkmaktadır (Tablo 25). Araştırmaya katılan öğretmenlerin ortaya koydukları bu öneriler ile eğitsel kulüp çalışmalarının daha aktif, işlevsel, etkili ve öğrencilerin ilgilerini çekici hale getirmek istedikleri söylenebilir.

5.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi Olan İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiği ile İlgili Yönetici Görüşleri Bulgularının İncelenmesi

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici anketinde yer alan “Okul içerisinde eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için neler yapıyorsunuz?” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 32) verilmiştir. Temalar incelendiğinde ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla yaptıkları çalışmalara ilişkin temalar; *okul paydaşları ile iletişim kuruluyor (%23)*; *çalışmalar denetleniyor (%17)*; *plan yapılıyor, öğrenciler ilgi ve isteklerine göre yönlendiriliyor ve gündemdeki önemli günlerle ilgili etkinlikler yapılıyor (%12)*; *çalışmalar motive ediliyor, okulun fiziki ortamı iyileştirilmeye çalışılıyor, çalışmalar plan doğrultusunda bir sınıfta yapılıyor ve kaynakların temin edilmesine yardım ediliyor (%6)* şeklindedir. Buradan elde edilen bulgulara ve oluşturulan temalara göre araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan okul yöneticileri kendi okulları içerisinde yapılan eğitsel kulüp çalışmalarını desteklemeye çalıştıkları söylenebilir. Bu durum öğretmenlerin okul yöneticilerinin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerini desteklemektedir (Tablo 23).

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici anketinde yer alan “Sosyal etkinliklerin daha verimli geçmesi amacıyla okul paydaşlarından nasıl faydalanıyorsunuz?” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 33) verilmiştir. Temalar incelendiğinde okul yöneticilerinin eğitsel kulüp çalışmalarıyla ilgili olarak okul paydaşlarından faydalanma durumlarına ilişki temalar; *faydalanamıyoruz ve maddi boyutta faydalanılıyor (%30)*; *öğretmenlere veli ziyaretleri yaptırılıyor, bölgeye uygun etkinlikler yapılıyor, gönüllü veliler tespit ediliyor ve çalışmalarla ilgili paydaşların görüşleri alınıyor (%10)* şeklindedir. Temalar ayrıntılı incelendiğinde okul yöneticilerinin önemli bir kısmının (%30) eğitsel kulüp etkinlikleriyle ilgili olarak okul paydaşlarından faydalanamadıklarını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak okul yöneticilerinin ifadelerinden eğitsel kulüplerle ilgili olarak okul paydaşlarından faydalanma durumlarının çok düşük ve sınırlı olduğu (maddi boyutta ve görülerin alınması) söylenebilir. Yukarıda ifade edilen temalardan elde edilen bulgular doğrultusunda okul yöneticileri okul paydaşlarının eğitsel kulüplere ilişkin yaklaşım ve tutumlarından yeterince memnun olmadıkları söylenebilir.

Eğitsel kulüp Etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici anketinde yer alan “Eğitsel kulüp çalışmalarında ne tür sorunlar meydana gelmekte ve siz bu sorunların çözülebilmesi için neler yapmaktasınız?” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 34) verilmiştir. Temalar incelendiğinde ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara ürettikleri çözümlere ilişkin temalar; *velilerin katılımının yetersiz olması (%19); öğretmenler aktif destek vermiyorlar, farklı yaşlardaki öğrencilerin aynı sınıfta olması, her öğrencinin en az bir kulübe girme zorunluluğu, kulüp etkinlikleri için alan yetersiz ve kulüp etkinliklerine ayrılan zaman yetersiz (%9); uygulayıcılar bu kulüplerin faydalı olduğuna inanmıyorlar, her kulüp aktif değil, öğrenciler istemedikleri kulüplere yerleştiriliyor, etkinlikleri kağıt üzerinde yapılmış gösteriyoruz, çalışmalar ikinci bir iş (angarya) olarak görülüyor, sorumluluk duygusu yetersiz ve veliler bilgilendiriliyor (%5)* şeklindedir. Temalar incelendiğinde araştırmaya katılan okul yöneticilerin karşılaştıkları sorunlar genel olarak okul paydaşlarından yeterince faydalanılamaması, eğitsel kulüpler için alanın yetersiz olması ve kulüp etkinliklerine ayrılan zamanın yetersiz olması gibi sorunlardır. Bu temalar incelendiğinde karşılaşılan sorunların, öğretmen anketinde yer alan “Eğitsel kulüpleri çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” maddesine araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri yanıtlarla benzer oldukları (Tablo 27) görülmektedir. Ancak, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin eğitsel kulüplerin uygulayıcıları olan öğretmenlerle ilgili belirttikleri bir sorun da “öğretmenlerin eğitsel kulüplerin faydalı olduğuna inanmıyorlar” şeklindedir. Koçinalı (2008: 177) yapmış olduğu araştırmada ulaşmış olduğu “öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilgisiz olması, bu çalışmaların formalite olarak yapılması, öğrenci katılımının yetersiz olması ve çalışmalara ayrılan zamanın yetersizliği” sonuçları bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin yönetici anketinde yer alan “Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılırdı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?” maddesine verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri kodlanarak temalar halinde (Tablo 35) verilmiştir. Temalar incelendiğinde ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yöneticilerin eğitsel kulüp çalışmalarının daha etkili hale getirilmesi amacıyla oraya koydukları önerilere ilişkin temalar; *üniversite ve kurumlar tarafından desteklenmeli (%27); eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin anlatılması gerekli (%13); maddi sıkıntılar giderilmeli,*

öğrencilere sorumluluk verilmeli, öğrenciler ilgi alanlarına göre yönlendirilmeli, imkânlar iyileştirilmeli, eğitimin bir parçası olarak görülmesi sağlanmalı, formalite olarak yapılmamalı, ikinci bir iş olarak görülmemeli, kulüplere özel bütçe ve kaynak ayrılmalı ve bu etkinlikler için personel yetiştirilmeli (%7) şeklindedir. Okul yöneticilerinin eğitsel kulüpleri etkililiğinin artırılması ile ilgili olarak ortaya koydukları ve en yüksek oranda belirtilen tema eğitsel kulüp çalışmalarının “üniversite ve kurumlar tarafından desteklenmeli” olarak görülmektedir. Yine yöneticilerin belirtmiş oldukları önerilere ilişkin temalar “kulüp etkinliklerinin etkililiğinin artırılması, maddi sıkıntıların giderilmesi, öğrencilerin ilgi alanlarına göre seçilmesi gerektiği, formalite olarak yapılmamalı ve ikinci bir iş (angarya) olarak görülmemeli” noktalarında benzerlik göstermektedir (Tablo 31). İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin eğitsel kulüp etkinliklerine ilişkin ortaya koydukları öneriler doğrultusunda, bu tür çalışmaların daha aktif, etkili, işlevsel, hem uygulayıcıların hem de öğrencilerin ilgilerini çekmesi konusunda istekli oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar alt problemlerle ilgili başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

6.1.1. İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri İle İlgili Sonuçlar;

- İlköğretim okullarında kurulan eğitsel kulüpler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ile çevre koşulları dikkate alınarak oluşturulmaktadır. Bu nedenle köy ilköğretim okulları ile şehir merkezindeki ilköğretim okulları karşılaştırıldığında iki grup arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu durum ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarından öğrencilerin memnuniyetleri arasında farkın olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Buradan, şehir merkezindeki ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin beklentilerinin köydeki ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilere oranla daha az karşılandığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

- İlköğretim okullarında okumakta olan öğrenciler sınıf seviyesi değişkenine göre analiz edildiğinde öğrencilerin eğitsel kulüplere ilişkin görüşlerinin farklılaştığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça eğitsel kulüplerden memnuniyetlerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin eğitsel kulüp çalışmalarını farklı sınıf seviyeleri ile bir arada yürüttükleri düşünüldüğünde, sınıf seviyeleri farklılaştıkça eğitsel kulüplere ilişkin beklentilerinin de farklılaştığı sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin eğitsel kulüplerde farklı ve çeşitli etkinliklerle çalışması gerektiği bir problem olarak ortaya çıkmıştır.

- İlköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin görüşlerinde tam gün öğrenim gören öğrencilerle ikili öğrenim gören öğrenciler arasında tam gün öğrenim gören öğrenciler lehine

anlamli faklılık çıkmıştır. Buradan, tam gün öğrenim gören öğrencilerin eğitsel kulüp çalışmalarından daha memnun oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuca ulaşmada, öğrencilerin tam gün ve ikili ğretim olmak üzere öğrenim süresi dikkate alındığında, tam gün öğrenim gören öğrencilerin eğitsel kulüp çalışmalarına ayırdıkları zamanın fazla olması, ğretmenlerinin daha fazla ilgilenme fırsatının olması ve öğrencilerin kendilerine ayırabilecekleri uygun alan ve zamanın olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

- İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının kız ve erkek öğrenciler olarak cinsiyet değişkenine göre analiz edildiğinde iki grup arasında eğitsel kulüp uygulamalarına yönelik görüşlerde farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre, eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik görüşlerin öğrencilerin cinsiyetlerine göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.2. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin ğretmen görüşleri ile ilgili sonuçlar;

- Öğretmenlere, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp etkinliklerini okul yöneticilerinin destekleyip desteklemediği sorulduğunda, ğretmelerin büyük bir kısmının yaptıkları çalışmalarla ilgili olarak okul yöneticileri tarafından desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca bağlı olarak, eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak okul yöneticilerinin öğretmenleri destekleme şekillerinin yapılanlara itiraz etmeme, geziler için araç temin etme ve kulüplerle ilgili olarak öğretmenlerin görevlendirilmesi şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- İlköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitsel kulüp çalışmalarının okul dışında gerçekleştirilme durumları öğretmenlere sorulduğunda; öğretmenlerin büyük bir kısmının çalışmalarını okul dışında gerçekleştirmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. alışmalarını okul dışında gerçekleştirebildiğini ifade eden öğretmenlerin ise bayram hazırlıkları yapılırken ve ağaçlandırma gibi çalışmaları okul dışında yapabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin eğitsel kulüp uygulamalarına yönelik çalışmalarını okul dışında yapamamalarının nedenlerinin ise; ğrenci sayısının fazla olması, farklı seviyelerdeki öğrencilerin bir arada

olması, öğrencilerin taşınmalı olması ve okul dışına çıkmanın sorun olması gibi problemler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitsel kulüpler ile karşılaştıkları sorunların; farklı yaşlardaki öğrencilere aynı ortamda hitap etmek, öğrenci sayısının fazla olması, okul imkânlarının yetersiz olması, eğitsel kulüp çalışmalarını yapacakları alanın kulüp çalışmalarına uygun olmaması, kulüp çalışmaları için ayrılan zamanın yetersiz olması ve bu tür çalışmaların okul paydaşları tarafından önemsenmeyişi gibi sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ifadelerinden eğitsel kulüp çalışmalarında karşılaşılan önemli sorunlardan birinin de öğrencilerin ilgisizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre eğitsel kulüp uygulamaları ile ilgili olarak öğrencilerin ilgi ve seviyelerine hitap etmediği sonucuna ulaşılabilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüpleri oluştururken dikkate aldıkları etkenlerin; öğrencilerin ilgi ve istekleri, okul ve çevrenin ihtiyaçları, idarenin isteği, kulübün işlevsel olması ve öğretmen sayısı gibi faktörler olduğu görülmektedir. Buradan, eğitsel kulüpleri oluştururken öğrencilerin ilgi ve istekleri ile çevre şartlarının dikkate alınması gerektiği düşünüldüğünde, öğretmenlerin farklı faktörlerden etkilendikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

- İlköğretim okullarında oluşturulan eğitsel kulüpler arasında işbirliği yapılıp yapılmadığına ilişkin araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmının eğitsel kulüpler arasında işbirliği yapılmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Eğitsel kulüpler arasında işbirliği yapıldığını ifade eden öğretmenlerin ifadelerinden temizlik yapılırken, trafik ve Kızılay haftası ve belirli gün ve haftalarda yapılan etkinlikler olduğu görülmektedir. Bu tür etkinliklerin öğretim programı genel kapsamında yapıldığı düşünüldüğünde eğitsel kulüp çalışmaları esnasında kulüpler arasında işbirliğinin yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin, ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyleri ile ilgili olarak belirttikleri

ifadelerden eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Eğitsel kulüp çalışmalarının amacına ulaşamaması ile ilgili olarak; çalışmaların genellikle sınıfta yapılması, çalışmalara ayrılan zamanın yetersiz oluşu, eğitsel kulüp çalışmaları yapılacağı zamanlar farklı etkinliklerin yapılması ve farklı güçlüklerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerine gönüllü katılımlarının sağlanabilmesi amacıyla; öğrencilerin isteklerinin dikkate alındığı, ilgi çekici etkinlikler yapılmaya çalışıldığı, öğrencilerin kulüplere zorunlu olarak seçildikleri ve etkinliklere birlikte karar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden faydalanma durumları incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir kısmının öğrencilerin ailelerinden hiçbir şekilde faydalanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ailelerinden faydalandığını ifade eden öğretmenlerin ise maddi açıdan ve yapılacak etkinliklerle ilgili olarak velilerin görüşlerinin alınması şeklinde olduğu görülmektedir. Buradan çıkan sonuca göre eğitsel kulüp etkinlikleri genel olarak düşünüldüğünde öğretmenlerin, öğrencilerin ailelerinden faydalanamadıkları ve velilerin bu tür çalışmalara aktif olarak katılmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

- İlköğretim okullarında görev yapan ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmalarının daha etkin hale getirilmesi ile ilgili olarak getirilen öneriler incelendiğinde; eğitsel kulüplerin çalışmaları esnasında birbirleriyle etkileşim içerisinde olmaları gerektiği, eğitsel kulüplerin kulüp çalışmalarına uygun olacak şekilde alanlara ihtiyacı olduğu, oluşturulması amaçlanan kulüplerin güncel ve öğrencilerin ilgilerini çekecek türden çalışmalar yapacak olması gerektiği, kulüp çalışmaları için ayrılan mevcut zamanın yeterli olmadığı, farklı meslek gruplarından faydalanılması gerektiği, maddi sıkıntılardan dolayı birçok çalışmanın yapılamadığı için maddi desteğe ihtiyaçlarının olduğu ve ilgi düzeyleri birbirine yakın olan öğrencilerin aynı kulübe yerleştirilmesi bu amaçla farklı sınıf seviyelerinde olan öğrencilerin birbirinden ayrılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada ulaşılan bu sonuç Şahin (1995) ve Gündüz'ün (1997)

yaptıkları çalışmalarda ulaştıkları “maddi desteğin yetersizliği, araç-gereçleri olmayışı, yeterli zamanın ayrılamaması okulun fiziki yapısından kaynaklanan sıkıntılar vb.” gibi sonuçlar tarafından desteklenmektedir.

6.1.3. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin veli görüşleri ile ilgili sonuçlar;

- Yapılan araştırma sonucunda okulun konumu bakımından köyde veya şehir merkezinde olmasının velilerin bu çalışmalara yönelik görüşleri etkilemediği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, şehir merkezi veya köy ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin velilerinin eğitsel kulüp çalışmalarından beklentilerinin ve beklentilerin karşılanması ile ilgili olarak memnuniyet düzeylerinin birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak, bu sonuç doğrultusunda velilerin eğitsel kulüplere ilişkin memnuniyetlerinin çok iyi veya çok kötü olması ile ilgili herhangi bir sonuç ortaya çıkmamaktadır.

- İlköğretim okullarında okumakta olan öğrenci velilerinin eğitsel kulüplere ilişkin görüşleri velilerin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılmış ve sonuçta gruplar arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, araştırma bulguları doğrultusunda velilerin eğitim düzeyi arttıkça eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin ilgilerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

- İlköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin velilerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik görüşlerinde anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yine araştırma bulguları doğrultusunda velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik ilgilerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla, sosyo-ekonomik düzeyi farklı olan velilerin eğitsel kulüp çalışmalarından beklentilerinin de farklı olduğu veya velilerin eğitsel kulüp çalışmalarından aynı oranda memnun olmadıkları söylenebilir.

- Eğitsel kulüp çalışmalarının etkililiği ile ilgili olarak ilköğretim okullarında okumakta olan öğrencilerin velilerinin görüşlerinde cinsiyete bağlı olarak farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, cinsiyet değişkeni

bakımından eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik görüşlerin erkek ve bayan veliler arasında benzer olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, erkek ve bayan velilerin bu tür çalışmalara ilişkin görüşlerinin de benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılabilir.

6.1.4. İlköğretim okullarındaki eğitsel kulüp uygulamalarının etkililiğine ilişkin yönetici görüşleri ile ilgili sonuçlar;

- Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan okul yöneticilerinin eğitsel kulüplerin hedeflenen amaçlara ulaşabilmesi amacıyla; çalışmaları denetledikleri, gündemdeki önemli günlerle ilgili etkinlikler yaptıkları, kaynakların temin edilmesine yardım ettikleri ve okulun fiziki ortamının iyileştirilmesine çalıştıkları sonuçlarına ulaşmıştır.

- Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan okul yöneticilerinin belirttikleri ifadeler doğrultusunda, yöneticilerin büyük bir kısmının okul paydaşlarından faydalanamadıkları; faydalandığını ifade eden yöneticilerin ise gönüllü velilerin tespit edilmesi ve velilerden görüş alınması şeklinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak, bu faydalanma şekilleri eğitsel kulüp çalışmaları açısından oldukça yetersiz ve paydaşlardan sadece veli boyutuyla sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla eğitsel kulüp çalışmaları genel olarak düşünüldüğünde okul yöneticilerinin okul paydaşlarından faydalanamadıkları sonucuna ulaşılabilir.

- Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yöneticilerden elde edilen bulgular doğrultusunda, eğitsel kulüp çalışmalarında karşılaştıkları problemlerin; farklı seviyelerdeki öğrencilerin bir arada bulunması, kulüp çalışmalarına ayrılan zamanın yetersiz olması, kulüp etkinlikleri için yeterli alanın olmaması, uygulayıcıların kulüp çalışmalarının faydalı olduğuna inanmamaları, etkinliklerin kağıt üzerinde kalması, öğrencilerin istemedikleri kulüplere yerleştirilmesi, sorumluluk duygusunun olmaması ve kulüplerin aktif olmaması gibi problemler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla, okul yöneticilerinin eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak birçok sorunla karşılaştıkları ve bu sorunları çözebilmek amacıyla velilerin bilgilendirilmesi dışında etkili çözümler üretmedikleri sonucuna ulaşmıştır.

- İlköğretim okullarında görev yapmakta olan okul yöneticilerinin eğitsel kulüp çalışmalarının daha etkin olması amacıyla öneriler getirmeleri istenmiştir. Bu önerilere bağlı olarak; maddi sıkıntıların giderilmesi gerektiği, öğrencilerin ilgi alanlarına göre yönlendirilmesi gerektiği, çalışmaların formalite olarak yapılmaması gerektiği, kulüp çalışmalarına ek kaynak ve bütçe ayrılması gerektiği, imkânların iyileştirilmesi ve bu çalışmalar için uzman personel yetiştirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları “genel olarak” incelendiğinde ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak birçok sorunla karşılaşılmaktadır. Bu sorunlar genel olarak zamanın yetmemesi, çevre koşullarının bu tür çalışmalara elverişsiz olması, maddi-fiziksel imkânların yetersiz olması, eğitim paydaşları arasındaki iletişim kopukluğu, etkinliklerin öneminin yeterince anlaşılmamış olması, sınıfların kalabalık olması ve öğrencilerin ilgisini karşılayacak çalışmaların yapılmaması gibi önemli sorunlardır. Ayrıca, araştırma bulgularına göre eğitimin paydaşları olan öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticilerin; kırsalda veya şehir merkezinde olmaları ve sosyo ekonomik düzeyleri arasındaki farklılıklar eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik beklentileri önemli oranda etkilemektedir. Bunlara ek olarak araştırmanın bir parçası olarak, katılımcılar tarafından çözüm önerisi olabilecek bazı öneriler getirilmiştir. Bunlar ise genel olarak eğitimin sadece okulların bir sorunu olarak algılanmaması gerektiği bunun yanında tüm kurum ve kuruluşların bu çalışmalara destek sağlaması gerektiği getirilen önerilerden biridir. Ayrıca, eğitsel kulüp çalışmalarının öneminin eğitimin paydaşlarına anlatılması, yapılacak olan projelerle paydaşların aktif hale getirilmesi gerekmektedir. Eğitsel kulüp çalışmalarına yönelik olarak okulların fiziki şartları düzenlenmeli ve bu tür sosyal içerikli aynı zamanda eğitsel olan çalışmalar okul sınırları ile sınırlandırılmaması gerekmektedir.

6.2. Öneriler

Araştırmaya ilişkin uygulama süreci, literatür araştırması, bulgular ve sonuçlara dayanılarak; uygulamaya ve araştırmaya dönük aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

6.2.1. Yapılabilecek Uygulamalara Yönelik Öneriler

6.2.1.1. Kısa ve Orta Vadeli Uygulama Önerileri

- 1- Eğitsel kulüp çalışmaları kendi doğasına uygun olarak yapıldığında öğrencilerin bir bütün olarak gelişimini saylayan etkinliklerdir. İlköğretim okullarında yapılmakta olan bu kulüp çalışmalarının daha etkin hale getirilmesi amacıyla eğitimin paydaşları ile etkin bir şekilde çalışılmalıdır. Bu amaçla bilgilendirme toplantıları yapılarak eğitim paydaşlarına alanında uzman kişiler tarafından seminerler düzenlenebilir.
- 2- Eğitsel kulüpler oluşturulurken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına öncelik verilerek kulüpleri öğrencilerin oluşturulmaları sağlanmalı ve yapılacak etkinliklere öğrencilerin karar vermeleri sağlanmalıdır. Burada öğretmenin üstlendiği rol rehberlik yapmak ve öğrencilere yol göstermek olmalıdır.
- 3- Eğitsel kulüpler kurulurken işlevsel olması amaçlanmalı, buna bağlı olarak çevre ve okulun ihtiyaçları kulüp etkinlikleri kapsamında olmalıdır.
- 4- Eğitsel kulüp çalışmaları sadece okul içerisindeki uygulamalarla sınırlı kalmamalı, okul dışında uygulamalar ve eğitsel çalışmalar yapılması amaçlanmalıdır.
- 5- Eğitsel kulüp etkinlikleri öğrencilerin hem eğlendiği hem de öğrendiği çalışmalardır. Bu nedenle eğitsel kulüp çalışmaları sadece öğretim faaliyetleri içeren etkinlikleri değil, hayatın kendisini yansıtacak çalışmaları içermelidir. Dolayısıyla, eğitsel kulüp çalışmaları öğrencileri hayata hazırlamalı ve günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumları yansıtmalıdır.
- 6- Eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin planlar yapılırken okul dışında yapılabilecek etkinlikler de dikkate alındığında eğitsel kulüp çalışmalarına ayrılan zaman ders saati olarak değil bir etkinlik çalışması olarak görülecek ve bu etkinliklere ayrılan zaman daha da artacaktır. Buna bağlı olarak eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak hem okul içi hem de okul dışı çalışmalar yapılmalıdır.

6.2.1.2. Uzun Süreli Uygulama Önerileri

- 1- Eğitim programları hazırlanırken, ders etkinliklerini kapsayan formal eğitim dışında, informal öğrenmeleri de sağlayan örtük program çalışmaları dikkate alınmalı ve bu tür çalışmalar için planlama yapılarak bir okul kültürü oluşturulmalıdır.
- 2- Eğitsel kulüp çalışmaları ile ilgili olarak yurt içinde yapılmakta olan etkili örnek uygulamaların yaygınlaştırılması sağlanmalı ve buna ek olarak yurt dışında eğitsel kulüp çalışmaları, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme şekilleri vb. etkinliklerin ülkemiz koşullarında değerlendirilerek bu etkinliklerin uygulanması için projeler yapılmalıdır.
- 3- Millî Eğitim Bakanlığı'nın desteğiyle, eğitsel kulüp çalışmaları için çevrede yer alan kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin yapılması sağlanmalı ve bu çalışmalarda kullanılmak amacıyla bütçe ayrılmalıdır.
- 4- Millî Eğitim Bakanlığı, eğitsel kulüp çalışmaları ve bu kapsamda yapılabilecek çalışmaların daha sağlıklı ve etkin yapılabilmesi için, çalışmalara ayrılan zamanın yapılacak olan çalışma türüne göre yeterli olmasını sağlamalıdır.

6.2.2. Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- 1- Eğitsel kulüp çalışmalarının daha etkin hale getirilmesi amacıyla öğrencilerin ilgi ve isteklerinin hangi kulüp çalışmalarına daha yatkın olduğu araştırılarak okullarda kurulacak kulüplerin bu istekler doğrultusunda kurulması sağlanabilir.
- 2- Yurt dışında yapılan eğitsel kulüp çalışmaları, koçluk sistemleri (eğitim koçluğu) vb. çalışmaların etkililiği ile ülkemizde yapılan çalışmaların etkililiği karşılaştırılarak uygulamalar arasındaki ilişkiler ortaya konulabilir.
- 3- Eğitsel kulüp çalışmalarında karşılaşılan problem durumlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin de uygulayıcıların kendilerinden alınması amacıyla nitel araştırmalar ve bu kapsamda projeler yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Akar, N. (2006). *Ortaöğretim Kurumlarında Karşılaşılan Disiplin Sorunları ve Eğitim Yöneticilerinin Çözüm Yaklaşımları (Denizli İli Örneği)*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri ABD, Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
2. Alkan, T. (2005). *Değişen Toplumsal Yapı ve Eğitim. Yaşam Boyu Öğrenme*, (52-69), (Haz: Fevziye Sayılan-Ahmet Yıldız), Ankara, Pegem A Yayıncılık.
3. Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu: , Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, 5. Baskı, Sakarya.
4. Are Extracurricular activities important, (2010). 21.11.2010 tarihinde <http://middleearthnj.wordpress.com/2010/02/27/are-extracurricular-activities-important/> adresinden alınmıştır.
5. Anderson, T. (2002). *Revealing The Hidden Curriculum of E-Learning, Current Perspectives in Applied Information Technologies, Volume I: Distance Learning*, Greenwich, CT: Information Age Publishing.
6. Arslantaş, Ö. (1989). *İlkokullarda Eğitici Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlükler*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
7. Aslan, N., Arslan Cansever, B. (2009). Effects of Family Socio-Demographic Characteristics on Child Participation In Social Activities At School: A Comparative Study Between Turkey and The Netherlands, *Eğitimde Kuram ve Uygulama Journal of Theory and Practice In Education*, 5 (2), 210 – 226.
8. Babadoğan, C. (ty). Ev Ödevlerinin Eğitim Programındaki Yeri, 15.05.2011 tarihinde <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/508/6230.pdf>, adresinden alınmıştır.
9. Barutçugil, İ. (2002). *Eğitim Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitiminin Eğitimi*, Kariyer Yayıncılık, İstanbul.
10. Başaran, İ. E. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ekinoks Yayıncılık, Ankara.
11. Blomfield, C. ve Barber, B. (2010). Australian Adolescents' Extracurricular Activities Participation and Positive Development: is The Relationship Mediated By Peer Attributes, *Australian Journal of Educational ve Developmental Psychology*, Vol: 10, pp: 114-128.
12. Böke, K. (Ed.), (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Alfa Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.

13. Brinegar, H. (1955). Pupil Attitudes Toward Extra – Class Activities, *The*
14. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma yöntemleri*, Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı.
15. Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi Yayıncılık, 13. Baskı.
16. Brown, R. (ty). *Extracurricular Activity: How Does Participation Encourage Positive Youth Development*, University of Nevada.
17. Bryman, A. (1989). *Research Methods and Organization Studies*, Contemporary Social Research Series (General Ed. Martin Bulmer).
18. Canbay, A. (2007). İlköğretim Okullarında Sosyal Etkinlikler ve Müzik Kulübünün Önemi, *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı. 174.
19. Cohen, L ve Manion, L ve Marrison, K. (2007). *Research Methods in Education*, Taylor – Francis e-Library, Sixth Edition.
20. Cruickshank, D. R. ve Jenkins, D. B. ve Metcalf, K. K. (2009). *The Act of Teaching*, McGraw-Hill Companies International Edition, Fifth Edition
21. Curwin, R ve Mendler, A. (2007). Six Strategies For Helping Youth Move From Rage To Responsibility, *-The International Child and youth care Network- CYC-Online, Issue: 4.*
22. Cushman, V. W. (1937). Extra – Curricular Activities, *The American Journal of Nursing*, Vol. 37, No. 3.
23. Çakıroğlu, H. (1998). “*Reaksiyon; Beden Eğitimi Dersi ve Diğer Dersler Açısından Okullarda Ders Dışı Faaliyetlerin Durumu Eğitsel Kollar ve Fonksiyonları*”, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul.
24. Çelik, V. (2011). *Eğitimsel Liderlik*, Pegem Akademi Yayıncılık, 5. Baskı.
25. Çelikten M. (2004). İdeal Bir Okul Müdürü Portresi, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 21, Sayfa: 195–204.
26. Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, Sayı. 19.
27. Çetin, M. (1998). *Eğitim Yönetimi Açısından İlköğretim Okullarında Takım Çalışması*, Alfa Yayıncılık, İstanbul.
28. Demirel, Ö. (1996). *Karşılaştırmalı Eğitim*, USEM Yayınları, Ankara

29. Denizel Güven, E. (2005). Eğitim Üzerine Yenilenen Eleştiriler, *Alternatif Öneriler, başkent üniversitesi, iktisadi ve idari bilimler fakültesi, eleştirel – yaratıcı düşünme ve davranış araştırmaları laboratuvarı (PİVOLKA), Yıl:4, Sayı: 17.*
30. Dewey, J. (Ed. Joseph Ratner) (2010). *Günümüzde Eğitim*, (Çev. Bahri Ata, Talip Öztürk) Pegem Akademi yayıncılık, Ankara, (Orijinal Basım (1970) Education Today).
31. Duruhan, K ve Demir: (2005). Resmi ve Özel ilköğretim okullarındaki eğitici kol çalışmalarının amaçlarına ulama düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri (Kayseri İli Örneklemi), *Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, 2005/2.*
32. Eccles, J. S. (2003). Extracurricular Activities and Adolescent Development, *Journal of Social Issues, Vol: 59, No: 4, 865 – 889.*
33. Eğitim Danışmanlık Merkezi (2010). Öğrenci Koçluk Sistemi, http://www.gonuldostlari.com.tr/index.php?option=com_contentveview=articleveid=23veItemid=21 adresinden 31.03.2011 tarihinde alınmıştır.
34. Ekiz, D. (2004). “Eğitim Dünyasının Nitel Araştırma Paradigmasıyla İncelenmesi: Doğal ya da Yapay”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 415-439.*
35. Ekiz, D. (Ed) (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemler*, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
36. Ekmekçi, A. (2006). İlköğretim Okulları 1. Kademe Eğitimci Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D., Yüksek Lisans Tezi.
37. Erden, M. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Alkım Yayınevi.
38. Eren Yavuz, K. (2005). *Yeniden Yapılanan Sınıflar İçin Aktif Öğrenme Yöntemleri*, Ceceli Yayınları, Eğitim Dizisi-9.
39. Erginer, E. (2000). Öğretimi Planlama Uygulama ve Değerlendirme, Anı Yayıncılık Ankara.
40. Erickson, R. J. (1966). The Sponsorship of Extracurricular Activities in Southern Desegregated High Schools, *US Department Of Health, Education ve Welfare Office Of Education.*
41. Ernst, H. and Colthorpe, K. (2008). Instructional Design and Assesment-Expanding Valuntary Active-learning Opportunities for Pharmacy Students in a Respiratory Physiology Module, *American Journal of Pharmaceutical Education, 72 (2), Article 28.*

42. Eroğlu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki Sosyal Kulüp Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Elmadağ İlçesi Örneği)*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftişı Planlaması ve Ekonomisi B.D., Yüksek Lisans Tezi.

43. Extra Curricular Activities can be a help when looking for a job. 21.11.2010 tarihinde "<http://www.cvtips.com/job-search/extra-curricular-activities-can-be-a-help-when-looking-for-a-job.html>" adresinden alınmıştır.

44. Fujita, K. (2010). The effect of extracurricular activities on the academic performance of junior high students, <http://www.kon.org/urc/v5/fujita.html> adresinden 07.12.2010 tarihinde alınmıştır.

45. Gelen, İ. (1999). İlköğretim Okulları 4. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Düşünme Becerilerini Kazandırma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi, *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, Adana.

46. Gelen, İ. (2008). The Dimension of Thinking And Their Place In Informal Learning, *Conferences of "Establishing A Collective Understanding And Raising Awareness On İnformal Larning İn Turkey İn The Context Of Lifelong Learning Through Multi-Stake Consultation Processes" Project, The Proceedings Book*.

47. George, D. (1996). *Gifted Education, Identification and Proovision*, London, David Fulton Publishers.

48. Get Them Hooked: The Benefits of Extracurricular Activities in Middle School. (2009). (b. t.) 21.11.2010 tarihinde "[the phoenix falls.wordpress.com/.../get-them-hooked-the-benefits-of-extracurricular-activities-in-middle-school/](http://thephoenixfalls.wordpress.com/.../get-them-hooked-the-benefits-of-extracurricular-activities-in-middle-school/) -" adresinden alınmıştır.

49. Golafshani, N. (2003). Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research, *The Qualitative Report*, Vol: 8, No: 4.

50. Gordon, T. (2010). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, 3. Baskı, (S. Karakale, Çev.). İstanbul: Profil Yayıncılık, (Orijinal Basım Tarihi 2003).

51. Gökalp, H. (2007). *Gençliğin Boş Zamanlarını Değerlendirmesinde Spor Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi (Tunceli İli Örneği)*, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.

52. Gündüz, H. (1997). "Eğitici Kol Çalışmalarının Etkililiği İle İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşleri", Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

53. Hafferty, F. W. (1998). Beyond Curriculum Reform: Confronting Medicine's
54. Hern, M. (2008). *Alternatif Eğitim*, (Çev. Eylem Çağdaş Babaoğlu) Kalkedon Yayıncılık, İstanbul.
55. Hidden Curriculum, Academic Medicine, Vol: 23, No:4.
56. Kaf Hasırcı, Ö. (2005). İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Görsel Öğrenme Stiline Göre Düzenlenen Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Kalıcılığına Etkisi, *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Adana*.
57. Kant, İ., Schopenhauer, A., Heidegger, M. (2009). *Düşüncenin Çağrısı*. (A. Aydoğan, Çeviren ve Yayına Hazırlayan), SAY Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.
58. *Eğitim Üzerine*, Toplu Eserleri – 1, (A. Aydoğan, Çeviren), SAY Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.
59. Karadağ, E. ve Öney, A. (2006). İlköğretim Birinci Kademedeki Portfolyo Dosyalarının Değerlendirme Aracı Olarak Kullanılabilirliği, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt: 7, Sayı: 2*.
60. Kemertaş, İ. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, Birsan Yayınevi, İstanbul.
61. Kentli, F. D. (2009). Comparison of Hidden Curriculum Theories, University of Hamburg, European Journal of Educational Studies, 1 (2).
62. Kılbaş, Ş. (2000). Adana İli Liselerinde Eğitsel Kol Çalışmalarının Durumuna İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (6)*.
63. Kılıçarslan, T. (2009). Öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarına İlişkin Tutumları, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.
64. Kıran, H. (2008). *Etkili Sınıf Yönetimi*, Anı Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara
65. Kırdar, A. (2002). "İlköğretim Okulları 1. Kademedeki Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi", Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
66. Koç, C. (2007). *Aktif Öğrenmenin Okuduğunu Anlama, Eleştirel Düşünme Ve Sınıf İçi Etkileşim Üzerindeki Etkileri*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Programı, Doktora Tezi, İzmir.

67. Koçinalı, A. (2008). Kocaeli İli Gebze İlçesindeki Endüstri Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Eğitsel Kulüplere Bakışı, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.

68. M. E. B. (2005). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Erkinlikler Yönetmeliği, 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazete.

69. MEB, (2005). Eğitsel Kulüp Yönetmeliği, Millî Eğitim Bakanlığı.

70. MEB. (2006). *İlköğretim Programları (1-5. Sınıflar)*, Pegem Yayınevi, Ankara.

71. MEB, (2010). Millî Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 18. Millî Eğitim Şura Kararları, *Tebliğler Dergisi*.

72. Miles, M.B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis (An Expanded Sourcebook), Second Edition*, SAGE Publications, International Educational And Publisher Thousand Oaks, London – New Delhi.

73. Morrissey, K. M. ve Werner-Wilson, R. J, (2005). The Relationship Between Out Of School Activities And Positive Youth Development: An Investigation Of The Influences Of Communities And Family. *Adolescence*, Vol: 40, No: 157.

74. Nelson, E. (1939). Extra – Class Activities and Student Attitudes, *American Sociological Review*, Vol. 4, No: 6

75. Oğuz, O., Oktay, A., Ayhan, H. (2010). *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi*, Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı.

76. Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (3410).

77. Özgüven, İ. E. (1999). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, PDREM Yayınları, Ankara.

78. Robbins, P. (1991). How to Plan and Implement a Peer Coaching Program, 21.02.2011 tarihinde <http://scholar.google.com.tr/scholar?start=30veq=coachingvehl=trveassdt=0> adresinden alınmıştır.

79. Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları İmgeler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 281-326.

80. Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algularının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory ve Practice)*,6 (2), 461-522.

81. Sarri, R. ve Maple, F. F. (2005). *The School in The Community*, National Association of social workers, USA.

82. Showers, B., Joyce, B. (1996). The Evolutin of Peer Coaching, *Educational Leadership, Vol: 53, No: 6*

83. Strauss, A. ve Corbin, J. (1990). *Basic of Qualitative Research (Techniques and Procedures For developing Grorunded Theory)*, Second Edition, 31. 01. 2011 Tarihinde

http://ac.aua.am/irina_harutyunyan/Public/research%20method%20qanak.pdf,

Adresinden Alınmıştır.

84. Şahin, Ç. (1995). “İlköğretim Okulları 1. Kademedede (İlkokullarda) Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma,” Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

85. Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik Arayışı -Etkili Okullar -*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

86. Tan, H. (1995). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, MEB Yayınevi, İstanbul.

87. Taşpınar, M. (2008). Informal Learning, *Conferences of “Establishing A Collective Understanding And Raising Awareness On İnformal Larning İn Turkey İn The Context Of Lifelong Learning Through Multi-Stake Consultation Processes” Project, The Proceedings Book.*

88. Tetik, V. (2008). *Genel Liselerde Sosyal Etkinliklerin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Etkililiği*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

89. Tezcan, M. (2003). Gizli Müfredat Eğitim Sosyolojisi Açısından Bir Kavram Çözümlemesi, *Tebliğler Dergisi, cilt:1, Sayı:1.*

90. Timurlenk, M. (1988). “İlköğretim Okullarında Eğitsel Kol Etkinliklerinin Yönetimi (Kars Örneği)”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

91. Tuzcu, G. (2006). *Eğitimde Vizyon 2023 ve Avrupa Birliği'ne Giriş Süreci*, Ankara.

92. Türkoğlu, A. (2008). Informal Learning, *Conferences of “Establishing A Collective Understanding And Raising Awareness On Informal Learning In Turkey In The Context Of Lifelong Learning Through Multi-Stake Consultation Processes” Project, The Proceedings Book.*

93. University of Chicago Press (Source: *The School Review*, Vol. 63, No. 8: 432 – 437)

94. Ün Açıkgoz, K. (2003). *Aktif Öğrenme*, Eğitim Dünyası Yayınları, 3. Baskı, İzmir.

95. Vallance, E. (2010). *Hiding The Hidden Curriculum: An Interpretation of The Language of Justification In Nineteenth – Century Educational Reform*, Blackwell Publishing on Behalf of the Ontario Institute For Studies in Education/University of Toronto.

96. Vanderstoep: W. ve Johnston, D. D. (2009). *Research Methods For Everyday Life (Blending Qualitative and Quantitative Approaches)*, Published by Jossey-Bass, San Francisco.

97. Varis. F. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*, Alkım Yayınevi, İstanbul.

98. Villaire, T. (ty). *After – School Programs*, 26.03.2011 tarihinde <http://school.familyeducation.com/child-care/safety/38687.html?detoured=1> adresinden alınmıştır.

99. Vural, B. (2004). *Eğitim – Öğretimde Planlama – Ölçme ve Stratejiler*, Hayat Yayıncılık, İstanbul.

100. Yaman, E. (2011). *Rekreasyon Bağlamında Öğrenci Algılarına Göre Sosyal Kulüplerin İşlevselliği*, *Uluslar Arası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, yıl:2, sayı:3.

101. Yangın: ve Dindar, H. (2010). *İlköğretim Okullarında Örtük Programın Varlığına İlişkin Bir Araştırma (Türkiye: Siirt İli Örneği)*, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt: 30, Sayı: 3, 1017-1038.

102. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı.

103. Yüksel: (2002). *Yüksek Öğretimde Eğitim – Öğretim Faaliyetleri ve Örtük Program*, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: XV, Sayı:1.

104. Yüksel: (2004). *Örtük Program (Eğitimde saklı uygulamalar)*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

EKLER

Ek1: İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Anket Formu

Değerli katılımcı;

Bu görüşme formu ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmalarının ilk aşamada öğretmen boyutunda değerlendirilmesine, sonraki aşamada ise eğitsel kulüp çalışmalarının iyileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Görüşme esnasında verecek olduğunuz **cevaplar yazılı ve sözlü olarak kaydedilecek ve araştırma kapsamı dışında kesinlikle kullanılmayacaktır.** Bunun için sizden vereceğiniz cevapları açık, net ve özgür bir şekilde vermeniz istenmektedir.

Görüşme esnasında konu ile ilgili merak ettiğiniz bir durum olursa sorabilirsiniz. Konu ile ilgisi olmayan sorularınızı ise görüşme sona erdiğinde sorabilirsiniz.

Görüşme süresi vereceğiniz cevaplara bağlı olarak yaklaşık 25 dakikadır.

İhsan ONAY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Araştırma Görevlisi

Öğretmenin;

Okulun Adı:

Branşı:

Mesleki Kıdem: 1 – 5 6 – 10 11 – 15 16 – 20 21 – 25

Cinsiyeti: Erkek Bayan

Öğretmen Görüşme Formu Soruları

1 Kulüp çalışmalarınızı okul yöneticileri destekliyor mu? Destekliyorsa nasıl?

2 Eğitsel kulüp çalışmalarını okul dışında gerçekleştirdiğiniz oluyor mu? Nasıl?

3	Eğitsel kulüpleri çalışmalarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
4	Eğitsel kulüpleri oluştururken nelere dikkat ediyorsunuz.
5	Eğitsel kulüpler arasında iş birliği yapıyor mu? Nasıl?
6	Yılsonu yapılan değerlendirmelerde, eğitsel kulüp çalışmalarının hedeflenen amaçlara ulaşma düzeyi hakkında neler söylersiniz.
7	Öğrencilerin eğitsel kulüp faaliyetlerinde gönüllü olarak katılım sağlayabilmeleri için neler yapıyorsunuz
8	Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrencilerin ailelerinden nasıl faydalanıyorsunuz
9	Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?

Ek2: İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Anket Formu

Sevgili Öğrenciler,

Bu anketi doldurmanızın amacı; sizlerin serbest etkinlik saatlerinde yaptığınız eğitsel kulüp çalışmalarınızın, sizin istediğiniz şekilde ve yönetmelikteki kurallara uygun olarak işleyip işlemediğini tespit etmektir. Bu formda verecek olduğunuz cevaplar bilime katkı sağlayacak ve sizlerin daha iyi bir eğitim görmeye yardımcı olacaktır.

Doldurduğunuz bu anket formu sizlere herhangi bir şekilde **not vermek amaçlı değildir.** Doldurduğunuz bu form öğretmenleriniz ve öğretmenlerinizin size verecek olduğu notlarla ilgili değildir. Doldurduğunuz anketler araştırmacıdan başka kimsenin eline geçmeyecek ve **cevaplarınız tamamen gizli kalacaktır.** Bunun için verecek olduğunuz cevapların tamamen sizin özgür düşünceleriniz olmasını istiyorum.

Anketi sağlıklı bir şekilde doldurabilmek için maddeleri **dikkatlice okuyun.** Daha sonra sizin düşüncenize en uygun seçeneği formun sağ tarafındaki **kutucuklardan sadece bir tanesini çarpı (X) işareti ile işaretleyin.** Formu **dikkatlice ve eksiksiz** bir şekilde tamamladıktan sonra formu öğretmeninize teslim ediniz.

Bilime yaptığınız katkıdan dolayı hepimize teşekkür eder derslerinizde başarılar dilerim.

İhsan ONAY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Araştırma Görevlisi

Okul Adı:

Okuduğu Sınıf Seviyesi:

Katıldığı Eğitsel Kulüp Adı:

Öğretim Türü: Tam Gün İkili Öğretim (sabahçı - öğleci)

Cinsiyeti: Erkek Kız

Öğrenci Anketi		Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Eğitsel kulüp etkinliklerinde diğer derslerde öğrendiğim bilgileri de kullanıyorum.					
2	Eğitsel kulüp çalışmalarında bana sorumluluk verilmektedir.					
3	Eğitsel kulüpte edindiğim kazanımları tüm yaşamım boyunca kullanabilirim.					
4	Eğitsel kulüplerle ilgili okul dışında da etkinlikler yaparız.					
5	Eğitsel kulüp çalışmaları farklı arkadaşlar edinmemi sağlıyor.					
6	Eğitsel kulüp çalışmalarına katılmaktan zevk alıyorum.					
7	Eğitsel kulüp çalışmaları bana ait üstün yönlerimin açığa çıkmasını sağlıyor.					
8	Eğitsel kulüp çalışmalarımızı, çalışmalarımızın sonunda değerlendiriyoruz.					

		Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
9	Eğitsel kulüp etkinliklerinden yeni bir şeyler öğreniyorum.					
10	Eğitsel kulüp çalışmalarımıza gönüllü veliler de katılırlar.					
11	Kulüp olarak aldığımız kararları uyguluyoruz					
12	Kulüplerle ilgili etkinliklere seveceğim katılıyorum.					
13	Eğitsel kulüpler arkadaşlarımla ilişkilerimi iyileştirdi.					
14	Kulübümüzde kararları hep birlikte alırız.					
15	Kulübümüzde belli aralıklarla toplantılar yaparız.					
16	Kulübümüzde her kişi en az bir görev alır.					
17	Kulübümüz, kulübümüzün dışındaki öğrencilerin de katılabileceği etkinlikler düzenler.					
18	Kulübümüz bir etkinlik planladığında öğretmenlerimiz bize destek olurlar.					
19	Kulüplerin çalışma takvimi ve etkinlikleri tüm okula duyurulur.					
20	Yaptığımız etkinlikler kulübümüzün amacıyla tutarlıdır.					
21	Eğitsel kulüp faaliyetlerine yaz tatilinde de olsam katılmayı isterim					
22	Kulübümüzün yıllık etkinliklerini gösteren bir planı vardır.					
23	Eğitsel kulüp çalışmalarını yararlı buluyorum.					
24	Kulüp çalışmalarımız öğretmenimiz tarafından değerlendirilmektedir.					
25	Kulüp etkinliklerimizi yaparken bazen yakın okullarla birlikte çalışırız.					
26	Kulüp etkinlikleri davranış ve düşüncelerimde değişikliğe neden oldu.					
27	Okul müdürümüz kulübümüzü arada bir ziyaret eder.					
28	Kulüp çalışmalarımızda yeni teknik ve beceriler kazanıyorum.					
29	Kulübüm genellikle ilgi duyduğum alanda çalışmalar yapar.					
30	Kulüp öğretmenimiz öneri ve düşüncelerimizi dikkate alıyor.					

Göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Ek3: İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Veli Anket Formu

Değerli Veli,

Bu anketi doldurmanızın amacı; çocuğunuzun serbest etkinlik saatlerinde yaptığı eğitsel kulüp çalışmalarının, sizin istediğiniz şekilde ve yönetmelikteki kurallara uygun olarak işleyip işlemediğini tespit etmektir. Bu formda verecek olduğunuz cevaplar bilime katkı sağlayacak ve çocuklarımızın daha iyi bir eğitim görmesine yardımcı olacaktır.

Doldurduğunuz anketler araştırmacıdan başka kimsenin eline geçmeyecek ve **cevaplarınız tamamen gizli kalacaktır.** Ayrıca sizden **özel bilgileriniz istenmeyecektir.** Bunun için verecek olduğunuz cevapların tamamen sizin özgür düşünceleriniz olması gerekmektedir.

Anketi sağlıklı bir şekilde doldurabilmek için maddeleri **dikkatlice okuyun.** Daha sonra sizin düşüncenize en uygun seçeneği formun sağ tarafındaki **kutucuklardan sadece bir tanesini çarpı (X)** işareti ile işaretleyin. Lütfen formu **dikkatlice ve eksiksiz** bir şekilde tamamlayınız.

Not: Anketi cevaplandırırken kendi çocuğunuzu göz önünde bulundurarak cevaplandırın.

İhsan ONAY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Araştırma Görevlisi

Çocuğunuzun Gittiği Okulun Adı:

Çocuğunuzun okuduğu sınıf seviyesi:

En Son Mezun Olduğunuz Okul Türü: İlköğretim Lise (ortaöğretim)

Üniversite Lisansüstü Diğer

Ailenin Aylık Gelir Durumu: 500 – 1000 1000 – 1500 1500 – 2000

2000 – 2500 500 – 3000 3000 ve üzeri

Cinsiyeti: Erkek Bayan

		Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Okulda uygulanmakta olan eğitici çalışmalar çocukların ruhsal gelişimine katkı sağlamaktadır.					
2	Eğitsel kulüp çalışmaları çocukların kültürümüze ve tarihi değerlerimize bağlılığının artmasını sağlamaktadır.					
3	Okulda çocukların eğitsel etkinliklerinin yapılacağı alan yetersizdir.					
4	Eğitsel kulüp çalışmalarına okul idaresi / öğretmenler bizleri de davet ediyorlar.					
5	Eğitsel çalışmalar sırasında çocuğumda farklı yetenek ve yönlerin geliştiğini gözlemlemekteyim.					

		Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
6	Eğitsel kulüp çalışmalarının şimdiye kadar çocuklara hiçbir faydası olmamıştır.					
7	Eğitsel kulüp çalışmaları sonucunda çocuğumun diğer öğrencilerle olan ilişkilerinde olumlu yönde değişiklikler meydana gelmektedir.					
8	Öğretmenler okuldaki eğitsel kulüp etkinliklerine aktif olarak katılabileceğimiz ortamlar oluştururlar.					
9	Eğitsel kulüp çalışma saatlerinde yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunmamız için öğretmenler bizi okula davet ederler.					
10	Eğitsel kulüpler okul dışında çalışacakları zaman bizden yardım isterler.					
11	Okuldaki eğitsel kulüp çalışmaları yetersizdir.					
12	Okulda eğitsel kulüp çalışmalarının yapıldığı günler çocuğum eve daha mutlu geliyor.					
13	Eğitsel kulüpler bir kulüp çalışma planına sahip değildirler.					
14	Eğitsel kulüp çalışmalarını yararlı buluyorum.					
15	Eğitsel kulüp çalışmaları amacına ulaşmıyor.					

Göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Ek4: İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Yönetici Görüşme Formu

<p>Değerli Yönetici;</p> <p>Bu görüşme formu ilköğretim okullarındaki eğitsel kulüp çalışmalarının yönetici boyutunda değerlendirilmesine ve sonraki boyutta eğitsel kulüp çalışmalarının iyileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.</p> <p>Görüşme esnasında verecek olduğunuz <u>cevaplar yazılı ve sözlü olarak kaydedilecek ve araştırma kapsamı dışında kesinlikle kullanılmayacaktır.</u> Bunun için sizden vereceğiniz cevapları açık, net ve özgür bir şekilde vermeniz istenmektedir.</p> <p>Görüşme esnasında konu ile ilgili merak ettiğiniz bir durum olursa sorabilirsiniz. Konu ile ilgisi olmayan sorularınızı ise görüşme sona erdiğinde sorabilirsiniz.</p> <p>Görüşme süresi vereceğiniz cevaplara bağlı olarak yaklaşık 25 dakikadır.</p> <p style="text-align: center;">İhsan ONAY</p> <p style="text-align: center;">Ondokuz Mayıs Üniversitesi Araştırma Görevlisi</p>
<p>Yöneticinin;</p> <p>Okulun Adı:</p> <p>Branşı:</p> <p>Mesleki Kıdem: 1 – 5 ☐ 6 – 10 ☐ 11 – 15 ☐ 16 – 20 ☐ 21 – 25 ☐</p> <p>Cinsiyeti: Erkek ☐ Bayan ☐</p>
Yönetici Görüşme Formu Soruları
<p>1. Okul içerisinde eğitsel hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için neler yapıyorsunuz?</p>
<p>2. Sosyal etkinliklerin daha verimli geçmesi amacıyla okul paydaşlarından nasıl faydalanıyorsunuz?</p>
<p>3. Eğitsel kulüp çalışmalarında ne tür sorunlar meydana gelmekte ve siz bu sorunların çözülebilmesi için neler yapmaktasınız?</p>
<p>4. Eğitsel kulüpler hakkında “şu/nlar yapılsaydı daha iyi olabilirdi” şekline önerebileceğiniz düşünceleriniz var mı? Varsa nelerdir?</p>

Göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Ek5: İlköğretim Okullarında Eğitsel Kulüp Çalışmalarının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Anketlerin Uygulanmasına İlişkin İzin Belgesi

T.C
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.55.00.08/

Konu : Tez Çalışması

03.01.2011* 00134

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğünün 14/12/2010 tarihli ve 107/09800 sayılı yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İhsan ONAY'ın "İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkinliğine İlişkin Öğrenci - Öğretmen - Veli ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu araştırmasını, İlimiz Atakum, İlkadım, Canik ve Tekkeköy İlçelerindeki ilköğretim okulu öğrencilerine uygulayabilmesi ile ilgili ilgi (b) yazı ekinde gönderilen anket soruları müdürlüğümüzde kurulan, "Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu" tarafından 30/12/2010 tarihinde incelenmiş olup, uygun bulunmuştur.

Bahis konusu anketin; ilgi (a) yönerge hükümleri doğrultusunda okul müdürlerinin gözetim, denetim ve sorumluluğunda, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İhsan ONAY tarafından, İlimiz Atakum, İlkadım, Canik ve Tekkeköy İlçelerindeki ilköğretim okulu öğrencilerine uygulayabilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

Hülya ERTÜRK KOÇ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
31/12/2010

Ramazan AKSOY
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK : Yazı (1 Sayfa)

Adres : Atatürk Bulvarı Yeni Valilik Binası Kat:3 SAMSUN
Santral : 4358063 - 4358064 - 4355450
E-posta : samsunmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi:C.BOLAT-Kültür memuru
Faks : 4319376 - 4324854 - 4320609
İnternet Adresi: http://samsun.mem.gov.tr

Ek 6: Öğrenci Anketi Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Döndürme Sonrası Yük Değeri			
			Faktör1	Faktör2	Faktör3	Faktör4
1	.430		,602			
2	.408		,349			,534
3	.352		,564			
4	.399		,384		,457	
5	.360		,545			
6	.492		,677			
7	.369		,510			
8	.391		,443			
9	.501		,632			
10	.430				,643	
11	.430		,467	,400		
12	.478		,653			
13	.379		,574			
14	.433		,323			,500
15	.355				,394	,379
16	.503					,606
17	.409				,563	
18	.504			,569		,355
19	.319			,420	,333	
20	.407		,351	,493		
21	.395		,332		,390	
22	.437			,559		
23	.504		,554	,428		
24	.408			-,624		
25	.513				,715	
26	.258		,452			
27	.443				,609	
28	.564		,616	,412		
29	.374		,397	,407		
30	.450		,412	,505		
Açıklanan Varyans			%			
Faktör 1			17,570			
Faktör 2			9,943			
Faktör 3			8,758			
Faktör 4			6,051			
Toplam			42,322			

Not: Faktör analizi yapılırken, analizin anlaşılabilirliği ve faktörlerin daha net görülebilmesi amacıyla .3'ün altındaki değerler analizde gösterilmemiştir.

Ek 7: Veli Anketi Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Döndürme Sonrası Yük Değeri		
			Faktör1	Faktör2	Faktör3
1	,504		,707		
2	,563		,740		
3	,454				,633
4	,715			,829	
5	,559		,689		
6	,406		,405		,476
7	,445		,663		
8	,566			,693	
9	,770			,869	
10	,540			,719	
11	,571				,753
12	,483		,591	,357	
13	,436				,639
14	,471				
15	,574		,669		,709
Açıklanan Varyans			%		
Faktör 1			20,954		
Faktör 2			18,197		
Faktör 3			14,553		
Toplam			53,704		

Not: Faktör analizi yapılırken, analizin anlaşılabilirliği ve faktörlerin daha net görülebilmesi amacıyla .3'ün altındaki değerler analizde gösterilmemiştir.

Ek 8: Öğretmen Görüşme Formuna Ait Kavramsal Kategorilerin Listesi

Anket Maddesi	Kodlama	
1. Madde	Destekliyor	
	Desteklemiyor	
	Toplam	
2. Madde	Evet	
	Hayır	
	Bazen	
	Toplam	
3. Madde	Öğrenci isteklerinin yerine getirilememesi	
	Maddi Sıkıntılar	
	Farklı yaşlardaki öğrencilere (1.-8. sınıflar) aynı anda hitap etmek.	
	Araç-gereç eksikliği	
	Öğrencilerin evinde internet olmaması	
	Eğitim ortamının yetersizliği	
	Velilerin yardımcı olmaması	
	Öğrenci sayısının fazla olması	
	Ek bir iş olarak görülmesi	
	Öğrencilerin ilgisizliği	
	Kulüp çalışma zamanlarının az olması	
	Her hangi bir güçlükle karşılaşmıyorum	
	Toplam	
4. Madde	Okul ihtiyaçları	
	Öğrencinin ilgi ve isteği	
	Okulun fiziki durumu	
	İlgi ve alakası kulübe uygun olması	
	Öğretmenin isteği	
	Çevre koşulları	
	İdarenin isteği	
	Öğretmen sayısı	
	Kulübün işlevsel olması	
	Kulübe eşit dağılım olması	
	Toplam	
5. Madde	Yapılıyor	
	Bazen	
	Gerektiği zaman yapılıyor	
	Yapılmıyor	
	Toplam	
6. Madde	Ulaşıyor	
	Kısmen	
	Ulaşma düzeyi çok zayıf	
	Ulaşmıyor	
	Toplam	
7. Madde	Kulüplerin tanıtımı yapılıyor.	
	İsteklerine göre kulüplere yerleştiriliyor.	
	Seçim yapılıyor.	
	İlgi çekici etkinlikler yapılmaya çalışılıyor.	
	Etkinliklere birlikte karar veriliyor.	
	İsteklerine göre karar veriliyor.	
	İstekleri olursa gönüllü katılım oluyor.	
	Zorunlu seçiliyor.	
Hiçbir şey yapılmıyor.		

	Toplam	
8. Madde	Ailelerle işbirliği yapılıyor.	
	Kaynak temini gerektiğinde faydalanıyoruz.	
	Okula davet edilip görev veriliyor.	
	Gönüllü veliler belirleniyor.	
	Aileler bilgi sahibi değil.	
	Konuyla ilgili meslek yada ilgileri varsa yardım alınıyor.	
	Ailelerin fikirleri alınıyor.	
	Gezi yapılacağı zaman izin alınıyor.	
	Ailelerin katılımı zayıf	
	Ailelerin katılımı kâğıt üzerinde kalıyor.	
	Yardım istemiyoruz.	
	Faydalanamıyoruz.	
	Toplam	
	9. Madde	Öğrenciler gönüllü seçilmeli
Toplu etkinlik alanı olmalı		
Kulüpler arası çalışmalar yapılmalı.		
Sınıf mevcutları azaltılmalı.		
Kulübe düşen öğretmen sayısı artırılmalı.		
Kulüp etkinlikleri daha sık yapılmalı		
1. ve 2. kademe öğrencileri ayrılmalı.		
Güncel ve ilgi çekici kulüpler olmalı.		
Kulüpler dersin devamı olmalı.		
Her sınıf ayrı kulüp çalışması yapmalı.		
Kulüpler işlevsel olmalı.		
Kulüp sayısı azaltılmalı.		
Teknik donanım imkânları artırılmalı.		
Okullar arası etkinlikler olmalı.		
İkinci bir iş (angarya) olarak görülmemeli.		
Kulüp çalışma planları daha net olmalı.		
Kılavuz kaynaklar/etkinlikler olmalı.		
Planlama yetişmiş uzmanlarca yapılmalı.		
Farklı meslek gruplarından yararlanılmalı.		
Bu çalışmalara kamu kurumlarından fon ayrılmalı.		
Maddi sıkıntılar giderilmeli		
Kulüplere uygun çalışma alanları olmalı.		
Kulüp etkinlikleri için ayrılan zaman artırılmalı.		
Toplam		

Ek 9: Yönetici Görüşme Formuna Ait Kavramsal Kategorilerin Listesi

	Kod	
1.Madde	Okul paydaşları ile iletişim kuruluyor	
	Çalışanlar motive ediliyor	
	Okulun fiziki ortamını iyileştirmeye çalışılıyor	
	Çalışmaları denetleniyor	
	Plan yapılıyor	
	Öğrencileri ilgi ve isteklerine göre yönlendiriliyor	
	Gündemdeki önemli günlerle ilgili etkinlikler yapılıyor	
	Çalışmalar plan doğrultusunda bir sınıfta yapılıyor	
	Kaynakların temin edilmesinde yardım ediliyor	
	Toplam	
2.Madde	Bölgeye uygun etkinlikler yapılıyor	
	Maddi boyutta faydalanılıyor	
	Öğretmenlere veli ziyareti yaptırılıyor	
	Faydalanamıyoruz	
	Gönüllü veliler tespit ediliyor	
	Çalışmalarla ilgili paydaşların görüşleri alınıyor	
	Toplam	
3.Madde	Farklı yaşlardaki öğrencilerin aynı sınıfta olması	
	Öğretmenler aktif destek vermiyorlar	
	Çalışmalar ikinci bir iş olarak görülüyor	
	Öğrenciler istemedikleri kulüplere yerleştiriliyor	
	Uygulayıcılar bu kulüplerin faydalı olduğuna inanmıyorlar	
	Velilerin katılımının yetersiz olması	
	Her öğrencinin en az bir kulübe girme zorunluluğu	
	Her kulüp aktif değil	
	Kulüp etkinliklerine ayrılan zaman yetersiz	
	Etkinlikleri kâğıt üzerinde yapılmış gösteriyoruz	
	Kulüp etkinlikleri için alan yetersiz	
	Sorumluluk duygusu yetersiz	
	Veliler bilgilendiriliyor	
Toplam		
4.Madde	Eğitsel kulüp etkinliklerinin etkililiğinin anlatılması gerekli	
	Bu tür etkinlikler için personel yetiştirilmeli	
	Maddi sıkıntılar giderilmeli	
	Öğrencilere sorumluluk verilmeli	
	Öğrenciler ilgi alanlarına göre yönlendirilmeli	
	İmkânlar iyileştirilmeli	
	Eğitimin bir parçası olarak görülmesi sağlanmalı	
	Formalite olarak yapılmamalı	
	İkinci bir iş olarak görülmemeli	
	Kulüplere özel bütçe ve kaynak ayrılmalı	
	Üniversite ve kurumlar tarafından desteklenmeli	
	Toplam	

